

UGOVOR
O
EUROPSKOJ UNIJI

(92/C 191/01)

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJANACA,

NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA DANSKE,

PREDSJEDNIK SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE,

PREDSJEDNIK HELENSKE REPUBLIKE,

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ ŠPANJOLSKE,

PREDSJEDNIK FRANCUSKE REPUBLIKE,

PREDSJEDNICA IRSKE,

PREDSJEDNIK TALIJANSKE REPUBLIKE,

NJEGOVA KRALJEVSKA VISOST VELIKI VOJVODA OD LUKSEMBURGA,

NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA NIZOZEMSKE,

PREDSJEDNIK PORTUGALSKE REPUBLIKE,

NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA UJEDINJENE KRALJEVINE VELIKE BRITANIJE I
SJEVERNE IRSKE,

ODLUČNI da označe novu fazu u procesu europske integracije koji je započeo osnivanjem
Europskih zajednica,

PODSJEĆAJUĆI na povijesnu važnost okončanja podijeljenosti europskog kontinenta i na potrebu
stvaranja čvrstih temelja za izgradnju buduće Europe,

POTVRĐUJUĆI svoju privrženost načelima slobode, demokracije i poštovanja ljudskih prava i
temeljnih sloboda te vladavine prava,

ŽELEĆI produbiti solidarnost među svojim narodima, poštujući njihovu povijest, kulturu i tradicije,

ŽELEĆI dodatno unaprijediti demokratsko i učinkovito funkcioniranje institucija kako bi im se omogućilo bolje obavljanje povjerenih im zadaća unutar jedinstvenog institucionalnog okvira,

ODLUČNI da ostvare jačanje i konvergenciju svojih gospodarstava i uspostave ekonomsku i monetarnu uniju, uključujući jedinstvenu i stabilnu valutu u skladu s odredbama ovog Ugovora,

ČVRSTO odlučivši da u okviru ostvarivanja unutarnjeg tržišta, čvršće povezanosti i zaštite okoliša promiču gospodarski i socijalni napredak svojih naroda te da provode politike koje osiguravaju da pomoci u gospodarskoj integraciji budu popraćeni usporednim napretkom u drugim područjima,

ODLUČNI da ustanove građanstvo zajedničko svim državljanima njihovih zemalja,

ODLUČNI da provode zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku koja dugoročno uključuje i oblikovanje zajedničke obrambene politike koja bi s vremenom mogla dovesti do zajedničke obrane, a čime bi se ojačao europski identitet i neovisnost radi promicanja mira, sigurnosti i napretka u Europi i svijetu,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoj cilj da se olakša slobodno kretanje osoba i pritom osigura zaštita i sigurnost njihovih naroda uključivanjem odredaba o pravosuđu i unutarnjim poslovima u ovaj Ugovor,

ODLUČNI da nastave s procesom stvaranja sve tješnje povezane unije između naroda Europe u kojoj se odluke donose na razini što je moguće bližoj građanima, sukladno načelu supsidijarnosti,

S OBZIROM na daljnje korake koje valja poduzeti radi unapređenja europske integracije,

ODLUČILI SU osnovati Europsku uniju i u tu su svrhu odredili kao svoje opunomoćenike:

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJANACA:

Marka EYSKENSA, ministra vanjskih poslova

Philippea MAYSTADTA, ministra financija

NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA DANSKE:

Uffe ELLEMANN-JENSENA, ministra vanjskih poslova

Andersa FOGHA RASMUSSENA, ministra gospodarstva

PREDSJEDNIK SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE:

Hansa-Dietricha GENSCHERA, saveznog ministra vanjskih poslova

Theodora WAIGELA, saveznog ministra za financije

PREDSJEDNIK HELENSKE REPUBLIKE:

Antoniosa SAMARASA, ministra vanjskih poslova

Efthymiosa CHRISTODOULOUA, ministra gospodarstva

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ ŠPANJOLSKE:

Francisca FERNÁNDEZA ORDÓÑEZA, ministra vanjskih poslova

Carlosa SOLCHAGA CATALÁNA, ministra gospodarstva i financija

PREDSJEDNIK FRANCUSKE REPUBLIKE:

Rolanda DUMASA, ministra vanjskih poslova

Pierrea BEREGOVOYA, ministra gospodarstva, financija i proračuna

PREDSJEDNICA IRSKE:

Gerarda COLLINSA, ministra vanjskih poslova

Bertija AHERNA, ministra financija

PREDSJEDNIK TALIJANSKE REPUBLIKE:

Giannija DE MICHELISA, ministra vanjskih poslova

Guida CARLIJA, ministra riznice

NJEGOVA KRALJEVSKA VISOST VELIKI VOJVODA OD LUKSEMBURGA:

Jacquesa F. POOSA, zamjenika predsjednika Vlade, ministra vanjskih poslova

Jean-Claudea JUNCKERA, ministra financija

NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA NIZOZEMSKE:

Hansa van den BROEKA, ministra vanjskih poslova

Willema KOKA, ministra financija

PREDSJEDNIK PORTUGALSKE REPUBLIKE:

Joãoa de Deus PINHEIROA, ministra vanjskih poslova

Jorgea BRAGA DE MACEDO, ministra financija

NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA UJEDINJENE KRALJEVINE VELIKE BRITANIJE I
SJEVERNE IRSKE:

Rt. Hon. Douglasa HURDA, ministra vanjskih poslova i poslova Commonwealtha

Hon. Francisa MAUDEA, financijskog tajnika riznice

KOJI su se, razmijenivši svoje punomoći, za koje je utvrđeno da su u valjanom i propisanom obliku, sporazumjeli kako slijedi:

Glava I.

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak A

Ovim Ugovorom visoke ugovorne stranke među sobom osnivaju Europsku uniju, dalje u tekstu „Unija“.

Ovaj Ugovor označuje novu fazu u procesu stvaranja sve tješnje povezane unije među narodima Europe, u kojoj se odluke donose na razini što je moguće bližoj građanima.

Unija se temelji na Europskim zajednicama koje se dopunjuju politikama i oblicima suradnje utvrđenima ovim Ugovorom. Njezina je zadaća urediti odnose među državama članicama i među njihovim narodima na koherentan i solidaran način.

Članak B

Unija postavlja sebi sljedeće ciljeve:

- promicanje uravnoteženog i održivog gospodarskog i socijalnog napretka, posebice stvaranjem područja bez unutarnjih granica, jačanjem ekonomske i socijalne kohezije te uspostavljanjem ekonomske i monetarne unije, uključujući, dugoročno, i jedinstvenu valutu u skladu s odredbama ovog Ugovora
- afirmaciju svog identiteta na međunarodnoj sceni, posebice provedbom zajedničke vanjske i sigurnosne politike koja dugoročno uključuje i oblikovanje zajedničke obrambene politike koja bi s vremenom mogla dovesti do zajedničke obrane
- jačanje zaštite prava i interesa državljana svojih država članica uvođenjem građanstva Unije
- razvijanje bliske suradnje u pravosuđu i unutarnjim poslovima
- očuvanje cjelokupne pravne stečevine Zajednice i njezin daljnji razvoj, pri čemu u okviru postupka iz članka N stavka 2. treba razmotriti u kojoj je mjeri potrebno revidirati politike i oblike suradnje uvedene ovim Ugovorom kako bi se osigurala djelotvornost mehanizama i institucija Zajednice.

Ciljevi Unije ostvaruju se u skladu s ovim Ugovorom i njime predviđenim uvjetima i vremenskim rasporedom, uz poštovanje načela supsidijarnosti kako je utvrđeno člankom 3.b Ugovora o osnivanju Europske zajednice.

Članak C

Unija raspolaže jedinstvenim institucionalnim okvirom koji osigurava koherentnost i kontinuitet aktivnosti koje se obavljaju radi postizanja njezinih ciljeva, uz očuvanje i daljnji razvoj pravne stečevine Zajednice.

Unija posebice osigurava koherentnost svojih vanjskih aktivnosti kao cjeline u okviru svojih vanjskih odnosa, te sigurnosne, ekonomske i razvojne politike. Vijeće i Komisija odgovorni su za osiguravanje te koherentnosti. Oni osiguravaju provedbu tih politika, svaki sukladno svojim ovlastima.

Članak D

Europsko vijeće daje Uniji poticaj potreban za njezin razvoj i određuje opće političke smjernice tog razvoja.

Europsko vijeće okuplja šefove država ili vlada država članica te predsjednika Komisije. Njima pomažu ministri vanjskih poslova država članica i član Komisije. Europsko vijeće sastaje se najmanje dvaput godišnje, pod predsjedanjem šefa države ili vlade države članice koja predsjedava Vijećem.

Europsko vijeće podnosi Europskom parlamentu izvješće nakon svakog sastanka te godišnje pisano izvješće o napretku koji je ostvarila Unija.

Članak E

Europski parlament, Vijeće, Komisija i Sud izvršavaju svoje ovlasti pod uvjetima i u svrhe predviđene odredbama ugovorâ o osnivanju Europskih zajednica i daljnjih ugovora i akata kojima se oni mijenjaju i dopunjuju s jedne strane, te odredbama ovog Ugovora s druge strane.

Članak F

1. Unija poštuje nacionalne identitete svojih država članica, čiji se sustavi vlasti temelje na načelima demokracije.
2. Kao opća načela prava Zajednice Unija poštuje temeljna prava kako su zajamčena Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda potpisanom u Rimu 4. studenoga 1950. te kako proizlaze iz ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama.
3. Unija osigurava sebi sredstva potrebna za postizanje svojih ciljeva i provođenje svojih politika.

Glava II.

ODREDBE O IZMJENI UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE EKONOMSKE ZAJEDNICE RADI OSNIVANJA EUROPSKE ZAJEDNICE

Članak G

Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice mijenja se u skladu s odredbama ovog članka radi osnivanja Europske zajednice.

A. U ovom Ugovoru:

- 1) Izraz „Europska ekonomska zajednica“ zamjenjuje se izrazom „Europska zajednica“.

B. U prvom dijelu, pod „Načela“:

2) Članak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 2.

Zadaća je Zajednice da uspostavom zajedničkog tržišta te ekonomske i monetarne unije, kao i provedbom zajedničkih politika ili aktivnosti iz članka 3. i 3.a, promiče širom Zajednice skladan i uravnotežen razvoj gospodarskih djelatnosti, održiv i neinflatorni rast, poštujući pritom okoliš, visoki stupanj konvergencije gospodarskih rezultata, visoku razinu zaposlenosti i socijalne zaštite, povišenje životnog standarda i kvalitete života te ekonomsku i socijalnu koheziju i solidarnost između država članica.“

3) Članak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 3.

Za potrebe određene člankom 2., aktivnosti Zajednice, u skladu s ovim Ugovorom i njime predviđenim rokovima, obuhvaćaju sljedeće:

- (a) ukidanje carina i količinskih ograničenja na uvoz i izvoz robe među državama članicama, kao i svih drugih mjera s istovrsnim učinkom
- (b) zajedničku trgovinsku politiku
- (c) unutarnje tržište koje karakterizira uklanjanje prepreka slobodnom kretanju robe, osoba, usluga i kapitala između država članica
- (d) mjere koje se odnose na ulazak i kretanje osoba na unutarnjem tržištu predviđene člankom 100.c
- (e) zajedničku politiku u području poljoprivrede i ribarstva

- (f) zajedničku politiku u području prometa
- (g) sustav kojim se osigurava da na unutarnjem tržištu ne dolazi do narušavanja tržišnog natjecanja
- (h) usklađivanje zakona država članica u mjeri u kojoj je to potrebno za funkcioniranje zajedničkog tržišta
- (i) socijalnu politiku koja uključuje Europski socijalni fond
- (j) jačanje ekonomske i socijalne kohezije
- (k) politiku u području okoliša
- (l) jačanje konkurentnosti industrije Zajednice
- (m) promicanje istraživanja i tehnološkog razvoja
- (n) poticanje uspostave i razvoja transeuropskih mreža
- (o) doprinos postizanju visoke razine zdravstvene zaštite
- (p) doprinos kvalitetnom obrazovanju i osposobljavanju te procvatu kultura država članica
- (q) politiku u području razvojne suradnje
- (r) pridruživanje prekomorskih zemalja i područja radi povećanja opsega trgovine i zajedničkog promicanja gospodarskog i socijalnog razvoja
- (s) doprinos jačanju zaštite potrošača
- (t) mjere u području energetike, civilne zaštite i turizma“.

4) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 3.a

1. Za potrebe određene u članku 2., aktivnosti država članica i Zajednice, u skladu s ovim Ugovorom i njime predviđenim rokovima, obuhvaćaju utvrđivanje ekonomske politike koja se temelji na bliskoj koordinaciji ekonomskih politika država članica, na unutarnjem tržištu i na određivanju zajedničkih ciljeva, a koja se provodi sukladno načelu otvorenog tržišnog gospodarstva sa slobodnim tržišnim natjecanjem.

2. Istodobno s gore navedenim, u skladu s ovim Ugovorom i njime predviđenim rokovima i postupcima, te aktivnosti uključuju i neopozivo utvrđivanje deviznih tečajeva koje treba dovesti do uvođenja jedinstvene valute, ECU-a, određivanje i vođenje jedinstvene monetarne politike i politike deviznog tečaja, čiji je glavni cilj održavanje stabilnosti cijena te, ne dovodeći u pitanje taj cilj, podržavanje općih ekonomskih politika u Zajednici, u skladu s načelom otvorenog tržišnog gospodarstva sa slobodnim tržišnim natjecanjem.

3. Navedene aktivnosti država članica i Zajednice podrazumijevaju poštovanje sljedećih općih načela: stabilnih cijena, zdravih javnih financija i monetarnih uvjeta te održive platne bilance.“

5) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 3.b

Zajednica djeluje u granicama ovlasti koje su joj dodijeljene ovim Ugovorom te ciljeva koji su joj njime postavljeni.

U područjima koja nisu u njezinoj isključivoj nadležnosti, Zajednica djeluje, u skladu s načelom supsidijarnosti, samo ako i u mjeri u kojoj države članice ne mogu na zadovoljavajući način postići ciljeve predloženog djelovanja, nego ih zbog opsega ili učinka predloženog djelovanja na bolji način može postići Zajednica.

Ni jedno djelovanje Zajednice ne smije izlaziti iz okvira onoga što je potrebno za postizanje ciljeva ovog Ugovora.“

6) Članak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 4.

1. Za izvršenje zadaća povjerenih Zajednici zadužene su sljedeće institucije:

- EUROPSKI PARLAMENT
- VIJEĆE
- KOMISIJA
- SUD
- REVIZORSKI SUD.

Svaka institucija djeluje u granicama ovlasti koje su joj dodijeljene ovim Ugovorom.

2. Vijeću i Komisiji pomažu Gospodarski i socijalni odbor te Odbor regija, koji imaju savjetodavnu ulogu.“

7) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 4.a

Europski sustav središnjih banaka (dalje u tekstu: „ESSB“) i Europska središnja banka (dalje u tekstu: „ESB“) osnivaju se u skladu s postupcima utvrđenima ovim Ugovorom; oni djeluju u granicama ovlasti koje su im dodijeljene ovim Ugovorom i Statutom ESSB-a i ESB-a (dalje u tekstu: „Statut ESSB-a“), koji je priložen ovom Ugovoru.

Članak 4.b

Ovime se osniva Europska investicijska banka, koja djeluje u granicama ovlasti koje su joj dodijeljene ovim Ugovorom i Statutom koji je priložen ovom Ugovoru.“

- 8) Briše se članak 6., a članak 7. postaje članak 6. Njegov drugi stavak zamjenjuje se sljedećim:

„Odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.c, Vijeće može donijeti pravila za zabranu takve diskriminacije.“

- 9) Članci 8., 8.a, 8.b i 8.c postaju članci 7., 7.a, 7.b i 7.c.

C. Umeće se sljedeći dio:

„DRUGI DIO

GRAĐANSTVO UNIJE

Članak 8.

1. Ovime se ustanovljuje građanstvo Unije.

Svaka osoba koja ima državljanstvo neke države članice građanin je Unije.

2. Građani Unije uživaju prava dodijeljena ovim Ugovorom i podliježu dužnostima predviđenima ovim Ugovorom.

Članak 8.a

1. Svaki građanin Unije ima pravo slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, podložno se ograničenjima i uvjetima utvrđenima u ovom Ugovoru i u mjerama usvojenima radi njegove provedbe.
2. Vijeće može donijeti odredbe radi olakšavanja ostvarivanja prava iz stavka 1.; osim ako je ovim Ugovorom drukčije predviđeno, Vijeće odlučuje jednoglasno na prijedlog Komisije i uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta.

Članak 8.b

1. Svaki građanin Unije koji boravi u nekoj državi članici čiji nije državljanin, ima u toj državi članici aktivno i pasivno biračko pravo na lokalnim izborima, pod jednakim uvjetima kao i državljani te države. Navedeno pravo ostvaruje se podložno detaljnim aranžmanima koje Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, treba utvrditi do 31. prosinca 1994.; ti aranžmani mogu predviđati odstupanja ako tako nalažu problemi svojstveni određenoj državi članici.
2. Ne dovodeći u pitanje članak 138. stavak 3. i odredbe donesene radi njegove provedbe, svaki građanin Unije koji boravi u nekoj državi članici čiji nije državljanin, ima u toj državi članici aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za Europski parlament, pod jednakim uvjetima kao i državljani te države. Navedeno pravo ostvaruje se podložno detaljnim aranžmanima koje Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, treba utvrditi do 31. prosinca 1993.; ti aranžmani mogu predviđati odstupanja ako tako nalažu problemi svojstveni određenoj državi članici.

Članak 8.c

Svaki građanin Unije na državnom području treće zemlje u kojoj država članica čiji je on državljanin nema predstavništvo, ima pravo na zaštitu od strane diplomatskih ili konzularnih tijela bilo koje države članice, pod istim uvjetima kao i državljani te države. Države članice dužne su do 31. prosinca 1993. međusobno utvrditi potrebna pravila i započeti međunarodne pregovore potrebne za osiguranje navedene zaštite.

Članak 8.d

Svaki građanin Unije ima pravo podnošenja peticije Europskom parlamentu u skladu s člankom 138.d.

Svaki građanin Unije može se obratiti Europskom ombudsmanu imenovanom u skladu s člankom 138.e.

Članak 8.e

Komisija podnosi Europskom parlamentu, Vijeću i Gospodarskom i socijalnom odboru izvješće o primjeni odredaba ovog dijela do 31. prosinca 1993., a nakon toga svake tri godine. U tom se izvješću uzima u obzir razvoj Unije.

Na tim temeljima, ne dovodeći u pitanje ostale odredbe ovog Ugovora, Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, može donijeti odredbe radi jačanja ili dopune prava utvrđenih ovim dijelom, koje preporučuje državama članicama da ih one usvoje u skladu sa svojim ustavnim odredbama.“

D. Drugi i treći dio objedinjuju se pod sljedećim naslovom:

„TREĆI DIO

POLITIKE ZAJEDNICE“

i u tom dijelu:

10) Prva rečenica članka 49. zamjenjuje se sljedećim:

„Po stupanju ovog Ugovora na snagu Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.b i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, donosi direktive ili uredbe kojima se određuju mjere potrebne za postupno ostvarivanje slobode kretanja radnika kako je utvrđeno člankom 48., a osobito:“

11) Članak 54. stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Za provedbu ovog općeg programa ili, u nedostatku takvog programa, za postizanje određene faze ostvarenja slobode poslovnog nastana s obzirom na određenu djelatnost, Vijeće donosi direktive u skladu s postupkom iz članka 189.b i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom.“

12) Članak 56. stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Prije kraja prijelaznog razdoblja Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, donosi direktive za usklađivanje gore navedenih odredaba utvrđenih zakonom ili drugim propisima. Međutim, nakon kraja druge faze Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.b, donosi direktive za usklađivanje onih odredaba koje su u svakoj državi članici predmetom pravnih propisa.“

13) Članak 57. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 57.

1. Radi olakšavanja pokretanja i obavljanja djelatnosti samozaposlenim osobama, Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.b, donosi direktive za međusobno priznavanje diploma, svjedodžbi i ostalih dokaza o formalnim kvalifikacijama.

2. U istu svrhu, Vijeće, prije kraja prijelaznog razdoblja, donosi direktive radi usklađivanja odredaba predviđenih zakonom i drugim propisima država članica o pokretanju i obavljanju djelatnosti samozaposlenih osoba. Vijeće, odlučujući jednoglasno na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, odlučuje o direktivama čija provedba u najmanje jednoj državi članici zahtijeva izmjenu postojećih načela utvrđenih zakonom kojim se uređuju profesije u pogledu osposobljavanja i uvjeta pristupa profesiji za fizičke osobe. U ostalim slučajevima Vijeće odlučuje u skladu s postupkom iz članka 189.b.

3. U slučaju medicinskih, njima srodnih i farmaceutskih profesija, postupno ukidanje ograničenja ovisi o usklađivanju uvjeta njihovog obavljanja u različitim državama članicama.“

14) Naslov poglavlja 4. zamjenjuje se sljedećim:

„Poglavlje 4.

Kapital i platni promet“

15) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 73.a

Od 1. siječnja 1994. članci 67. do 73. zamjenjuju se člancima 73.b, 73.c, 73.d, 73.e, 73.f i 73.g.

Članak 73.b

1. U okviru odredaba određenih ovim poglavljem, zabranjena su sva ograničenja kretanja kapitala među državama članicama te između država članica i trećih zemalja.

2. U okviru odredaba određenih ovim poglavljem, zabranjena su sva ograničenja u platnom prometu između država članica te između država članica i trećih zemalja.

Članak 73.c

1. Odredbe članka 73.b ne dovode u pitanje primjenu onih ograničenja prema trećim zemljama koja prema nacionalnom pravu ili pravu Zajednice postoje na dan 31. prosinca 1993. godine, usvojenih u odnosu na kretanje kapitala u treće zemlje ili iz njih, koje obuhvaća izravna ulaganja, uključujući ulaganja u nekretnine, u odnosu na poslovni nastan, pružanje financijskih usluga ili uvrštenje vrijednosnih papira na tržišta kapitala.

2. Pri nastojanju da ostvari cilj slobodnog kretanja kapitala između država članica i trećih zemalja u najvećoj mogućoj mjeri i ne dovodeći u pitanje ostala poglavlja ovog Ugovora, Vijeće može, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije, usvojiti mjere koje se odnose na kretanje kapitala u treće zemlje ili iz njih, koje obuhvaća izravna ulaganja, uključujući ulaganja u nekretnine, mjere koje se odnose na poslovni nastan, pružanje financijskih usluga ili uvrštenje vrijednosnih papira na tržišta kapitala. Za mjere iz ovog stavka koje u pravu Zajednice predstavljaju korak unatrag kad je riječ o liberalizaciji kretanja kapitala u treće zemlje ili iz njih, potrebna je jednoglasnost.

Članak 73.d

1. Odredbe članka 73.b ne dovode u pitanje pravo država članica:

- (a) da primjenjuju odgovarajuće odredbe svojeg poreznog prava kojima se pravi razlika između poreznih obveznika koji nisu u istom položaju u pogledu mjesta boravišta ili mjesta ulaganja njihova kapitala
- (b) da poduzimaju sve nužne mjere za sprečavanje povrede nacionalnih zakona i drugih propisa, osobito u području oporezivanja i bonitetnog nadzora financijskih institucija, odnosno da utvrđuju postupke za prijavu kretanja kapitala radi pribavljanja administrativnih ili statističkih podataka ili da poduzimaju mjere koje su opravdane razlozima javnog poretka ili javne sigurnosti.

2. Odredbe ovog poglavlja ne dovode u pitanje primjenjivost ograničenja prava poslovnog nastana koja su u skladu s ovim Ugovorom.

3. Mjere i postupci iz stavaka 1. i 2. ne smiju biti sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničenja slobodnog kretanja kapitala i platnog prometa kako je utvrđeno u članku 73.b.

Članak 73.e

Odstupajući od članka 73.b, države članice za koje na dan 31. prosinca 1993. vrijedi odstupanje na temelju postojećeg prava Zajednice, imaju pravo zadržati ograničenja na kretanje kapitala koja postoje na taj datum, a dopuštena su temeljem navedenih odstupanja, najkasnije do 31. prosinca 1995.

Članak 73.f

Kada, u iznimnim okolnostima, kretanje kapitala u treće zemlje ili iz njih prouzroči ili prijeti da će prouzročiti ozbiljne poteškoće u djelovanju ekonomske i monetarne unije, Vijeće može, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om, uvesti zaštitne mjere u odnosu na treće zemlje i to tijekom razdoblja koje nije dulje od šest mjeseci, ako su takve mjere nužno potrebne.

Članak 73.g

1. Ako se u slučajevima predviđenima člankom 228.a djelovanje Zajednice smatra nužnim, Vijeće može u odnosu na dotične treće zemlje, u skladu s postupkom iz članka 228.a, poduzeti potrebne hitne mjere u pogledu kretanja kapitala i platnog prometa.
2. Ne dovodeći u pitanje članak 224. i sve dok Vijeće nije poduzelo mjere na temelju stavka 1., država članica može, iz ozbiljnih političkih razloga i zbog hitnosti, poduzeti jednostrane mjere prema trećoj zemlji u pogledu kretanja kapitala i platnog prometa. Komisiju i ostale države članice obavješćuje se o takvim mjerama najkasnije do dana njihova stupanja na snagu.

Vijeće može kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije, odlučiti da dotična država članica treba izmijeniti ili ukinuti takve mjere. Predsjednik Vijeća obavješćuje Europski parlament o svakoj takvoj odluci koju donese Vijeće.

Članak 73.h

Do 1. siječnja 1994. primjenjuju se sljedeće odredbe:

1) Svaka država članica obvezuje se odobriti, u valuti države članice u kojoj boravi vjerovnik ili korisnik, plaćanja vezana uz kretanje robe, usluga ili kapitala, kao i prijenos kapitala i dobiti, u mjeri u kojoj je kretanje robe, usluga, kapitala i osoba između država članica liberalizirano na temelju ovog Ugovora.

Države članice izjavljuju svoju spremnost liberalizirati platni promet u većem opsegu od onog predviđenog prethodnim podstavkom, u mjeri u kojoj to njihovo opće gospodarsko stanje i posebno stanje platne bilance dopuštaju.

2) U onoj mjeri u kojoj je kretanje robe, usluga i kapitala ograničeno samo ograničenjima plaćanja koja su povezana uz kretanje, ta se ograničenja postupno ukidaju primjenom, *mutatis mutandis*, odredaba ovog poglavlja i poglavlja koja se odnose na ukidanje količinskih ograničenja i na liberalizaciju usluga.

3) Države članice obvezuju se da među sobom neće uvoditi nikakva nova ograničenja prijenosa povezanih s nevidljivim transakcijama navedenima u Prilogu III. ovom Ugovoru.

Postupno ukidanje postojećih ograničenja provodi se u skladu s odredbama članaka 63. do 65. u mjeri u kojoj to ukidanje nije uređeno odredbama sadržanim u stavcima 1. i 2. ili drugim odredbama ovog poglavlja.

4) Po potrebi se države članice međusobno savjetuju o mjerama koje treba poduzeti radi omogućavanja provedbe plaćanja i prijenosa iz ovog članka; takve mjere ne smiju dovesti u pitanje ostvarivanje ciljeva određenih ovim Ugovorom.“

16) Članak 75. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 75.

1. Za potrebe provedbe članka 74. i uzimajući u obzir posebna obilježja prometa, Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.c i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, utvrđuje:

(a) zajednička pravila koja se primjenjuju na međunarodni promet prema državnom području države članice ili iz njega, odnosno, promet preko državnog područja jedne države članice ili više njih

(b) uvjete pod kojima prijevoznici nerezidentni u nekoj državi članici, mogu pružati prometne usluge unutar te države članice

(c) mjere za poboljšanje sigurnosti prometa

(d) sve druge odgovarajuće odredbe.

2. Odredbe predviđene pod (a) i (b) u stavku 1. utvrđuju se tijekom prijelaznog razdoblja.

3. Odstupajući od postupka predviđenog stavkom 1., u slučaju kada bi primjena odredaba koje se odnose na načela uređenja prometnog sustava mogla ozbiljno utjecati na životni standard i na zaposlenost u određenim područjima kao i na odvijanje prometa, te odredbe Vijeće utvrđuje odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom te Gospodarskim i socijalnim odborom. Pritom Vijeće uzima u obzir potrebu prilagođivanja gospodarskom razvoju koji će biti rezultat uspostave zajedničkog tržišta.“

17) Naslov glave I. u trećem dijelu zamjenjuje se sljedećim:

„Glava V.

ZAJEDNIČKA PRAVILA O TRŽIŠNOM NATJECANJU, OPOREZIVANJU I
USKLAĐIVANJU ZAKONODAVSTAVA“

18) U članku 92. stavku 3.:

– umeće se sljedeća točka:

„(d) potpore za promicanje kulture i očuvanje baštine ako takve potpore ne utječu na trgovinske uvjete i tržišno natjecanje u Zajednici u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu“.

– dosadašnja točka (d) postaje točka (e).

19) Članak 94. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 94.

Vijeće može, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, donijeti sve odgovarajuće uredbe za primjenu članka 92. i 93., pri čemu osobito može odrediti uvjete pod kojima se primjenjuje članak 93. stavak 3., kao i vrste potpore koje su izuzete iz tog postupka.“

20) Članak 99. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 99.

Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom te Gospodarskim i socijalnim odborom, donosi odredbe za usklađivanje zakonodavstva o porezu na promet, trošarinama i ostalim oblicima posrednih poreza u mjeri u kojoj je takvo usklađivanje nužno da bi se osigurala uspostava i funkcioniranje unutarnjeg tržišta u roku utvrđenom u članku 7.a.“

21) Članak 100. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 100.

Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom te Gospodarskim i socijalnim odborom, donosi direktive za usklađivanje onih zakona ili drugih propisa država članica koji neposredno utječu na uspostavu ili funkcioniranje zajedničkog tržišta.“

22) Članak 100.a stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Odstupajući od članka 100., i ako drukčije nije previđeno ovim Ugovorom, sljedeće se odredbe primjenjuju za ostvarivanje ciljeva određenih člankom 7.a. Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.b i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, usvaja mjere za usklađivanje odredaba zakona ili drugih propisa u državama članicama, čiji je cilj uspostava i funkcioniranje unutarnjeg tržišta.“

23) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 100.c

1. Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, određuje treće zemlje čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica država članica.
2. Međutim, u slučaju krizne situacije u trećoj zemlji koja predstavlja opasnost od iznenadnog priljeva državljana iz te zemlje u Zajednicu, Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na preporuku Komisije, može za razdoblje od najviše šest mjeseci uvesti vizni režim za državljane iz dotične države. Vizni režim uspostavljen temeljem ovog stavka može se produžiti u skladu s postupkom iz stavka 1.
3. Od 1. siječnja 1996., Vijeće odluke iz stavka 1. donosi kvalificiranom većinom. Prije tog datuma, Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, usvaja mjere koje se odnose na ujednačeni oblik viza.
4. U područjima iz ovog članka Komisija razmatra svaki zahtjev države članice u kojem se od nje traži da podnese prijedlog Vijeću.
5. Ovaj članak ne dovodi u pitanje izvršavanje odgovornosti država članica u pogledu očuvanja javnog poretka i zaštite unutarnje sigurnosti.
6. Ovaj se članak primjenjuje na druga područja ako je tako odlučeno na temelju članka K.9 odredaba Ugovora o Europskoj uniji koje se odnose na suradnju u područjima pravosuđa i unutarnjih poslova, pridržavajući se uvjeta glasovanja koji se određuju u isto vrijeme.
7. Odredbe konvencija na snazi između država članica koje uređuju područja obuhvaćena ovim člankom ostaju na snazi sve dok se njihov sadržaj ne zamijeni direktivama ili mjerama usvojenima na temelju ovog članka.“

24) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 100.d

Koordinacijski odbor koji se sastoji od viših dužnosnika ustanovljen člankom K.4 Ugovora o Europskoj uniji, ne dovodeći u pitanje odredbe članka 151., pomaže u pripremi postupaka Vijeća u područjima iz članka 100.c.“

25) Glava II., poglavlja 1., 2. i 3. trećeg dijela zamjenjuju se sljedećim:

„Glava VI.

EKONOMSKA I MONETARNA POLITIKA

Poglavlje 1.

Ekonomska politika

Članak 102.a

Države članice vode svoje ekonomske politike tako da doprinose ostvarivanju ciljeva Zajednice kako su utvrđeni člankom 2. i u kontekstu općih smjernica iz članka 103. stavka 2. Države članice i Zajednica djeluju u skladu s načelom otvorenog tržišnog gospodarstva sa slobodnim tržišnim natjecanjem, dajući pritom prednost učinkovitoj raspodjeli resursa, te u skladu s načelima određenima člankom 3.a.

Članak 103.

1. Države članice smatraju svoje ekonomske politike pitanjem od zajedničkog interesa i koordiniraju ih u okviru Vijeća u skladu s odredbama članka 102.a.

2. Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na preporuku Komisije, oblikuje nacrt općih smjernica ekonomskih politika država članica i Zajednice te o svojim nalazima izvješćuje Europsko vijeće.

Na temelju izvješća Vijeća, Europsko vijeće raspravlja o zaključku o općim smjernicama ekonomskih politika država članica i Zajednice.

Na temelju tog zaključka, Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, donosi preporuku kojom se određuju te opće smjernice. Vijeće o svojoj preporuci obavješćuje Europski parlament.

3. Kako bi se osigurala tješnja koordinacija ekonomskih politika i održive konvergencije gospodarskih rezultata država članica, Vijeće na temelju izvješća koja mu podnosi Komisija nadzire gospodarski razvoj u svakoj od država članica i u Zajednici, kao i usklađenost ekonomskih politika s općim smjernicama iz stavka 2. te redovito provodi sveobuhvatnu procjenu.

Za potrebe ovog multilateralnog nadzora države članice dostavljaju Komisiji obavijesti o važnim mjerama koje su poduzele u području svoje ekonomske politike te ostale obavijesti koje smatraju potrebnima.

4. Ako se na temelju postupka iz stavka 3. utvrdi da ekonomske politike neke države članice nisu u skladu s općim smjernicama iz stavka 2. ili da bi mogle ugroziti ispravno funkcioniranje ekonomske i monetarne unije, Vijeće može, odlučujući kvalificiranom većinom, na preporuku Komisije, dati potrebne preporuke toj državi članici. Vijeće može, kvalificiranom većinom na prijedlog Komisije, odlučiti objaviti svoje preporuke.

Predsjednik Vijeća i Komisija izvješćuju Europski parlament o rezultatima multilateralnog nadzora. Ako Vijeće objavi svoje preporuke, predsjednik Vijeća može biti pozvan da se pojavi pred nadležnim odborom Europskog parlamenta.

5. Vijeće, odlučujući sukladno postupku iz članka 189.c, može usvojiti detaljna pravila za postupak multilateralnog nadzora iz stavaka 3. i 4. ovog članka.

Članak 103.a

1. Ne dovodeći u pitanje bilo koji drugi postupak predviđen ovim Ugovorom, Vijeće može, jednoglasno, na prijedlog Komisije, odlučiti o mjerama koje odgovaraju gospodarskom stanju, osobito ako se pojave ozbiljne poteškoće u opskrbi određenim proizvodima.

2. Kada se neka država članica nađe u poteškoćama ili joj, zbog izvanrednih događaja koji su izvan njezine kontrole, prijete ozbiljne poteškoće, Vijeće može, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije, pod određenim uvjetima, toj državi članici odobriti financijsku pomoć. Kada su ozbiljne poteškoće prouzročene prirodnim katastrofama, Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom. O donesenoj odluci predsjednik Vijeća obavještuje Europski parlament.

Članak 104.

1. Zabranjena su prekoračenja po računu i sve druge vrste kredita kod ESB-a ili kod središnjih banaka država članica (dalje u tekstu: „nacionalne središnje banke“) u korist institucija ili tijela Zajednice, središnjih vlasti, regionalnih, lokalnih ili drugih tijela javne vlasti, ostalih javnopravnih tijela ili javnih poduzeća država članica, kao što je i ESB-u i nacionalnim središnjim bankama zabranjena kupnja dužničkih instrumenata neposredno od tih subjekata.

2. Stavak 1. ne primjenjuje se na kreditne institucije u javnom vlasništvu prema kojima, u pogledu ponude pričuva središnjih banaka, nacionalne središnje banke i ESB postupaju jednako kao i prema privatnim kreditnim institucijama.

Članak 104.a

1. Zabranjena je svaka mjera koja se ne temelji na načelima stabilnog i sigurnog poslovanja, kojom se institucijama ili tijelima Zajednice, središnjim vlastima, regionalnim, lokalnim ili drugim tijelima javne vlasti, ostalim javnopravnim tijelima ili javnim poduzećima država članica omogućuje povlaštenu pristup financijskim institucijama.

2. Vijeće, odlučujući sukladno postupku iz članka 189.c, do 1. siječnja 1994. određuje definicije za primjenu zabrane iz stavka 1.

Članak 104.b

1. Ne dovodeći u pitanje uzajamna financijska jamstva za zajedničku provedbu određenog projekta, Zajednica ne snosi nikakvu odgovornost niti preuzima obveze središnjih vlasti, regionalnih, lokalnih ili drugih tijela javne vlasti, ostalih javnopravnih tijela ili javnih poduzeća bilo koje države članice. Ne dovodeći u pitanje uzajamna financijska jamstva za zajedničku provedbu određenog projekta, niti jedna država članica ne snosi odgovornost niti preuzima obveze središnjih vlasti, regionalnih, lokalnih ili drugih tijela javnih vlasti, ostalih javnopravnih tijela ili javnih poduzeća druge države članice.

2. Vijeće po potrebi može, odlučujući sukladno postupku iz članka 189.c, odrediti definicije za primjenu zabrana iz članka 104. i ovog članka.

Članak 104.c

1. Države članice izbjegavaju prekomjerni državni deficit.

2. Komisija nadzire razvoj stanja proračuna i državnog duga u državama članicama radi otkrivanja teških pogrešaka. Osobito provjerava poštovanje proračunske discipline na temelju sljedećih dvaju kriterija:

- (a) prelazi li omjer između planiranog ili stvarnog državnog deficita i bruto domaćeg proizvoda referentnu vrijednost, osim:
- ako omjer znatno i postojano opada te je dosegno razinu koja je blizu referentne vrijednosti
  - ili, ako je premašivanje referentne vrijednosti samo iznimno i privremeno, a omjer ostaje blizu referentne vrijednosti

- (b) prelazi li omjer između državnog duga i bruto domaćeg proizvoda referentnu vrijednost, osim ako se taj omjer smanjuje u dovoljnoj mjeri i približava referentnoj vrijednosti zadovoljavajućim tempom.

Referentne su vrijednosti utvrđene Protokolom o postupku u slučaju prekomjernog deficita koji je priložen ovom Ugovoru.

3. Ako država članica ne ispunjava zahtjeve na temelju jednog ili oba navedena kriterija, Komisija priprema izvješće. U svojem izvješću Komisija vodi računa o tome je li državni deficit veći od državnih investicijskih izdataka i uzima u obzir sve ostale odgovarajuće čimbenike, uključujući srednjoročni gospodarski i proračunski položaj države članice.

Komisija također može pripremiti izvješće ako smatra da, neovisno o ispunjavanju zahtjeva na temelju kriterija, u nekoj državi članici postoji opasnost od prekomjernog deficita.

4. Odbor predviđen člankom 109.c daje svoje mišljenje o izvješću Komisije.

5. Ako smatra da u nekoj državi članici postoji ili bi se mogao pojaviti prekomjerni deficit, Komisija svoje mišljenje upućuje Vijeću.

6. Vijeće, kvalificiranom većinom, na preporuku Komisije i uz prethodno razmatranje svih primjedaba koje dotična država članica želi dati te nakon sveobuhvatne procjene, odlučuje postoji li prekomjerni deficit.

7. Ako u skladu sa stavkom 6. Vijeće utvrdi postojanje prekomjernog deficita, ono toj državi članici upućuje preporuke radi ispravljanja nastalog stanja u određenom roku. Pridržavajući se odredaba stavka 8., te se preporuke ne objavljuju.

8. Vijeće može objaviti svoje preporuke ako utvrdi da na njegovu preporuku nije u zadanom roku odgovoreno nikakvim djelotvornim radnjama.

9. Ako država članica ustraje u neprovođenju preporuka Vijeća, Vijeće može odlučiti pozvati tu državu članicu da u određenom roku poduzme mjere za smanjenje deficita koje Vijeće smatra potrebnim za ispravljanje nastalog stanja.

U tom slučaju Vijeće može od dotične države članice zatražiti podnošenje izvješća u skladu s određenim rokovima kako bi se ispitali napori koje ta država ulaže u prilagodbu.

10. Pravo na pokretanje postupka predviđeno člancima 169. i 170. ne može se ostvarivati u okviru stavaka 1. do 9. ovog članka.

11. Sve dok država članica ne postupi prema odluci donesenoj u skladu sa stavkom 9., Vijeće može odlučiti primijeniti ili, ovisno o slučaju, pojačati jednu ili više sljedećih mjera:

- tražiti od te države članice da prije izdavanja obveznica i vrijednosnih papira objavi dodatne podatke koje određuje Vijeće
- pozvati Europsku investicijsku banku da preispita svoju kreditnu politiku prema dotičnoj državi članici
- tražiti od te države članice da kod Zajednice položi beskamatni polog u odgovarajućem iznosu dok prekomjerni deficit, prema stavu Vijeća, ne bude ispravljen
- izreći novčane kazne u odgovarajućem iznosu.

Predsjednik Vijeća obavješćuje Europski parlament o donesenim odlukama.

12. Vijeće stavlja izvan snage neke ili sve svoje odluke iz stavaka 6. do 9. i stavka 11. u mjeri u kojoj je prekomjerni deficit u odnosnoj državi članici, prema stavu Vijeća, ispravljen. Ako je Vijeće prethodno objavilo preporuke, ono odmah nakon stavljanja izvan snage odluke na temelju stavka 8. objavljuje izjavu da više ne postoji prekomjerni deficit u dotičnoj državi članici.

13. Pri donošenju odluka iz stavaka 7. do 9., te 11. i 12., Vijeće na preporuku Komisije, odlučuje dvotrećinskom većinom glasova svojih članova, ponderiranih u skladu s člankom 148. stavkom 2., isključujući glasove predstavnika države članice na koju se odluka odnosi.

14. Daljnje odredbe koje se odnose na provedbu postupka opisanog u ovom članku određene su u Protokolu o postupku u slučaju prekomjernog deficita koji je priložen ovom Ugovoru.

Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i ESB-om, donosi odgovarajuće odredbe kojima se zamjenjuje navedeni Protokol.

Podložno ostalim odredbama ovog stavka Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, prije 1. siječnja 1994. utvrđuje detaljna pravila i definicije za primjenu odredaba navedenog Protokola.

Poglavlje 2.

Monetarna politika

Članak 105.

1. Glavni je cilj ESSB-a održati stabilnost cijena. Ne dovodeći u pitanje cilj stabilnosti cijena, ESSB podržava opće ekonomske politike u Zajednici kako bi doprinio ostvarivanju ciljeva Zajednice utvrđenih člankom 2. ESSB djeluje u skladu s načelom otvorenog tržišnog gospodarstva sa slobodnim tržišnim natjecanjem, dajući prednost učinkovitoj raspodjeli resursa te u skladu s načelima određenima člankom 3.a.

2. Osnovni su zadaci ESSB-a:

– utvrđivanje i provođenje monetarne politike Zajednice

- obavljanje deviznih poslova u skladu s odredbama članka 109.
  - držanje i upravljanje službenim deviznim pričuvama država članica
  - promicanje nesmetanog funkcioniranja platnih sustava.
3. Stavak 2. alineja treća ne dovodi u pitanje držanje i upravljanje operativnim deviznim sredstvima od strane vlada država članica.
4. Savjetovanje s ESB-om potrebno je:
- u slučaju svakog predloženog akta Zajednice iz nadležnosti ESB-a
  - od strane nacionalnih tijela, u vezi sa svakim prijedlogom propisa iz područja nadležnosti ESB-a, ali u granicama i pod uvjetima koje odredi Vijeće u skladu s postupkom utvrđenim u članku 106. stavku 6.

O pitanjima iz područja svoje nadležnosti ESB može podnositi mišljenja odgovarajućim institucijama ili tijelima Zajednice ili nacionalnim tijelima.

5. ESSB doprinosi nesmetanom vođenju politika nadležnih tijela, a odnose se na bonitetni nadzor nad kreditnim institucijama i na stabilnost financijskog sustava.
6. Vijeće može, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om te nakon dobivene suglasnosti Europskog parlamenta, dodijeliti ESB-u određene zadatke koji se odnose na bonitetni nadzor nad kreditnim i drugim financijskim institucijama, s iznimkom osiguravajućih poduzeća.

Članak 105.a

1. ESB ima isključivo pravo odobriti izdavanje novčanica u Zajednici. Te novčanice mogu izdavati ESB i nacionalne središnje banke. Novčanice koje izdaju ESB i nacionalne središnje banke jedine su koje imaju status zakonskog sredstva plaćanja unutar Zajednice.

2. Države članice mogu izdavati kovanice uz odobrenje ESB-a u pogledu opsega izdanja. Odlučujući sukladno postupku iz članka 189.c i nakon savjetovanja s ESB-om, Vijeće može usvojiti mjere za usklađivanje apoeni i tehničkih specifikacija svih kovanica koje se namjeravaju staviti u optjecaj u mjeri koja omogućuje njihovo nesmetano kolanje unutar Zajednice.

Članak 106.

1. ESSB se sastoji od ESB-a i nacionalnih središnjih banaka.

2. ESB ima pravnu osobnost.

3. ESSB-om upravljaju tijela ESB-a nadležna za odlučivanje, odnosno Upravno vijeće i Izvršni odbor.

4. Statut ESSB-a utvrđen je Protokolom koji je priložen ovom Ugovoru.

5. Vijeće može izmijeniti članak 5. stavke 1., 2. i 3., članke 17. i 18., članak 19. stavak 1., članke 22., 23., 24., 26., članak 32. stavke 2., 3., 4. i 6., članak 33. stavak 1. točku (a) te članak 36. Statuta ESSB-a odlučujući kvalificiranom većinom, na preporuku ESB-a i nakon savjetovanja s Komisijom, ili jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om. U oba je slučaja potrebna suglasnost Europskog parlamenta.

6. Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i ESB-om ili na preporuku ESB-a i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Komisijom, donosi odredbe iz članka 4., članka 5. stavka 4., članka 19. stavka 2., članka 20., članka 28. stavka 1., članka 29. stavka 2., članka 30. stavka 4. i članka 34. stavka 3. Statuta ESSB-a.

Članak 107.

Pri izvršavanju ovlasti i obavljanju zadaća i dužnosti koje su im dodijeljene ovim Ugovorom i Statutom ESSB-a, ni ESB ni nacionalne središnje banke kao niti članovi njihovih tijela nadležnih za odlučivanje ne traže i ne primaju naputke od institucija ili tijela Zajednice, bilo koje vlade država članica ili bilo kojeg drugog tijela. Institucije i tijela Zajednice i vlade država članica obvezuju se da će poštovati ovo načelo i da neće nastojati utjecati na članove tijela nadležnih za odlučivanje u ESB-u ili u nacionalnim središnjim bankama u obavljanju njihovih zadaća.

Članak 108.

Svaka država članica osigurava da njezino nacionalno zakonodavstvo, uključujući i statut njezine nacionalne središnje banke, bude usklađeno s ovim Ugovorom i Statutom ESSB-a najkasnije do dana osnivanja ESSB-a.

Članak 108.a

1. Radi izvršavanja zadaća povjerenih ESSB-u, ESB, sukladno odredbama ovog Ugovora i pod uvjetima utvrđenima u Statutu ESSB-a:

- donosi uredbe u opsegu u kojem su potrebne za provedbu zadaća utvrđenih u članku 3. stavku 1. alineji 1., članku 19. stavku 1., članku 22. i članku 25. stavku 2. Statuta ESSB-a te u slučajevima koji se utvrđuju aktima Vijeća iz članka 106. stavka 6.
- donosi odluke potrebne za izvršavanje zadaća koje su ESSB-u povjerene temeljem ovog Ugovora i Statuta ESSB-a
- daje preporuke i mišljenja.

2. Uredba ima opću primjenu. Obvezujuća je u cijelosti i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Preporuke i mišljenja nemaju obvezujuću snagu.

Odluka je u cijelosti obvezujuća za one kojima je upućena.

Članci 190. do 192. primjenjuju se na uredbe i odluke koje donosi ESB.

ESB može odlučiti objaviti svoje odluke, preporuke i mišljenja.

3. U granicama i pod uvjetima koje Vijeće utvrdi u skladu s postupkom utvrđenim člankom 106. stavkom 6., ESB je ovlašten određivati novčane kazne ili periodične penale poduzetnicima koji ne ispunjavaju obveze na temelju njegovih uredbi i odluka.

Članak 109.

1. Odstupajući od članka 228. Vijeće može, odlučujući jednoglasno, na preporuku ESB-a ili Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om, u nastojanju da postigne konsenzus dosljedan cilju očuvanja stabilnosti cijena te nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, u skladu s postupkom za utvrđivanje modaliteta iz stavka 3., sklopiti formalne sporazume o sustavu deviznog tečaja ECU-a u odnosu na valute koje nisu valute Zajednice. Vijeće može, odlučujući kvalificiranom većinom, na preporuku ESB-a ili Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om u nastojanju da postigne konsenzus sukladno cilju očuvanja stabilnosti cijena uvesti, prilagoditi ili odustati od središnjih tečajeva ECU-a unutar sustava deviznog tečaja. Predsjednik Vijeća obavješćuje Europski parlament o uvođenju, prilagodbi ili odustajanju od središnjih tečajeva ECU-a.

2. U nedostatku sustava deviznog tečaja u odnosu na jednu ili više valuta koje nisu valute Zajednice iz stavka 1., Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na preporuku Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om ili na preporuku ESB-a, može oblikovati opća usmjerenja za tečajnu politiku u odnosu na te valute. Ta opća usmjerenja ne dovode u pitanje glavni cilj ESSB-a, očuvanje stabilnosti cijena.

3. Odstupajući od članka 228., kada Zajednica treba s jednom državom ili međunarodnom organizacijom ili s više njih pregovarati o sporazumima koji se odnose na pitanja povezana s pitanjima monetarnog ili deviznog režima, Vijeće, kvalificiranom većinom, na preporuku Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om, odlučuje o modalitetima za vođenje pregovora i sklapanje takvih sporazuma. Tim se modalitetima osigurava jedinstveno stajalište Zajednice. Komisija je u potpunosti uključena u pregovore.

Sporazumi sklopljeni u skladu s ovim stavkom obvezuju institucije Zajednice, ESB i države članice.

4. Pridržavajući se stavka 1., Vijeće, kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om, odlučuje o stajalištu Zajednice na međunarodnoj razini u odnosu na pitanja koja su od osobite važnosti za ekonomsku i monetarnu uniju te jednoglasno odlučuje o njezinu zastupanju sukladno raspodjeli ovlasti utvrđenoj člancima 103. i 105.

5. Države članice mogu voditi pregovore u okviru međunarodnih tijela i sklapati međunarodne sporazume, ne dovodeći pritom u pitanje nadležnost i sporazume Zajednice u odnosu na ekonomsku i monetarnu uniju.

Poglavlje 3.

Institucionalne odredbe

Članak 109.a

1. Upravno vijeće ESB-a sastoji se od članova Izvršnog odbora ESB-a i guvernera nacionalnih središnjih banaka.

2. (a) Izvršni odbor sastoji se od predsjednika, potpredsjednika i četiri ostala člana.

- (b) Vlade država članica na razini šefova država ili vlada, a na preporuku Vijeća danu nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Upravnim vijećem ESB-a, zajedničkom suglasnošću imenuju predsjednika, potpredsjednika i ostale članove Izvršnog odbora iz redova osoba s ugledom i stručnim iskustvom u monetarnom ili bankarskom području.

Njihov mandat traje osam godina i ne može se obnavljati.

Članovi Izvršnog odbora mogu biti samo državljani država članica.

Članak 109.b

1. Na sastancima Upravnog vijeća ESB-a mogu sudjelovati predsjednik Vijeća i član Komisije, ali bez prava glasa.

Predsjednik Vijeća može Upravnom vijeću ESB-a podnijeti prijedlog za vijećanje.

2. Predsjednika ESB-a poziva se da sudjeluje na sastancima Vijeća kada Vijeće raspravlja o pitanjima u vezi s ciljevima i zadaćama ESSB-a.

3. ESB upućuje Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji, a također i Europskom vijeću, godišnje izvješće o aktivnostima ESSB-a i monetarnoj politici u prethodnoj i tekućoj godini. Predsjednik ESB-a to izvješće predstavlja Vijeću i Europskom parlamentu, koji tim povodom mogu održati opću raspravu.

Na zahtjev Europskog parlamenta ili na vlastitu inicijativu, predsjednik ESB-a i ostali članovi Izvršnog odbora mogu biti saslušani pred nadležnim odborima Europskog parlamenta.

Članak 109.c

1. Radi promicanja koordinacije politika država članica u punoj mjeri potrebnoj za funkcioniranje unutarnjeg tržišta ovime se osniva Monetarni odbor koji ima savjetodavnu ulogu.

Njegove su zadaće:

- praćenje monetarnog i financijskog stanja u državama članicama i u Zajednici te praćenje općeg sustava platnog prometa država članica i redovito izvješćivanje Vijeća i Komisije o tome
- davanje mišljenja na zahtjev Vijeća ili Komisije ili na vlastitu inicijativu radi njihova podnošenja tim institucijama
- ne dovodeći u pitanje članak 151., sudjelovanje u pripremi rada Vijeća iz članaka 73.f, 73.g, članka 103. stavaka 2., 3., 4. i 5., članaka 103.a, 104.a, 104.b, 104.c, članka 109.e stavka 2., članka 109.f stavka 6., članaka 109.h, 109.i, članka 109.j stavka 2. i članka 109.k stavka 1.
- najmanje jednom godišnje, ispitivanje stanja u odnosu na kretanje kapitala i slobodu platnog prometa, kako to proizlazi iz primjene ovog Ugovora i mjera koje usvoji Vijeće; ispitivanje obuhvaća i sve mjere u vezi s kretanjem kapitala i platnim prometom; o rezultatima tog ispitivanja Odbor podnosi izvješće Komisiji i Vijeću.

Države članice i Komisija imenuju po dva člana Monetarnog odbora.

2. Na početku treće faze osniva se Gospodarski i financijski odbor. Monetarni odbor predviđen stavkom 1. se raspušta.

Gospodarski i financijski odbor ima sljedeće zadaće:

- davanje mišljenja na zahtjev Vijeća ili Komisije ili na vlastitu inicijativu radi njihova podnošenja tim institucijama
- praćenje gospodarskog i financijskog stanja u državama članicama i u Zajednici te redovito izvještavanje Vijeća i Komisije o tome, a osobito o financijskim odnosima s trećim zemljama i međunarodnim institucijama
- ne dovodeći u pitanje članak 151., sudjeluje u pripremi rada Vijeća iz članaka 73.f, 73.g, članka 103. stavka 2., 3., 4. i 5., članaka 103.a, 104.a, 104.b, 104.c, članka 105. stavka 6., članka 105.a stavka 2., članka 106. stavaka 5. i 6., članka 109., članka 109.h, članka 109.i stavaka 2. i 3., članka 109.k stavka 2., članka 109.l stavaka 4. i 5. te izvršava ostale savjetodavne i pripremne zadaće koje mu dodijeli Vijeće
- najmanje jednom godišnje, ispitivanje stanja u odnosu na kretanje kapitala i slobodu platnog prometa, kako to proizlazi iz primjene ovog Ugovora i mjera koje usvoji Vijeće; ispitivanje obuhvaća i sve mjere u vezi s kretanjem kapitala i platnim prometom; o rezultatima tog ispitivanja Odbor podnosi izvješće Komisiji i Vijeću.

Države članice, Komisija i ESB imenuju najviše po dva člana ovog Odbora.

3. Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om i Odborom iz ovog članka, utvrđuje detaljne odredbe o sastavu Gospodarskog i financijskog odbora. O toj odluci predsjednik Vijeća obavješćuje Europski parlament.

4. Ako postoje, i sve dok postoje, države članice s odstupanjem iz članaka 109.k i 109.l., Odbor uz zadaće određene stavkom 2. neprestano prati monetarno i financijsko stanje te opći sustav platnog prometa tih država članica i o tome redovito izvještava Vijeće i Komisiju.

Članak 109.d

U vezi s pitanjima iz članka 103. stavka 4., članka 104.c, osim stavka 14., članka 109., 109.j, 109.k i članka 109.l stavaka 4. i 5., Vijeće ili država članica mogu od Komisije, prema potrebi, zatražiti da sastavi preporuku ili prijedlog. Komisija razmatra takav zahtjev i svoje zaključke bez odgode podnosi Vijeću.

Poglavlje 4.

Prijelazne odredbe

Članak 109.e

1. Druga faza ostvarivanja ekonomske i monetarne unije započinje 1. siječnja 1994.
2. Prije tog datuma:
  - (a) svaka država članica:
    - donosi, prema potrebi, odgovarajuće mjere za poštovanje zabrana utvrđenih člankom 73.b, ne dovodeći pritom u pitanje članak 73.e, te člankom 104. i člankom 104.a stavkom 1.
    - donosi, prema potrebi, s ciljem omogućavanja procjene predviđene podstavkom (b) višegodišnje programe čija je namjena osigurati konvergenciju potrebnu za ostvarivanje ekonomske i monetarne unije, osobito u odnosu na stabilnost cijena i zdrave javne financije
  - (b) na temelju izvješća Komisije, Vijeće ocjenjuje napredak ostvaren s obzirom na ekonomsku i monetarnu konvergenciju, osobito u odnosu na stabilnost cijena i zdrave javne financije te napredak u provedbi prava Zajednice o unutarnjem tržištu.

3. Odredbe članka 104., članka 104.a, stavka 1., članka 104.b, stavka 1. i članka 104.c, s iznimkom stavaka 1., 9., 11. i 14., primjenjuju se od početka druge faze.

Odredbe članka 103.a stavka 2., članka 104.c stavaka 1., 9. i 11., članka 105., 105.a, 107., 109., 109.a, 109.b i članka 109.c stavaka 2. i 4., primjenjuju se od početka treće faze.

4. U drugoj fazi, države članice nastoje izbjeći prekomjerni državni deficit.

5. Tijekom druge faze, svaka država članica, u skladu s člankom 108., na primjeren način započinje postupak koji vodi prema nezavisnosti njezine središnje banke.

Članak 109.f

1. Na početku druge faze osniva se i svoje dužnosti preuzima Europski monetarni institut (dalje u tekstu: „EMI“); EMI ima pravnu osobnost, a njime upravlja i vodi ga Vijeće koje čine predsjednik i guverneri nacionalnih središnjih banaka od kojih jedan obnaša dužnost potpredsjednika.

Predsjednika zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica na razini šefova država ili vlada, na preporuku, ovisno o slučaju, Odbora guvernera središnjih banaka država članica (dalje u tekstu: „Odbor guvernera“) ili Vijeća EMI-ja, nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Vijećem. Predsjednik se bira iz redova osoba s ugledom i stručnim iskustvom u monetarnom ili bankarskom području. Dužnost predsjednika EMI-ja mogu obnašati samo državljani država članica. Potpredsjednika imenuje Vijeće EMI-ja.

Statut EMI-ja utvrđen je Protokolom koji je priložen ovom Ugovoru.

Početkom druge faze raspušta se Odbor guvernera.

2. EMI:

- jača suradnju među nacionalnim središnjim bankama
- jača koordinaciju monetarnih politika država članica kako bi se osigurala stabilnost cijena
- nadzire funkcioniranje Europskog monetarnog sustava
- održava savjetovanja u vezi s pitanjima koja su u nadležnosti nacionalnih središnjih banaka i koja utječu na stabilnost financijskih institucija i tržišta
- preuzima zadaće Europskog fonda za monetarnu suradnju koji se raspušta; načini raspuštanja utvrđeni su Statutom EMI-ja
- olakšava korištenje ECU-a i nadzire njegov razvoj, uključujući nesmetano funkcioniranje klirinškog sustava ECU-a.

3. Za pripremu treće faze EMI:

- priprema instrumente i postupke potrebne za provedbu jedinstvene monetarne politike u trećoj fazi
- prema potrebi, promiče usklađivanje pravila i praksi koje uređuju prikupljanje, objedinjavanje i distribuciju statističkih podataka u područjima svoje nadležnosti
- priprema pravila poslovanja nacionalnih središnjih banaka u okviru ESSB-a
- promiče učinkovitost prekograničnog platnog prometa
- nadzire tehničku pripremu novčanica ECU-a.

Najkasnije do 31. prosinca 1996. EMI je dužan odrediti regulatorni, organizacijski i logistički okvir nužan kako bi ESSB u trećoj fazi izvršavao svoje zadaće. Taj se okvir na dan njegove uspostave podnosi ESB-u radi donošenja odluke.

4. EMI može, odlučujući dvotrećinskom većinom članova svog vijeća:

- sastavljati mišljenja ili preporuke o općem usmjerenju monetarne i tečajne politike te o srodnim mjerama uvedenima u svakoj državi članici
- podnositi mišljenja ili preporuke vladama i Vijeću o politikama koje bi mogle utjecati na unutarnje ili vanjsko monetarno stanje u Zajednici, a osobito na funkcioniranje Europskog monetarnog sustava
- upućivati preporuke monetarnim tijelima država članica o vođenju njihove monetarne politike.

5. EMI može jednoglasno odlučiti da objavi svoja mišljenja i preporuke.

6. O svakom predloženom aktu Zajednice u okviru nadležnosti EMI-ja, Vijeće se savjetuje s EMI-jem.

Vlasti država članica savjetuju se s EMI-jem o svakom prijedlogu propisa u okviru nadležnosti EMI-ja, u granicama i pod uvjetima koje odredi Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i EMI-jem.

7. Vijeće može, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i EMI-jem, dodijeliti EMI-ju i druge zadaće za pripremu treće faze.

8. U slučajevima u kojima se ovim Ugovorom za ESB predviđa savjetodavna uloga, upućivanja na ESB znače, prije njegova osnivanja, upućivanja na EMI.

Kada se ovim Ugovorom za EMI predviđa savjetodavna uloga, upućivanja na EMI prije 1. siječnja 1994. znače upućivanja na Odbor guvernera.

9. Tijekom druge faze pojam „ESB“ spomenut u člancima 173., 175., 176., 177., 180. i 215. znači upućivanje na EMI.

Članak 109.g

Valutni se sastav košarice ECU-a ne mijenja.

Od početka treće faze vrijednost ECU-a neopozivo se utvrđuje u skladu s člankom 109.1 stavkom 4.

Članak 109.h

1. Ako je država članica suočena s poteškoćama ili ako joj ozbiljno prijete poteškoće u odnosu na njezinu platnu bilancu, kao rezultat cjelokupne neravnoteže njezine platne bilance ili vrste valute kojom raspolaže te osobito ako takve poteškoće mogu ugroziti funkcioniranje zajedničkog tržišta ili postupnu provedbu zajedničke trgovinske politike, Komisija odmah istražuje stanje dotične države članice i radnje koje je, koristeći se svim njoj dostupnim sredstvima, ta država poduzela ili može poduzeti u skladu s odredbama ovog Ugovora. Komisija utvrđuje mjere koje preporučuje dotičnoj državi da poduzme.

Ako se radnje države članice i mjere koje je preporučila Komisija pokažu nedovoljnima za prevladavanje poteškoća koje su se pojavile ili koje prijete, Komisija, nakon savjetovanja s Odborom iz članka 109.c, preporučuje Vijeću odobrenje međusobne pomoći te prikladne metode za njezino pružanje.

Komisija redovito obavješćuje Vijeće o stanju i kako se ono razvija.

2. Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, odobrava takvu međusobnu pomoć; donosi direktive ili odluke kojima se utvrđuju uvjeti i pojedinosti takve pomoći, čiji oblici mogu biti sljedeći:

- (a) usklađeno djelovanje u odnosu na ili u okviru bilo koje druge međunarodne organizacije kojoj se države članice mogu obratiti
- (b) mjere potrebne za izbjegavanje skretanja trgovinskih tokova, ako država koja je suočena s poteškoćama održava ili ponovno uvodi količinska ograničenja u odnosu na treće zemlje;
- (c) odobravanje zajmova u ograničenom opsegu od strane drugih država članica, podložno njihovoj suglasnosti.

3. Ako Vijeće ne odobri međusobnu pomoć koju je preporučila Komisija ili ako su odobrena međusobna pomoć i poduzete mjere nedostatne, Komisija odobrava državi suočenoj s poteškoćama poduzimanje zaštitnih mjera, čije uvjete i pojedinosti utvrđuje Komisija.

Vijeće može, odlučujući kvalificiranom većinom, opozvati takvo odobrenje te izmijeniti uvjete i pojedinosti primjene takvih mjera.

4. Pridržavajući se članka 109.k stavka 6. ovaj se članak prestaje primjenjivati od početka treće faze.

Članak 109.i

1. Kad nastupi nepredviđena kriza platne bilance, a odluka u smislu članka 109.h stavka 2. nije odmah donesena, dotična država članica može preventivno poduzeti potrebne zaštitne mjere. Takve mjere moraju prouzročiti najmanji mogući poremećaj funkcioniranja zajedničkog tržišta te opsegom ne smiju prelaziti okvir koji je nužno potreban za rješavanje nepredviđeno nastalih poteškoća.

2. Komisiju i ostale države članice obavješćuje se o takvim zaštitnim mjerama najkasnije do njihova stupanja na snagu. Komisija može preporučiti Vijeću odobravanje međusobne pomoći na temelju članka 109.h.

3. Nakon što Komisija donese mišljenje te nakon savjetovanja s Odborom iz članka 109.c, Vijeće može kvalificiranom većinom odlučiti da dotična država izmijeni, suspendira ili ukine gore navedene zaštitne mjere.

4. Pridržavajući se članka 109.k stavka 6. ovaj se članak prestaje primjenjivati od početka treće faze.

Članak 109.j

1. Komisija i EMI izvješćuju Vijeće o napretku koji su države članice ostvarile u ispunjavanju svojih obveza u odnosu na ostvarenje ekonomske i monetarne unije. Ta izvješća obuhvaćaju provjeravanje usklađenosti nacionalnog zakonodavstva svake države članice, uključujući statute njezine nacionalne središnje banke, s člancima 107. i 108. ovog Ugovora i Statutom ESSB-a. U izvješćima se razmatra i postizanje visokog stupnja održive konvergencije s obzirom na ispunjavanje sljedećih kriterija od strane svake države članice:

- postizanje visokog stupnja stabilnosti cijena; to će biti vidljivo iz stope inflacije koja je blizu stope zabilježene u najviše trima državama članicama koje su najuspješnije u smislu stabilnosti cijena
- održivost stanja javnih financija; to će biti vidljivo iz proračuna države u kojem neće biti prekomjernog deficita kako je određen u skladu s člankom 104.c stavkom 6.
- pridržavanje uobičajenih granica fluktuacije predviđenih mehanizmom deviznog tečaja Europskog monetarnog sustava tijekom najmanje dvije godine, bez devalvacije u odnosu na valutu bilo koje druge države članice

- trajnost konvergencije koju je ostvarila država članica te njezina sudjelovanja u mehanizmu deviznog tečaja Europskog monetarnog sustava koje se odražava u razinama dugoročnih kamatnih stopa.

Četiri kriterija navedena u ovom stavku te odgovarajuća razdoblja tijekom kojih se moraju poštovati, dodatno su razrađena u Protokolu koji je priložen ovom Ugovoru. U svojim izvješćima Komisija i EMI vode računa i o razvoju ECU-a, rezultatima integracije tržišta, stanju i razvoju tekućeg računa platnih bilanci, te ispitivanju razvoja jedinične cijene rada i ostalih indeksa cijena.

2. Na temelju tih izvješća Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na preporuku Komisije, ocjenjuje:

- ispunjava li svaka pojedina država članica nužne uvjete za uvođenje jedinstvene valute
- ispunjava li većina država članica nužne uvjete za uvođenje jedinstvene valute

te preporučuje svoje nalaze Vijeću u sastavu šefova država ili vlada. Potrebno je savjetovati se i s Europskim parlamentom, koji svoje mišljenje dostavlja Vijeću u sastavu šefova država ili vlada.

3. Pridajući dužnu pažnju izvješćima iz stavka 1. i mišljenju Europskog parlamenta iz stavka 2. Vijeće, u sastavu šefova država ili vlada, najkasnije do 31. prosinca 1996., kvalificiranom većinom:

- odlučuje, na temelju preporuka Vijeća iz stavka 2., ispunjava li većina država članica nužne uvjete za uvođenje jedinstvene valute
- odlučuje je li primjereno da Zajednica uđe u treću fazu,

a, ako odluči da je to slučaj,

– utvrđuje datum početka treće faze.

4. Ako se datum početka treće faze ne utvrdi do kraja 1997., treća faza započinje 1. siječnja 1999. Nakon ponavljanja postupka predviđenog stavcima 1. i 2., uz iznimku stavka 2., druge alineje, uzimajući pritom u obzir izvješća iz stavka 1. i mišljenje Europskog parlamenta, Vijeće, u sastavu šefova država ili vlada, odlučujući kvalificiranom većinom i na temelju preporuka Vijeća iz stavka 2., prije 1. srpnja 1998. potvrđuje koje države članice ispunjavaju potrebne uvjete za uvođenje jedinstvene valute.

Članak 109.k

1. Ako se donese odluka o utvrđivanju datuma u skladu s člankom 109.j stavkom 3., Vijeće na temelju svojih preporuka iz članka 109.j stavka 2., kvalificiranom većinom na preporuku Komisije odlučuje hoće li u odnosu na neku državu članicu vrijediti odstupanje kako je utvrđeno u stavku 3. ovog članka te, ako hoće, u odnosu na koje države članice. Te se države članice u ovom Ugovoru navode kao „države članice s odstupanjem“.

Ako Vijeće potvrdi koje države članice ispunjavaju potrebne uvjete za uvođenje jedinstvene valute u skladu s člankom 109.j stavkom 4., na države članice koje ne ispunjavaju te uvjete primjenjuje se odstupanje kako je utvrđeno u stavku 3. ovog članka. Te se države članice u ovom Ugovoru navode kao „države članice s odstupanjem“.

2. Komisija i ESB najmanje jednom svake dvije godine ili na zahtjev države članice s odstupanjem izvješćuju Vijeće u skladu s postupkom utvrđenim u članku 109.j stavku 1. Nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i nakon rasprave u Vijeću, u sastavu šefova država ili vlada, Vijeće kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije, odlučuje koje države članice s odstupanjem ispunjavaju potrebne uvjete na temelju kriterija određenih člankom 109.j stavkom 1. te odlučuje o prestanku odstupanja dotičnih država članica.

3. Posljedica odstupanja iz stavka 1. jest da se na dotične države članice ne primjenjuju: članak 104.c stavci 9. i 11., članak 105. stavci 1., 2., 3. i 5., članci 105.a, 108.a i 109. i članak 109.a stavak 2. točka (b). Izuzimanje takve države članice i njezine nacionalne središnje banke od prava i obveza u okviru ESSB-a utvrđeno je poglavljem IX. Statuta ESSB-a.

4. U članku 105. stavcima 1., 2. i 3., člancima 105.a, 108.a i 109. i članku 109.a stavku 2. točki (b), izraz „države članice“ znači „države članice bez odstupanja“.

5. Pravo glasa država članica s odstupanjem suspendirano je kada Vijeće donosi odluke iz članaka ovog Ugovora navedenih u stavku 3. U tom slučaju, odstupajući od članka 148. i članka 189.a stavka 1., kvalificirana većina utvrđuje se kao dvije trećine glasova predstavnika država članica bez odstupanja, ponderiranih u skladu s člankom 148. stavkom 2., a za akte koji zahtijevaju jednoglasnost, potrebna je jednoglasnost tih država članica.

6. Članci 109.h i 109.i i dalje se primjenjuju na državu članicu s odstupanjem.

Članak 109.1

1. Odmah nakon donošenja odluke o datumu početka treće faze u skladu s člankom 109.j stavkom 3. ili, ovisno o slučaju, odmah nakon 1. srpnja 1998.:

– Vijeće donosi odredbe iz članka 106. stavka 6.

– vlade država članica bez odstupanja sukladno postupku određenom u članku 50. Statuta ESSB-a imenuju predsjednika, potpredsjednika i druge članove Izvršnog odbora ESSB-a. Ako ima država članica s odstupanjem, broj članova Izvršnog odbora može biti manji nego što to predviđa članak 11. stavak 1. Statuta ESSB-a, ali ni u kojem slučaju ne može biti manji od četiri člana.

Odmah nakon imenovanja Izvršnog odbora, osnivaju se ESSB i ESB i pripremaju za redovito djelovanje kako je opisano u ovom Ugovoru i u Statutu ESSB-a. Svoje ovlasti počinju u cijelosti izvršavati prvog dana treće faze.

2. Odmah nakon osnivanja, i ako je to potrebno, ESB preuzima zadaće EMI-ja. Nakon osnivanja ESB-a pokreće se postupak likvidacije EMI-ja; načini likvidacije utvrđeni su Statutom EMI-ja.

3. Ne dovodeći u pitanje članak 106. stavak 3. ovog Ugovora, ako ima i sve dok ima država članica s odstupanjem, osniva se Opće vijeće ESB-a iz članka 45. Statuta ESSB-a kao treće tijelo odlučivanja ESB-a.

4. Na dan početka treće faze, Vijeće, jednoglasnom odlukom država članica bez odstupanja, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om, donosi konverzijske tečajeve uz koje se neopozivo vežu njihove valute i u skladu s kojima će ECU zamijeniti te valute i postati samostalnom valutom. Sama ta mjera ne mijenja vanjsku vrijednost ECU-a. Vijeće, odlučujući u skladu s istim postupkom, poduzima i druge mjere potrebne za brzo uvođenje ECU-a kao jedinstvene valute tih država članica.

5. Ako je, sukladno postupku određenom u članku 109.k stavkom 2., donesena odluka prestanku odstupanja, Vijeće, jednoglasnom odlukom država članica bez odstupanja i dotične države članice, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om, donosi tečaj prema kojem će ECU zamijeniti valutu dotične države članice i poduzima druge mjere potrebne za uvođenje ECU-a kao jedinstvene valute u dotičnoj državi članici.

Članak 109.m

1. Do početka treće faze svaka država članica smatra svoju tečajnu politiku pitanjem od zajedničkog interesa. Države članice pritom vode računa o iskustvu stečenom suradnjom u okviru Europskog monetarnog sustava (EMS) i razvojem ECU-a te poštuju postojeće ovlasti u tom području.

2. Od početka treće faze i sve dok se na državu članicu primjenjuje odstupanje, stavak 1. analogno se primjenjuje na tečajnu politiku te države članice.“

26) U glavi II. trećeg dijela naslov poglavlja 4. zamjenjuje se sljedećim:

„Glava VII.

ZAJEDNIČKA TRGOVINSKA POLITIKA“

27) Članak 111. stavlja se izvan snage važi.

28) Članak 113. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 113.

1. Zajednička trgovinska politika temelji se na jedinstvenim načelima, osobito u odnosu na promjene carinskih stopa, sklapanje carinskih i trgovinskih sporazuma, postizanje ujednačenosti mjera liberalizacije, izvoznu politiku i mjere za zaštitu trgovine poput onih koje se poduzimaju u slučaju dampinga ili subvencija.

2. Komisija podnosi Vijeću prijedloge za provedbu zajedničke trgovinske politike.

3. Kad je potrebno pregovarati o sklapanju sporazuma s jednom ili više država ili međunarodnih organizacija, Komisija daje preporuke Vijeću koje ovlašćuje Komisiju da započne potrebne pregovore.

Te pregovore vodi Komisija uz savjetovanje s posebnim odborom imenovanim od strane Vijeća u svrhu pomaganja Komisiji pri obavljanju te zadaće a u okviru direktiva koje joj Vijeće može uputiti.

Primjenjuju se odgovarajuće odredbe članka 228.

4. Pri izvršavanju ovlasti koje su mu dodijeljene ovim člankom, Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom.“

- 29) Članak 114. stavlja se izvan snage.
- 30) Članak 115. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 115.

Kako bi se osiguralo da provedba mjera trgovinske politike, koje su države članice poduzele u skladu s ovim Ugovorom, ne bude spriječena preusmjeravanjem trgovinskih tokova, ili kada razlike između tih mjera dovode do gospodarskih poteškoća u jednoj državi članici ili više njih, Komisija preporučuje metode potrebne suradnje među državama članicama. Ako to ne učini, Komisija može odobriti da države članice poduzmu neophodne zaštitne mjere, čije uvjete i pojedinosti utvrđuje sama.

U hitnim slučajevima države članice od Komisije traže dopuštenje da same poduzmu potrebne mjere, a Komisija o tome odlučuje što je prije moguće; dotične države članice o tim mjerama tada obavješćuju ostale države članice. Komisija može u svako doba odlučiti da dotične države članice izmijene ili ukinu te mjere.

Pri odabiru takvih mjera, prednost se daje onima koje će prouzročiti najmanji poremećaj u funkcioniranju zajedničkog tržišta.“

- 31) Članak 116. stavlja se izvan snage.
- 32) U trećem dijelu naslov glave III. zamjenjuje se sljedećim:

„Glava VIII.

**SOCIJALNA POLITIKA, OBRAZOVANJE, STRUKOVNO
OSPOSOBLJAVANJE I MLADI“**

33) Članak 118.a stavak 2. prvi podstavak, zamjenjuje se sljedećim:

„2. Kako bi pomoglo ostvarivanju cilja utvrđenog prvim stavkom, Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.c i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, donosi direktive u kojima propisuje minimalne zahtjeve za postupnu provedbu i pritom uzima u obzir ostvarene uvjete i tehnička pravila u svakoj državi članici.“

34) Članak 123. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 123.

Radi povećanja mogućnosti zapošljavanja radnika na unutarnjem tržištu i time doprinošenja poboljšanju životnog standarda, osniva se Europski socijalni fond u skladu s niže navedenim odredbama; njegov je cilj olakšati zapošljavanje radnika i povećati njihovu zemljopisnu i profesionalnu mobilnost unutar Zajednice te olakšati njihovu prilagodbu industrijskim promjenama i promjenama u proizvodnim sustavima, osobito kroz strukovno osposobljavanje i prekvalifikaciju.“

35) Članak 125. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 125.

Vijeće, u skladu s postupkom iz članka 189.c i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija, donosi provedbene odluke koje se odnose na Europski socijalni fond.“

36) Članci 126., 127. i 128. zamjenjuju se sljedećim:

„Poglavlje 3.

Obrazovanje, strukovno osposobljavanje i mladi

Članak 126.

1. Zajednica doprinosi razvoju kvalitetnog obrazovanja poticanjem suradnje među državama članicama te, ako je to potrebno, podupiranjem i dopunjavanjem njihovih aktivnosti, pri čemu u potpunosti poštuje odgovornost država članica za nastavni sadržaj i ustroj obrazovnih sustava te njihovu kulturnu i jezičnu raznolikost.
2. Ciljevi su djelovanja Zajednice:
  - razvoj europske dimenzije u obrazovanju, osobito nastavom i popularizacijom jezika država članica
  - poticanje mobilnosti studenata i nastavnika, između ostalog, poticanjem akademskog priznavanja istovrijednosti diploma i trajanja studija
  - promicanje suradnje između obrazovnih ustanova
  - razvoj razmjene informacija i iskustava u vezi s pitanjima koja su zajednička obrazovnim sustavima država članica
  - poticanje razvoja razmjene mladih i razmjene društveno-pedagoških radnika
  - poticanje razvoja obrazovanja na daljinu.
3. Zajednica i države članice podupiru suradnju s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama nadležnima u području obrazovanja, osobito s Vijećem Europe.
4. Kako bi doprinijelo ostvarivanju ciljeva iz ovog članka, Vijeće:

- odlučujući sukladno postupku iz članka 189.b i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija, donosi poticajne mjere, pri čemu je isključeno bilo kakvo usklađivanje zakona i drugih propisa država članica
- na prijedlog Komisije donosi preporuke, odlučujući kvalificiranom većinom.

Članak 127.

1. Zajednica provodi politiku strukovnog osposobljavanja koja podupire i dopunjuje djelovanje država članica, pri čemu u cijelosti poštuje odgovornost država članica za sadržaj i ustroj strukovnog osposobljavanja.

2. Ciljevi su djelovanja Zajednice:

- olakšati prilagodbu industrijskim promjenama, osobito strukovnim osposobljavanjem i prekvalifikacijom
- unaprijediti početno i trajno strukovno osposobljavanje kako bi se olakšala strukovna integracija i reintegracija na tržište rada
- olakšati pristup strukovnom osposobljavanju i poticati mobilnost nastavnika i polaznika, a osobito mladih ljudi
- poticati suradnju u području osposobljavanja između ustanova za obrazovanje ili osposobljavanje i poduzeća
- razviti razmjene informacija i iskustava u vezi s pitanjima koja su zajednička sustavima osposobljavanja u državama članicama.

3. Zajednica i države članice podupiru suradnju s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama nadležnima u području strukovnog osposobljavanja.

4. Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.c i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, donosi mjere kako bi doprinijelo ostvarivanju

ciljeva iz ovog članka, pri čemu je isključeno bilo kakvo usklađivanje zakona i drugih propisa država članica.“

37) Umeće se sljedeće:

„Glava IX.

KULTURA

Članak 128.

1. Zajednica doprinosi procvatu kultura država članica, poštujući pritom njihovu nacionalnu i regionalnu raznolikost i stavljajući istodobno u prvi plan njihovo zajedničko kulturno naslijeđe.

2. Djelovanje Zajednice usmjereno je prema poticanju suradnje između država članica te, prema potrebi, podupiranju i dopunjavanju njihovog djelovanja u sljedećim područjima:

- poboljšanju poznavanja i popularizacije kulture i povijesti europskih naroda
- očuvanju i zaštiti kulturne baštine od europske važnosti
- nekomercijalnoj kulturnoj razmjeni
- umjetničkom i književnom stvaralaštvu, uključujući i stvaralaštvo u audio-vizualnom sektoru.

3. Zajednica i države članice podupiru suradnju s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama nadležnima u području kulture, osobito s Vijećem Europe.

4. Zajednica u svojem djelovanju uzima u obzir kulturne aspekte u okviru drugih odredaba ovog Ugovora.

5. Kako bi doprinijelo ostvarivanju ciljeva iz ovog članka, Vijeće:

- odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.b i nakon savjetovanja s Odborom regija, donosi poticajne mjere, pri čemu je isključeno bilo kakvo usklađivanje zakona i drugih propisa država članica. Vijeće u postupcima iz članka 189.b odlučuje jednoglasno
- na prijedlog Komisije donosi preporuke, odlučujući jednoglasno.“

38) Glave IV., V., VI. i VII. zamjenjuju se sljedećim:

„Glava X.

JAVNO ZDRAVSTVO

Članak 129.

1. Zajednica doprinosi osiguranju visoke razine zaštite ljudskog zdravlja poticanjem suradnje između država članica i, ako je to potrebno, dajući potporu njihovu djelovanju.

Djelovanje Zajednice usmjereno je prema sprečavanju bolesti, posebno teških bolesti, uključujući ovisnost o drogi, promicanjem istraživanja njihovih uzroka i načina prenošenja te informiranja i obrazovanja u području zdravstva.

Zahtjevi zdravstvene zaštite sastavni su dio drugih politika Zajednice.

2. Povezane s Komisijom, države članice međusobno koordiniraju svoje politike i programe u područjima iz stavka 1. U bliskoj suradnji s državama članicama Komisija može pokrenuti svaku inicijativu korisnu za promicanje takve koordinacije.
3. Zajednica i države članice podupiru suradnju s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama nadležnim u području javnog zdravstva.
4. Kako bi doprinijelo ostvarivanju ciljeva iz ovog članka, Vijeće:
  - odlučujući sukladno postupku iz članka 189.b. i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija, donosi poticajne mjere, pri čemu je isključeno bilo kakvo usklađivanje zakona i drugih propisa država članica
  - donosi preporuke, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije.

Glava XI.

ZAŠTITA POTROŠAČA

Članak 129.a

1. Zajednica doprinosi ostvarenju visoke razine zaštite potrošača:
  - (a) mjerama usvojenima na temelju članka 100.a u kontekstu ostvarenja unutarnjeg tržišta
  - (b) posebnim djelovanjem koje podupire i dopunjuje politiku koju provode države članice radi zaštite zdravlja, sigurnosti i gospodarskih interesa potrošača i osiguravanja odgovarajućih informacija za potrošače.
2. Posebno djelovanje iz stavka 1. točke (b) usvaja Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.b i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom.

3. Djelovanje usvojeno na temelju stavka 2. ne sprečava ni jednu državu članicu da zadrži ili uvede strože zaštitne mjere. Te mjere moraju biti u skladu s ovim Ugovorom. O tim se mjerama obavješćuje Komisiju.

Glava XII.

TRANSEUROPSKE MREŽE

Članak 129.b

1. Kako bi pomogla ostvarivanju ciljeva iz članka 7.a i 130.a te kako bi građanima Unije, gospodarskim subjektima te regionalnim i lokalnim zajednicama omogućila da ostvare punu korist iz uspostave područja bez unutarnjih granica, Zajednica doprinosi uspostavi i razvoju transeuropskih mreža na području prometa, telekomunikacija i energetske infrastrukture.

2. U okviru sustava otvorenih i konkurentnih tržišta, djelovanje Zajednice ima za cilj promicati međupovezanost i međudjelovanje mreža pojedinih država članica te njihovu dostupnost. Zajednica osobito vodi računa o potrebi povezivanja otočnih regija, regija bez izlaza na more i rubnih regija sa središnjim regijama Zajednice.

Članak 129.c

1. Radi ostvarivanja ciljeva iz članka 129.b Zajednica:

- utvrđuje niz smjernica koje obuhvaćaju ciljeve, prioritete i osnovne crte mjera predviđenih u području transeuropskih mreža; tim se smjericama određuju projekti od zajedničkog interesa
- provodi sve mjere koje se eventualno pokažu potrebnima za omogućavanje međudjelovanja mreža, osobito u području tehničke standardizacije

- može podupirati financijske napore država članica za projekte od zajedničkog interesa, a koji su utvrđeni u okviru smjernica iz prve alineje, osobito putem studija izvedivosti, kreditnih jamstava ili subvencioniranja kamatnih stopa; Komisija može i putem Kohezijskog fonda, koji se mora osnovati najkasnije do 31. prosinca 1993., u skladu s člankom 130.d, doprinijeti financiranju određenih projekata u državama članicama u području prometne infrastrukture.

U svojem djelovanju Zajednica uzima u obzir potencijalnu ekonomsku održivost projekata.

2. Države članice u suradnji s Komisijom međusobno koordiniraju politike koje se provode na državnoj razini, a koje bi mogle bitno utjecati na ostvarivanje ciljeva iz članka 129.b. U bliskoj suradnji s državama članicama Komisija može poduzeti bilo koju inicijativu korisnu za promicanje takve koordinacije.
3. Zajednica može odlučiti o suradnji s trećim zemljama na promicanju projekata od zajedničkog interesa i o osiguravanju međudjelovanja mreža.

Članak 129.d

Smjernice iz članka 129.c stavka 1. Vijeće utvrđuje odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.b. i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija.

Za smjernice i projekte u zajedničkom interesu koji se odnose na državno područje neke države članice potrebno je odobrenje dotične države članice.

Odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.c i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija, Vijeće donosi druge mjere predviđene člankom 129.c stavkom 1.

Glava XIII.

INDUSTRIJA

Članak 130.

1. Zajednica i države članice osiguravaju potrebne uvjete za konkurentnost industrije Zajednice.

U tu svrhu, u skladu sa sustavom otvorenih i konkurentnih tržišta, njihovo je djelovanje usmjereno prema:

- ubrzanju prilagodbe industrije strukturnim promjenama
- poticanju okruženja pogodnog za inicijativu i razvoj poduzetnika, osobito malih i srednjih poduzetnika, širom Zajednice
- poticanju okruženja pogodnog za suradnju među poduzetnicima
- podupiranju boljeg iskorištavanja industrijskog potencijala politika inovacije, istraživanja i tehnološkog razvoja.

2. Države se članice u suradnji s Komisijom međusobno savjetuju te, prema potrebi, koordiniraju svoje djelovanje. Komisija može poduzeti bilo koju inicijativu korisnu za promicanje takve koordinacije.

3. Zajednica doprinosi ostvarivanju ciljeva određenih stavkom 1. kroz politike i aktivnosti koje provodi na temelju ostalih odredaba ovog Ugovora. Vijeće jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom te Gospodarskim i socijalnim odborom, može odlučiti o posebnim mjerama koje podupiru djelovanje poduzeto u državama članicama radi ostvarivanja ciljeva određenih stavkom 1.

Ova glava ne predstavlja temelj za uvođenje bilo kakve mjere od strane Zajednice, koja bi mogla dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja.

Glava XIV.

EKONOMSKA I SOCIJALNA KOHEZIJA

Članak 130.a

Radi promicanja svojeg sveukupnog skladnog razvoja Zajednica razvija i provodi aktivnosti koje vode jačanju njezine ekonomske i socijalne kohezije.

Zajednica će osobito nastojati smanjiti razlike među različitim regijama i zaostalost regija u najnepovoljnijem položaju, uključujući ruralna područja.

Članak 130.b

Države članice provode svoje ekonomske politike i koordiniraju ih tako da ostvaruju i ciljeve određene člankom 130.a. Oblikovanje i provedba politika i djelovanja Zajednice i provedba unutarnjeg tržišta vode računa o ciljevima određenima u članku 130.a i doprinose njihovom ostvarenju. Jednako tako Zajednica podupire ostvarivanje tih ciljeva svojim djelovanjem kroz strukturne fondove (Europski fond za smjernice i jamstva u poljoprivredi, Komponenta za smjernice; Europski socijalni fond, Europski fond za regionalni razvoj), Europsku investicijsku banku i ostale postojeće financijske instrumente.

Svake tri godine Komisija podnosi Europskom parlamentu, Vijeću, Gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija izvješće o napretku postignutom u ostvarivanju ekonomske i socijalne kohezije te o načinu na koji su tomu doprinijela različita sredstva predviđena ovim člankom. To je izvješće, prema potrebi, popraćeno odgovarajućim prijedlozima.

Ako se pokaže potreba za određenim posebnim djelovanjima izvan okvira fondova, Vijeće može jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija, odlučiti o takvim djelovanjima, ne dovodeći pritom u pitanje mjere donesene u okviru drugih politika Zajednice.

Članak 130.c

Europski fond za regionalni razvoj namijenjen je pomoći pri otklanjanju glavnih regionalnih neuravnoteženosti u Zajednici sudjelovanjem u razvoju i strukturnoj prilagodbi razvojno zaostalih regija te u preobrazbi industrijskih područja u nazadovanju.

Članak 130.d

Ne dovodeći u pitanje članak 130.e, Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija, pobliže određuje zadaće, prioritetne ciljeve i ustroj strukturnih fondova, što može uključivati i udruživanje fondova. Vijeće, odlučujući istim postupkom, utvrđuje i opća pravila koja se primjenjuju na fondove i odredbe potrebne kako bi se osigurala njihova učinkovitost i međusobna usklađenost te usklađenost s drugim postojećim financijskim instrumentima.

Vijeće, odlučujući u skladu s istim postupkom, prije 31. prosinca 1993. osniva Kohezijski fond kako bi osiguralo financijski doprinos za projekte povezane s okolišem i transeuropskim mrežama u području prometne infrastrukture.

Članak 130.e

Provedbene odluke koje se odnose na Europski fond za regionalni razvoj donosi Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.c i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija.

Članci 43. i 125. i dalje se primjenjuju na Europski fond za smjernice i jamstva u poljoprivredi, Komponentu za smjernice, i na Europski socijalni fond.

Glava XV.

ISTRAŽIVANJE I TEHNOLOŠKI RAZVOJ

Članak 130.f

1. Cilj je Zajednice jačati znanstvene i tehnološke temelje industrije Zajednice i poticati je kako bi postala konkurentnija na međunarodnoj razini te istodobno promicati sve istraživačke aktivnosti koje se na temelju ostalih poglavlja ovog Ugovora smatraju potrebnima.

2. U tu svrhu Zajednica potiče poduzetnike širom Zajednice, uključujući male i srednje poduzetnike, istraživačke centre i sveučilišta, u njihovim visokokvalitetnim istraživačkim i tehnološko-razvojnim djelatnostima; podupire njihove napore koje ulažu u međusobnu suradnju i to poglavito kako bi im omogućila da u cijelosti iskoriste potencijal unutarnjeg tržišta, osobito otvaranjem nacionalnih javnih nabava, utvrđivanjem zajedničkih standarda i uklanjanjem zakonskih i poreznih prepreka toj suradnji.

3. O svim se aktivnostima Zajednice koje su predviđene ovim Ugovorom u području istraživanja i tehnološkog razvoja, uključujući demonstracijske projekte, te o njihovoj provedbi, odlučuje u skladu s odredbama ove glave.

Članak 130.g

Radi ostvarivanja tih ciljeva Zajednica provodi sljedeće aktivnosti kojima nadopunjuje aktivnosti koje se provode u državama članicama:

- (a) provedba istraživačkih, tehnološko-razvojnih i demonstracijskih programa promicanjem suradnje s poduzetnicima, istraživačkim centrima i sveučilištima te njihove međusobne suradnje
- (b) poticanje suradnje s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama u istraživačkom, tehnološko-razvojnom i demonstracijskom području Zajednice
- (c) širenje i vrednovanje rezultata u istraživačkim, tehnološko-razvojnim i demonstracijskim aktivnostima Zajednice
- (d) poticanje usavršavanja i mobilnosti istraživača u Zajednici.

Članak 130.h

1. Zajednica i države članice koordiniraju svoje aktivnosti istraživanja i tehnološkog razvoja kako bi se osigurala koherentnost politika pojedinih država i politike Zajednice.

2. U bliskoj suradnji s državama članicama, Komisija može poduzeti svaku korisnu inicijativu radi promicanja koordinacije iz stavka 1.

Članak 130.i

1. Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.b i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, usvaja višegodišnji okvirni program kojim se određuju sve aktivnosti Zajednice. Vijeće u postupcima iz članka 189.b odlučuje jednoglasno.

Tim se okvirnim programom:

- određuju znanstveni i tehnološki ciljevi koje treba postići kroz aktivnosti predviđene člankom 130.g te se utvrđuju odgovarajući prioriteti
- opisuju te aktivnosti u općim crtama
- utvrđuje najviši ukupni iznos i detaljna pravila financijskog sudjelovanja Zajednice u okvirnom programu te odgovarajuće udjele u svakoj predviđenoj aktivnosti.

2. Okvirni se program prilagođava ili dopunjuje kako se stanje mijenja.

3. Okvirni se program provodi putem posebnih programa razrađenih u okviru svake aktivnosti. Svakim se posebnim programom utvrđuju detaljna pravila za njegovu provedbu, određuje se njegovo trajanje te se predviđaju sredstva koja se smatraju potrebnima. Zbroj iznosa koji se smatraju nužnima, utvrđenih u okviru posebnih programa, ne može biti veći od sveukupnog najvišeg iznosa utvrđenog za okvirni program i svaku pojedinu aktivnost.

4. Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije, i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Gospodarskim i socijalnim odborom, usvaja posebne programe.

Članak 130.j

Radi provedbe višegodišnjeg okvirnog programa Vijeće utvrđuje:

- pravila za sudjelovanje poduzetnika, istraživačkih centara i sveučilišta
- pravila kojima se uređuje širenje rezultata istraživanja.

Članak 130.k

Tijekom provedbe višegodišnjeg okvirnog programa može se odlučiti o dodatnim programima koji predviđaju sudjelovanje samo određenih država članica, koje će ih financirati uz moguće sudjelovanje Zajednice.

Vijeće utvrđuje pravila koja se primjenjuju na dodatne programe, osobito u pogledu širenja znanja i pristupa ostalih država članica.

Članak 130.l

Tijekom provedbe višegodišnjeg okvirnog programa Zajednica u dogovoru s dotičnim državama članicama može predvidjeti sudjelovanje u programima za istraživanje i razvoj koje poduzima više država članica, uključujući i sudjelovanje u strukturama stvorenim za provedbu tih programa.

Članak 130.m

Tijekom provedbe višegodišnjeg okvirnog programa, Zajednica može u polju svojih istraživačkih, tehnološko-razvojnih i demonstracijskih aktivnosti predvidjeti suradnju s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama.

Pojedinosti te suradnje mogu biti predmetom sporazuma između Zajednice i dotičnih trećih strana, a pregovori i sklapanje tih sporazuma uređeni su u skladu s člankom 228.

Članak 130.n

Zajednica može osnovati zajednička poduzeća ili bilo koju drugu strukturu potrebnu za učinkovito provođenje svojih istraživačkih, tehnološko-razvojnih i demonstracijskih programa.

Članak 130.o

Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Gospodarskim i socijalnim odborom, donosi odredbe iz članka 130.n.

Odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.c i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, Vijeće donosi odredbe iz članaka 130.j do 130.l. Za usvajanje dodatnih programa zahtijeva se suglasnost dotičnih država članica.

Članak 130.p

Početkom svake godine, Komisija dostavlja izvješće Europskom parlamentu i Vijeću. Izvješće sadržava podatke o aktivnostima istraživanja i tehnološkog razvoja i o širenju rezultata tih aktivnosti u prethodnoj godini te program rada za tekuću godinu.

Glava XVI.

OKOLIŠ

Članak 130.r

1. Politika Zajednice u području okoliša doprinosi ostvarivanju sljedećih ciljeva:
  - očuvanju, zaštiti i poboljšanju kvalitete okoliša
  - zaštiti ljudskog zdravlja

- razboritom i racionalnom korištenju prirodnih bogatstava
- promicanju mjera na međunarodnoj razini za rješavanje regionalnih, odnosno svjetskih problema okoliša.

2. Politika Zajednice u području okoliša usmjerena je prema postizanju visokog stupnja zaštite, uzimajući u obzir raznolike prilike u različitim regijama Zajednice. Temelji se na načelu opreznosti te na načelu preventivnog djelovanja, načelu da se šteta nanosena okolišu popravlja ponajprije na samom izvoru te na načelu da onečišćivač plaća. Zahtjevi za zaštitom okoliša moraju se ugraditi u definiciju i provedbu ostalih politika Zajednice.

S tim u vezi mjere usklađivanja kojima se odgovara na te zahtjeve uključuju, kad je to primjereno, zaštitnu klauzulu kojom se državama članicama omogućuje da iz neekonomskih razloga zaštite okoliša poduzmu privremene mjere koje podliježu inspekcijskom postupku Zajednice.

3. Pri oblikovanju politike u području okoliša Zajednica uzima u obzir:

- dostupne znanstvene i tehničke podatke
- uvjete okoliša u različitim regijama Zajednice
- moguće koristi i troškove djelovanja odnosno nedjelovanja
- gospodarski i socijalni razvoj Zajednice u cjelini i uravnotežen razvoj njezinih regija.

4. Zajednica i države članice surađuju s trećim zemljama i nadležnim međunarodnim organizacijama, svaka u okviru svojih nadležnosti. Pojednostosti suradnje Zajednice mogu biti predmetom sporazuma između Zajednice i dotičnih

trećih stranaka, a pregovori i sklapanje tih sporazuma uređeni su u skladu s člankom 228.

Prethodnim podstavkom ne dovodi se u pitanje nadležnost država članica za vođenje pregovora u okviru međunarodnih tijela i sklapanje međunarodnih sporazuma.

Članak 130.s

1. Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.c i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, odlučuje o aktivnostima koje Zajednica poduzima radi ostvarivanja ciljeva iz članka 130.r.

2. Odstupajući od postupka odlučivanja predviđenog stavkom 1. i ne dovodeći u pitanje članak 100.a, Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Gospodarskim i socijalnim odborom, donosi:

- odredbe prvenstveno fiskalne prirode
- mjere koje se odnose na urbanističko i prostorno planiranje, korištenje zemljišta, s izuzetkom gospodarenja otpadom i mjera opće prirode te gospodarenja vodnim resursima
- mjere koje znatno utječu na izbor države članice između različitih energetske izvora i opće strukture njezine opskrbe energijom.

Vijeće može, pod uvjetima utvrđenima prethodnim podstavkom, pobliže odrediti ona pitanja iz ovog stavka o kojima se odluke donose kvalificiranom većinom.

3. U ostalim područjima Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.b i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, utvrđuje opće programe djelovanja kojima se određuju prioritetni ciljevi.

Vijeće, odlučujući na način utvrđen stavkom 1. ili, ovisno o slučaju, stavkom 2., donosi mjere potrebne za provedbu tih programa.

4. Ne dovodeći u pitanje pojedine mjere na razini Zajednice, države članice financiraju i provode politiku zaštite okoliša.

5. Ne dovodeći u pitanje načelo da onečišćivač plaća, ako mjera koja se temelji na odredbama stavka 1. uključuje nerazmjerno visoke troškove za tijela javne vlasti neke države članice, Vijeće, u okviru akta kojim se donosi ta mjera, utvrđuje odgovarajuće odredbe u obliku:

- privremenih odstupanja i/ili
- financijske potpore iz Kohezijskog fonda koji se treba osnovati najkasnije do 31. prosinca 1993. u skladu s člankom 130.d.

Članak 130.t

Zaštitne mjere usvojene u skladu s člankom 130.s ne sprečavaju ni jednu državu članicu da zadrži ili uvede strože zaštitne mjere. Te mjere moraju biti u skladu s ovim Ugovorom. Komisiju se obavješćuje o tim mjerama.

Glava XVII.

RAZVOJNA SURADNJA

Članak 130.u

1. Politikom u području razvojne suradnje, kojom se nadopunjuju politike koje provode države članice, Zajednica podupire:

- održiv gospodarski i socijalni razvoj zemalja u razvoju, a osobito onih u najnepovoljnijem položaju
- nesmetano i postupno uključivanje država u razvoju u svjetsko gospodarstvo
- borbu protiv siromaštva u državama u razvoju.

2. Politika Zajednice u ovom području doprinosi općem cilju razvoja i učvršćivanja demokracije i vladavine prava te poštovanju ljudskih prava i temeljnih sloboda.

3. Zajednica i države članice poštuju preuzete obveze i vode računa o ciljevima koje su odobrile u okviru Ujedinjenih naroda i ostalih nadležnih međunarodnih organizacija.

Članak 130.v

U politikama koje provodi, a za koje postoji vjerojatnost da bi mogle utjecati na države u razvoju, Zajednica vodi računa o ciljevima iz članka 130.u.

Članak 130.w

1. Ne dovodeći u pitanje druge odredbe ovog Ugovora Vijeće, odlučujući u skladu s postupkom iz članka 189.c, donosi mjere potrebne za ostvarivanje ciljeva iz članka 130.u. Takve mjere mogu biti u obliku višegodišnjih programa.

2. Europska investicijska banka doprinosi provedbi mjera iz stavka 1., sukladno pravilima utvrđenima njezinim Statutom.

3. Odredbe ovog članka ne utječu na suradnju s afričkim, karipskim i tihooceanskim zemljama u okviru Konvencije AKP-EEZ-a.

Članak 130.x

1. Zajednica i države članice koordiniraju svoje politike razvojne suradnje i međusobno se savjetuju, uključujući i u okviru međunarodnih organizacija i međunarodnih konferencija, o svojim programima pomoći. One mogu poduzeti zajedničke aktivnosti. Države članice doprinose, ako je to potrebno, provedbi programa pomoći Zajednice.

2. Komisija može pokrenuti svaku korisnu inicijativu radi promicanja koordinacije iz stavka 1.

Članak 130.y

U okviru svojih nadležnosti Zajednica i države članice surađuju s trećim zemljama i nadležnim međunarodnim organizacijama. Pojednostiti suradnje Zajednice mogu biti predmetom sporazuma između Zajednice i dotičnih trećih strana, a pregovori i sklapanje tih sporazuma uređeni su u skladu s člankom 228.

Prethodnim stavkom ne dovodi se u pitanje nadležnost država članica za vođenje pregovora u okviru međunarodnih tijela i sklapanje međunarodnih sporazuma.“

E. U petom dijelu „Institucije Zajednice“

39) Članak 137. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 137.

Europski parlament, koji se sastoji od predstavnika naroda država okupljenih u Zajednici, izvršava ovlasti koje su mu dodijeljene ovim Ugovorom.“

40) Članak 138. stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Europski parlament priprema prijedloge za neposredne opće izbore prema jedinstvenom postupku u svim državama članicama.

Vijeće, odlučujući jednoglasno, uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta danu većinom glasova njegovih članova, utvrđuje odgovarajuće odredbe koje preporučuje državama članicama da ih one usvoje u skladu sa svojim ustavnim odredbama.“

41) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 138.a

Političke stranke na europskoj razini važan su čimbenik integracije unutar Unije. One doprinose stvaranju europske svijesti i izražavanju političke volje građana Unije.

Članak 138.b

U mjeri u kojoj to predviđeno ovim Ugovorom Europski parlament sudjeluje u postupku koji dovodi do donošenja akata Zajednice, izvršavanjem svojih ovlasti sukladno postupcima utvrđenima u člancima 189.b i 189.c te davanjem suglasnosti ili davanjem savjetodavnih mišljenja.

Odlukom većine svojih članova Europski parlament može od Komisije zatražiti podnošenje odgovarajućeg prijedloga o pitanjima za koje smatra da ih je, radi provedbe ovog Ugovora, potrebno urediti aktom Zajednice.

Članak 138.c

Pri obavljanju svojih dužnosti Europski parlament može, na prijedlog jedne četvrtine svojih članova, osnovati privremeni Istražni odbor koji, ne dovodeći u pitanje ovlasti koje su ovim Ugovorom dodijeljene ostalim institucijama ili tijelima, istražuje

navodne povrede ili nepravilnosti u provedbi prava Zajednice, osim ako se navodne činjenice razmatraju u postupku pred sudom koji još nije okončan.

Privremeni Istražni odbor podnošenjem izvješća prestaje postojati.

Europski parlament, Vijeće i Komisija zajedničkom suglasnošću utvrđuju detaljne odredbe kojima se uređuje ostvarivanje prava na istragu.

Članak 138.d

Svaki građanin Unije i svaka fizička ili pravna osoba s boravištem odnosno registriranim sjedištem u jednoj državi članici ima pravo, pojedinačno ili zajedno s drugim građanima ili osobama, podnijeti peticiju Europskom parlamentu u vezi s pitanjem koje ulazi u područje djelovanja Zajednice te koje neposredno utječe na podnositelja.

Članak 138.e

1. Europski parlament imenuje Europskog ombudsmana koji je ovlašten primati pritužbe od svakog građanina Unije ili svake fizičke ili pravne osobe s boravištem odnosno registriranim sjedištem u državi članici, a u vezi s nepravilnostima u djelovanju institucija ili tijela Zajednice, s iznimkom Suda i Prvostupanjskog suda u izvršavanju njihovih pravosudnih ovlasti.

U skladu sa svojim dužnostima Europski ombudsman, po službenoj dužnosti ili na temelju pritužaba koje su mu podnesene neposredno ili preko člana Europskog parlamenta, provodi istrage za koje ustanovi da su osnovane, osim ako su navodne činjenice predmetom pravnog postupka ili su to bile. Ako Europski ombudsman utvrdi nepravilnosti u djelovanju, upućuje predmet instituciji na koju se istraga odnosi, koja ga u roku od tri mjeseca obavješćuje o svojim stavovima. Tada Europski ombudsman prosljeđuje izvješće Europskom parlamentu i instituciji na

koju se istraga odnosi. Osobu koja je podnijela pritužbu obavješćuje se o ishodu takvih istraga.

Europski ombudsman podnosi Europskom parlamentu godišnje izvješće o ishodu svojih istraga.

2. Europski ombudsman imenuje se nakon svakih izbora za Europski parlament na razdoblje mandata parlamenta. Europski ombudsman može biti ponovno imenovan.

Ako Europski ombudsman više ne ispunjava uvjete potrebne za obavljanje svojih dužnosti ili počini teži propust u radu, Sud ga može, na zahtjev Europskog parlamenta, smijeniti s dužnosti.

3. Europski ombudsman je potpuno neovisan u obavljanju svojih dužnosti. U obavljanju tih dužnosti on ne smije tražiti ni primati naputke ni od kojeg tijela. Za trajanja mandata Europski ombudsman ne može se baviti ni jednim drugim zanimanjem, plaćenim ili neplaćenim.

4. Nakon što zatraži mišljenje Komisije i uz odobrenje Vijeća, koje odlučuje kvalificiranom većinom, Europski parlament utvrđuje pravila i opće uvjete kojima se uređuje obavljanje dužnosti Europskog ombudsmana.“

42) Članak 144. stavak 2. dopunjuje se sljedećom rečenicom:

„U tom slučaju mandat članova Komisije, koji su imenovani kao njihova zamjena, prestaje danom prestanka mandata članova Komisije koji su morali kolektivno podnijeti ostavku.“

43) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 146.

Vijeće se sastoji od po jednog predstavnika svake države članice na ministarskoj razini, koji je ovlašten preuzimati obveze u ime vlade te države članice.

Svaka država članica naizmjenice predsjedava Vijećem na razdoblje od šest mjeseci, prema sljedećem redosljedu država članica:

- tijekom prvog šestogodišnjeg ciklusa: Belgija, Danska, Njemačka, Grčka, Španjolska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Portugal, Ujedinjena Kraljevina
- tijekom sljedećeg šestogodišnjeg ciklusa: Danska, Belgija, Grčka, Njemačka, Francuska, Španjolska, Italija, Irska, Nizozemska, Luksemburg, Ujedinjena Kraljevina, Portugal.“

44) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 147.

Vijeće se sastaje kada ga sazove predsjednik na vlastitu inicijativu ili na zahtjev jednog od njegovih članova ili Komisije.“

45) Članak 149. stavlja se izvan snage.

46) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 151.

1. Odbor koji se sastoji od stalnih predstavnika država članica odgovoran je za pripremu rada Vijeća i za izvršavanje zadaća koje mu Vijeće povjeri.

2. Vijeću u radu pomaže Glavno tajništvo kojim upravlja glavni tajnik. Vijeće, odlučujući jednoglasno, imenuje glavnog tajnika.

O ustroju Glavnog tajništva odlučuje Vijeće.

3. Vijeće donosi svoj poslovnik.“

47) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 154.

Odlučujući kvalificiranom većinom, Vijeće utvrđuje plaće, naknade i mirovine predsjednika i članova Komisije te predsjednika, sudaca, nezavisnih odvjetnika i tajnika Suda. Vijeće kvalificiranom većinom utvrđuje i svaku isplatu koja se daje umjesto primitka od rada.“

48) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 156.

Svake godine, najkasnije mjesec dana prije početka zasjedanja Europskog parlamenta, Komisija objavljuje opće izvješće o aktivnostima Zajednice.

Članak 157.

1. Komisija se sastoji od sedamnaest članova koji se biraju na temelju njihove opće sposobnosti i čija je neovisnost neupitna.

Vijeće može odlučujući jednoglasno izmijeniti broj članova Komisije.

Članovi Komisije mogu biti samo državljani država članica.

U Komisiji mora biti najmanje jedan državljanin svake države članice, ali najviše dva člana Komisije mogu imati državljanstvo iste države.

2. U općem interesu Zajednice članovi Komisije potpuno su neovisni u obavljanju svojih dužnosti.

U obavljanju tih dužnosti oni ne smiju tražiti ni primati naputke od bilo koje vlade ili bilo kojeg drugog tijela. Trebaju se suzdržavati od svakog djelovanja koje je nespojivo s njihovim dužnostima. Svaka država članica obvezuje se poštovati to načelo i neće pokušati utjecati na članove Komisije u obavljanju njihovih zadaća.

Za trajanja svog mandata članovi Komisije ne smiju se baviti ni jednim drugim zanimanjem, ni plaćenim ni neplaćenim. Pri preuzimanju dužnosti svečano prisežu da će za trajanja i nakon isteka mandata poštovati obveze koje iz njega proizlaze, a osobito svoju dužnost časnog i suzdržanog ponašanja u pogledu prihvaćanja određenih imenovanja ili povlastica nakon što prestanu obavljati tu dužnost. U slučaju povrede tih obveza Sud može, u postupku pokrenutom od strane Vijeća ili Komisije, odlučiti da se dotični član, ovisno o okolnostima, ili razriješi dužnosti sukladno odredbama članka 160., ili da mu se uskrati pravo na mirovinu ili druge zamjenske povlastice.

Članak 158.

1. Članovi Komisije imenuju se sukladno postupku iz stavka 2. na razdoblje od pet godina, ovisno o, prema potrebi, članku 144.

Njihov mandat može se obnoviti.

2. Vlade država članica nakon savjetovanja s Europskim parlamentom kandidiraju zajedničkom suglasnošću osobu koju namjeravaju imenovati predsjednikom Komisije.

Vlade država članica, uz savjetovanje s kandidatom za predsjednika, kandidiraju ostale osobe koje namjeravaju imenovati članovima Komisije.

Tako kandidiranog predsjednika i ostale članove Komisije kolektivno, kao tijelo, odobrava Europski parlament glasovanjem. Nakon odobrenja Europskog parlamenta, predsjednika i ostale članove Komisije zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica.

3. Stavci 1. i 2. prvi se put primjenjuju na predsjednika i ostale članove Komisije čiji mandat započinje 7. siječnja 1995.

Predsjednika i ostale članove Komisije čiji mandat započinje 7. siječnja 1993. zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica. Njihov mandat istječe 6. siječnja 1995.

Članak 159.

Osim redovitom zamjenom ili smrću, dužnosti člana Komisije prestaju i njegovom ostavkom ili razrješenjem dužnosti.

Slobodno mjesto koje tako nastaje zauzima, do kraja mandata tog člana, novi član kojeg zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica. Vijeće može jednoglasno odlučiti da to slobodno mjesto nije potrebno popunjavati.

U slučaju ostavke, razrješenja dužnosti ili smrti, predsjednik se zamjenjuje za preostalo vrijeme njegova mandata. Pri zamjeni predsjednika primjenjuje se postupak utvrđen člankom 158. stavkom 2.

Osim u slučaju razrješenja dužnosti predviđenog u članku 160., članovi Komisije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni.

Članak 160.

Ako neki član Komisije više ne ispunjava uvjete koji su potrebni za obavljanje dužnosti ili ako je počinio teži propust u radu, Sud ga na zahtjev Vijeća ili Komisije može razriješiti dužnosti.

Članak 161.

Komisija može imenovati jednog ili dva potpredsjednika iz redova svojih članova.

Članak 162.

1. Vijeće i Komisija međusobno se savjetuju i zajedničkom suglasnošću određuju metode suradnje.
2. Komisija donosi svoj poslovnik kako bi osigurala da ona i njezine službe djeluju sukladno odredbama ovog Ugovora. Komisija osigurava objavljivanje poslovnika.

Članak 163.

Komisija odlučuje većinom glasova članova čiji je broj previđen člankom 157.

Sastanak Komisije smatra se valjanim samo ako je na njemu nazočan broj članova utvrđen poslovníkom.“

- 49) Članak 165. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 165.

Sud se sastoji od trinaest sudaca.

Sud zasjeda u punom sastavu. Međutim, Sud može osnovati sudska vijeća od po tri ili pet sudaca radi provođenja određenih pripremnih radnji ili odlučivanja o određenim vrstama predmeta, u skladu s u tu svrhu utvrđenim pravilima.

Sud zasjeda u punom sastavu kad to zatraži država članica ili institucija Zajednice koja je stranka u postupku.

Na zahtjev Suda, Vijeće može, odlučujući jednoglasno, povećati broj sudaca i učiniti potrebne prilagodbe drugog i trećeg stavka ovog članka, kao i drugog stavka članka 167.“

- 50) Članak 168.a zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 168.a

1. Sudu je pridružen Prvostupanjski sud nadležan za provođenje postupka i za odlučivanje u prvom stupnju u slučaju određenih vrsta predmeta i postupaka pobliže određenih sukladno uvjetima utvrđenima stavkom 2. protiv čijih odluka postoji pravo žalbe Sudu ograničeno na pitanja prava te u skladu s uvjetima utvrđenima Statutom. Prvostupanjski sud nije nadležan za provođenje postupka ni za odlučivanje o prethodnim pitanjima koja su mu upućena na temelju članka 177.

2. Na zahtjev Suda i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Komisijom Vijeće, odlučujući jednoglasno, određuje vrste predmeta i postupke iz stavka 1. kao i sastav Prvostupanjskog suda te odlučuje o potrebnim prilagodbama i dodatnim odredbama Statuta Suda. Osim ako Vijeće odluči drukčije, odredbe ovog Ugovora koje se odnose na Sud, a osobito odredbe Protokola o Statutu Suda, primjenjuju se na Prvostupanjski sud.

3. Članovi Prvostupanjskog suda biraju se iz redova osoba čija je neovisnost neupitna i koje imaju sposobnost potrebnu za obavljanje sudačke dužnosti; imenuju ih vlade država članica zajedničkom suglasnošću na razdoblje od šest godina. Članstvo se djelomično obnavlja svake tri godine. Članovi kojima dužnost istječe mogu biti ponovno imenovani.

4. Prvostupanjski sud donosi svoj poslovnik u dogovoru sa Sudom. Za donošenje poslovnika potrebno je jednoglasno odobrenje Vijeća.“

51) Članak 171. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 171.

1. Ako Sud ustanovi da država članica nije ispunila obvezu temeljem ovog Ugovora, ta je država dužna poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi Suda.

2. Ako smatra da država članica nije poduzela takve mjere, Komisija, nakon što joj državi pruži priliku za očitovanje, daje obrazloženo mišljenje u kojem navodi točke u pogledu kojih dotična država članica nije postupila sukladno presudi Suda.

Ako dotična država članica ne poduzme potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi Suda u roku koji utvrdi Komisija, Komisija predmet može uputiti Sudu. Komisija pritom određuje visinu paušalnog iznosa ili novčane kazne koju je dotična država članica dužna platiti, a koju smatra primjerenom s obzirom na okolnosti.

Utvrdi li Sud da država članica nije postupila sukladno njegovoj presudi, može joj odrediti plaćanje paušalnog iznosa ili novčane kazne.

Ovaj postupak ne dovodi u pitanje članak 170.“

52) Članak 172. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 172.

Uredbama koje na temelju odredaba ovog Ugovora zajednički donose Europski parlament i Vijeće te onima koje donosi Vijeće, Sudu se može dati neograničena nadležnost u vezi s kaznama predviđenima u tim uredbama.“

53) Članak 173. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 173.

Sud ispituje zakonitost akata koje su zajednički donijeli Europski parlament i Vijeće, akata Vijeća, Komisije i ESB-a, osim preporuka i mišljenja, te akata Europskog parlamenta koji proizvode pravne učinke prema trećima.

U tu svrhu Sud je nadležan u postupcima koje pokreću država članica, Vijeće ili Komisija zbog nenadležnosti, bitne povrede postupka, povrede ovog Ugovora ili bilo kojeg pravnog pravila vezanog uz njegovu primjenu ili zbog zlorabe ovlasti.

Sud je nadležan prema istim uvjetima u postupcima koje pokrenu Europski parlament i ESB radi zaštite svojih prava.

Svaka fizička ili pravna osoba može, pod istim uvjetima, pokrenuti postupak protiv odluke koja je njoj upućena ili protiv odluke koja je se, iako donesena u obliku uredbe ili odluke upućene drugoj osobi, neposredno i osobno tiče.

Postupak predviđen ovim člankom mora se pokrenuti u roku od dva mjeseca, ovisno o slučaju, od objavljivanja mjere ili obavješćivanja tužitelja o njoj ili, ako takva objava ili obavijest izostanu, od dana kad je tužitelj doznao za mjeru.“

54) Članak 175. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 175.

Ako Europski parlament, Vijeće ili Komisija propuste djelovati i time povrijede ovaj Ugovor, države članice i ostale institucije Zajednice mogu pred Sudom pokrenuti postupak radi utvrđivanja povrede.

Pokretanje postupka je dopušteno samo ako je dotična institucija prethodno bila pozvana da djeluje. Ako u roku od dva mjeseca od takvog poziva dotična institucija ne zauzme stajalište, postupak se može pokrenuti u daljnjem roku od dva mjeseca. Pod pretpostavkama utvrđenima u prethodnim stavcima svaka fizička ili pravna osoba može podnijeti Sudu pritužbu zato što joj institucija Zajednice propustila uputiti bilo koji akt, osim preporuke ili mišljenja.

U skladu s istim uvjetima Sud je nadležan u pogledu postupaka koje ESB pokreće u područjima svoje nadležnosti ili u pogledu postupaka koji su pokrenuti protiv njega.“

55) Članak 176. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 176.

Institucija ili institucije čiji je akt proglašen ništavim, ili čije je propuštanje djelovanja proglašeno protivnim ovom Ugovoru, dužne su poduzeti potrebne mjere kako bi postupile sukladno presudi Suda.

Ova obveza ne utječe ni na koju obvezu koja bi mogla proizaći iz primjene drugog stavka članka 215.

Ovaj se članak primjenjuje i na ESB.“

56) Članak 177. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 177.

Sud je nadležan odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču:

- (a) tumačenja ovog Ugovora
- (b) valjanosti i tumačenja akata institucija Zajednice i ESB-a
- (c) tumačenja statuta tijela osnovanih aktom Vijeća, ako je tim statutima to predviđeno.

Ako se takvo pitanje pojavi pred bilo kojim sudom države članice, taj sud može, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tome odluči.

Ako se takvo pitanje pojavi u predmetu koji je u tijeku pred sudom neke države članice, protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, taj je sud dužan uputiti to pitanje Sudu.“

57) Članak 180. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 180.

U dolje utvrđenim granicama, Sud je nadležan u sporovima koji se odnose na:

- (a) ispunjavanje obveza država članica iz Statuta Europske investicijske banke. S tim u vezi Upravno vijeće Banke ima ovlasti koje su na temelju članka 169. dodijeljene Komisiji
- (b) mjere koje donosi Vijeće guvernera Europske investicijske banke. S tim u vezi, svaka država članica, Komisija ili Upravno vijeće Banke mogu pokrenuti postupak pod uvjetima utvrđenima u članku 173.
- (c) mjere koje donosi Upravno vijeće Europske investicijske banke. Postupak protiv tih mjera mogu pod uvjetima utvrđenima člankom 173. pokrenuti samo države članice ili Komisija, i to samo zbog povrede postupka predviđenog člankom 21. stavcima 2., 5., 6. i 7. Statuta Banke.
- (d) ispunjavanje obveza temeljem ovog Ugovora i Statuta ESSB-a od strane nacionalnih središnjih banaka. S tim u vezi ovlasti Vijeća ESB-a za nacionalne središnje banke iste su kao ovlasti dodijeljene Komisiji za države članice u članku 169. Ako Sud ustanovi da nacionalna središnja banka nije ispunila obvezu temeljem ovog Ugovora, ta je banka dužna poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi Suda.“

58) Članak 184. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 184.

Neovisno o isteku roka utvrđenog u petom stavku članka 173., svaka stranka može u postupku koji se odnosi na uredbu koju su zajedno donijeli Europski parlament i Vijeće ili na uredbu Vijeća, Komisije ili ESB-a, navesti razloge predviđene u drugom stavku članka 173. kako bi se pred Sudom pozvala na neprimjenjivost te uredbe.“

59) Umeće se sljedeći odjeljak:

„Odjeljak 5.

Revizorski sud

Članak 188.a

Revizorski sud obavlja reviziju.

Članak 188.b

1. Revizorski sud se sastoji od dvanaest članova.
2. Članovi Revizorskog suda biraju se iz redova osoba koje u svojim državama pripadaju ili su pripadale tijelima za vanjsku reviziju ili koje su posebno kvalificirane za tu dužnost. Njihova neovisnost mora biti neupitna.
3. Vijeće, odlučujući jednoglasno i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, imenuje članove Revizorskog suda na razdoblje od šest godina.

Međutim, prilikom prvog imenovanja četiri člana Revizorskog suda izabranih ždrijebom imenuju se na razdoblje od samo četiri godine.

Članovi Revizorskog suda mogu biti ponovno imenovani.

Oni iz vlastitih redova biraju predsjednika Revizorskog suda na razdoblje od tri godine. Predsjednik može biti ponovno izabran.

4. U općem interesu Zajednice članovi Revizorskog suda potpuno su neovisni u obavljanju svojih dužnosti.

U obavljanju tih dužnosti oni ne smiju tražiti ni primati naputke od bilo koje vlade ili bilo kojeg drugog tijela. Trebaju se suzdržavati od svakog djelovanja koje je nespojivo s njihovim dužnostima.

5. Za trajanja mandata članovi Revizorskog suda ne smiju se baviti ni jednim drugim zanimanjem, ni plaćenim ni neplaćenim. Pri preuzimanju dužnosti svečano prisežu da će za trajanja i nakon isteka mandata poštovati obveze koje iz njega proizlaze, a osobito svoju dužnost časnog i suzdržanog ponašanja u pogledu prihvaćanja određenih imenovanja ili povlastica nakon što prestanu obavljati tu dužnost.

6. Osim redovitom zamjenom ili smrću, dužnosti člana Revizorskog suda prestaju i njegovom ostavkom ili razrješenjem dužnosti odlukom Suda na temelju stavka 7.

Slobodno mjesto koje tako nastane, zauzima, do kraja mandata tog člana, novi član.

Osim u slučaju razrješenja dužnosti, članovi Revizorskog suda ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni.

7. Član Revizorskog suda može biti razriješen dužnosti ili mu se može oduzeti pravo na mirovinu ili druge zamjenske povlastice samo ako Sud, na zahtjev Revizorskog suda, utvrdi da taj član više ne ispunjava propisane uvjete ili obveze koje proizlaze iz njegove službe.

8. Odlučujući kvalificiranom većinom, Vijeće utvrđuje uvjete radnog odnosa predsjednika i članova Revizorskog suda, a osobito njihove plaće, naknade i mirovine. Istom većinom Vijeće utvrđuje i svaku isplatu koja se daje umjesto primitka od rada.

9. Odredbe Protokola o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica koji se primjenjuje na suce Suda primjenjuju se i na članove Revizorskog suda.

Članak 188.c

1. Revizorski sud provjerava račune svih prihoda i rashoda Zajednice. Također pregledava i račune svih prihoda i rashoda svih tijela koje osniva Zajednica, u opsegu u kojem odgovarajući osnivački akt ne isključuje takav pregled.

Revizorski sud Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja izjavu o jamstvu u odnosu na pouzdanost računa te zakonitost i pravilnost transakcija.

2. Revizorski sud ispituje zakonitost i pravilnost svih prihoda i rashoda te ispravnost financijskog upravljanja.

Revizija prihoda obavlja se na temelju utvrđenih dugovanih iznosa te stvarno plaćenih iznosa u korist Zajednice.

Revizija rashoda obavlja se na temelju preuzetih obveza i izvršenih plaćanja.

Te se revizije mogu obavljati i prije zaključivanja izvještaja za odgovarajuću financijsku godinu.

3. Revizija se provodi na temelju evidencije i, prema potrebi, neposredno u drugim institucijama Zajednice i državama članicama. U državama članicama revizija se provodi u suradnji s nacionalnim revizijskim tijelima ili, ako ona nemaju potrebne ovlasti, u suradnji s nadležnim nacionalnim službama. Ta tijela ili službe obavješćuju Revizorski sud o tome namjeravaju li sudjelovati u reviziji.

Druge institucije Zajednice i nacionalna revizijska tijela ili, ako ona nemaju potrebne ovlasti, nadležne nacionalne službe, dostavljaju Revizorskom sudu na njegov zahtjev sve dokumente ili podatke potrebne za obavljanje njegovih zadaća.

4. Revizorski sud izrađuje godišnje izvješće nakon zaključenja svake financijske godine. Izvješće se prosljeđuje ostalim institucijama Zajednice i, zajedno s očitovanjima tih institucija na primjedbe Revizorskog suda, objavljuje u Službenom listu Europskih zajednica.

Nadalje, Revizorski sud može u svakom trenutku iznijeti svoje primjedbe o posebnim pitanjima, osobito u obliku posebnih izvješća, te davati mišljenja na zahtjev ostalih institucija Zajednice.

Svoja godišnja izvješća, posebna izvješća i mišljenja, Revizorski sud usvaja većinom glasova svojih članova.

Revizorski sud pomaže Europskom parlamentu i Vijeću u izvršavanju njihovih ovlasti nadzora nad izvršenjem proračuna.“

60) Članak 189. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 189.

Radi izvršavanja svojih zadaća, u skladu s odredbama ovog Ugovora, Europski parlament odlučujući zajedno s Vijećem, Vijeće te Komisija donose uredbe, direktive i odluke te daju preporuke ili mišljenja.

Uredba ima opću primjenu. Obvezujuća je u cijelosti i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Direktiva je obvezujuća, u pogledu rezultata koji je potrebno postići, za svaku državu članicu kojoj je upućena, a odabir oblika i metoda postizanja tog rezultata prepušten je nacionalnim tijelima.

Odluka je u cijelosti obvezujuća za one kojima je upućena.

Preporuke i mišljenja nemaju obvezujuću snagu.“

61) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 189.a

1. Kada na temelju ovog Ugovora Vijeće odlučuje na prijedlog Komisije, za donošenje akta kojim se mijenja taj prijedlog potrebna je jednoglasnost, podložno članku 189.b stavcima 4. i 5.

2. Sve dok Vijeće ne donese odluku, Komisija može izmijeniti svoj prijedlog u bilo koje vrijeme tijekom postupka donošenja akta Zajednice.

Članak 189.b

1. Kada se za donošenje akta u ovom Ugovoru upućuje na ovaj članak, primjenjuje se sljedeći postupak.

2. Komisija podnosi prijedlog Europskom parlamentu i Vijeću.

Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, uz prethodno mišljenje Europskog parlamenta donosi zajedničko stajalište. Zajedničko stajalište dostavlja se Europskom parlamentu. Vijeće detaljno obavješćuje Europski parlament o razlozima na temelju kojih je donijelo zajedničko stajalište. Komisija detaljno obavješćuje Europski parlament o svojem stajalištu.

Ako u roku od tri mjeseca od takvog priopćenja Europski parlament:

- (a) odobri zajedničko stajalište, Vijeće konačno donosi dotični akt u skladu s tim zajedničkim stajalištem
- (b) ne donese odluku, Vijeće donosi dotični akt u skladu sa svojim zajedničkim stajalištem
- (c) pokaže, apsolutnom većinom glasova svojih članova, da namjerava odbaciti zajedničko stajalište, o tome odmah obavješćuje Vijeće. Vijeće može sazvati Odbor za mirenje iz stavka 4. kako bi detaljnije objasnilo svoje stajalište. Nakon toga Europski parlament apsolutnom većinom glasova svojih članova

potvrđuje odbacivanje zajedničkog stajališta i pritom se smatra da predloženi akt nije donesen ili predlaže izmjene u skladu s podstavkom (d) ovog stavka

(d) predlaže izmjene zajedničkog stajališta apsolutnom većinom glasova svojih članova; izmijenjeni tekst prosljeđuje se Vijeću i Komisiji koji daju svoje mišljenje o tim izmjenama.

3. Ako u roku od tri mjeseca od dana prispjeća izmjena Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, odobri sve izmjene Europskog parlamenta, on će svoje zajedničko stajalište izmijeniti sukladno tomu i donijeti dotični akt; međutim, o izmjenama o kojima je Komisija dala negativno mišljenje, Vijeće odlučuje jednoglasno. Ako Vijeće ne odobri dotični akt, predsjednik Vijeća, u dogovoru s predsjednikom Europskog parlamenta, odmah saziva Odbor za mirenje.

4. Odbor za mirenje, koji je sastavljen od članova Vijeća ili njihovih predstavnika te od jednakog broja predstavnika Europskog parlamenta, ima zadatak kvalificiranom većinom članova Vijeća ili njihovih predstavnika i većinom predstavnika Europskog parlamenta postići dogovor o zajedničkom tekstu. Komisija sudjeluje u radu Odbora za mirenje i poduzima sve potrebne inicijative radi usuglašavanja stajališta Europskog parlamenta i Vijeća.

5. Ako u roku od šest tjedana od njegova sazivanja Odbor za mirenje odobri zajednički tekst, Europski parlament i Vijeće imaju na raspolaganju rok od šest tjedana od tog odobrenja za donošenje predmetnog akta sukladno zajedničkom tekstu, pri čemu Europski parlament odlučuje apsolutnom većinom danih glasova, a Vijeće kvalificiranom većinom. Ako koja od ovih dviju institucija ne odobri predloženi akt, smatra se da akt nije donesen.

6. Ako Odbor za mirenje ne odobri zajednički tekst, smatra se da predloženi akt nije donesen, osim ako Vijeće, u roku od šest tjedana nakon isteka razdoblja odobrenog Odboru za mirenje, odlučujući kvalificiranom većinom, potvrdi zajedničko stajalište koje je usuglasilo prije početka postupka mirenja, a koje može sadržavati izmjene koje je predložio Europski parlament. U tom slučaju dotični akt konačno se donosi, osim ako Europski parlament u roku od šest tjedana od dana potvrđivanja od strane Vijeća odbaci tekst apsolutnom većinom glasova svojih članova u kojem se slučaju smatra da predloženi akt nije donesen.

7. Rokove od tri mjeseca, odnosno šest tjedana iz ovog članka mogu zajedničkom suglasnošću produljiti Europski parlament i Vijeće za najviše mjesec dana, odnosno dva tjedna. Razdoblje od tri mjeseca iz stavka 2. automatski se produljuje za dva mjeseca u slučaju primjene stavka 2. točke (c).

8. Područje primjene postupka na temelju ovog članka može se proširiti u skladu s postupkom predviđenim člankom N stavkom 2. Ugovora o Europskoj uniji, na temelju izvješća koje Komisija treba podnijeti Vijeću najkasnije do 1996.

Članak 189.c

Kada se za donošenje akta u ovom Ugovoru upućuje na ovaj članak, primjenjuje se sljedeći postupak:

- (a) Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i uz prethodno mišljenje Europskog parlamenta, donosi zajedničko stajalište.
- (b) Zajedničko stajalište Vijeća dostavlja se Europskom parlamentu. Vijeće i Komisija detaljno obavješćuju Europski parlament o razlozima na temelju kojih je Vijeće donijelo to zajedničko stajalište kao i o stajalištu Komisije.

Ako u roku od tri mjeseca od takvog priopćenja Europski parlament odobri to zajedničko stajalište ili ako u tom roku ne donese odluku, Vijeće konačno donosi dotični akt u skladu sa zajedničkim stajalištem.

- (c) Europski parlament može, u roku od tri mjeseca iz točke (b), apsolutnom većinom glasova svojih članova predložiti izmjene zajedničkog stajališta Vijeća. Jednako tako Europski parlament istom većinom može odbiti zajedničko stajalište Vijeća. Ishod tog postupka prosljeđuje se Vijeću i Komisiji.

Ako Europski parlament odbije zajedničko stajalište Vijeća, ono u drugom čitanju može odlučivati samo jednoglasno.

- (d) Komisija u roku od mjesec dana ponovno razmatra prijedlog na temelju kojeg je Vijeće donijelo svoje zajedničko stajalište, vodeći pritom računa o izmjenama koje je predložio Europski parlament.

Komisija istodobno s ponovno razmotrenim prijedlogom Vijeću dostavlja i izmjene Europskog parlamenta koje nije prihvatila te o njima iznosi svoje mišljenje. Vijeće te izmjene može donijeti jednoglasno.

- (e) Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, donosi prijedlog koji je Komisija ponovno razmotrila.

Da bi Vijeće izmijenilo prijedlog koji je Komisija ponovno razmotrila, potrebna je jednoglasnost.

- (f) U slučajevima iz točaka (c), (d) i (e), Vijeće mora odlučiti u roku od tri mjeseca. Ako se u tom roku ne donese nikakva odluka, smatra se da prijedlog Komisije nije usvojen.
- (g) Vijeće i Europski parlament mogu zajedničkom suglasnošću produljiti rokove iz točaka (b) i (f) za najviše mjesec dana.“

- 62) Članak 190. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 190.

U uredbama, direktivama i odlukama koje zajednički donose Europski parlament i Vijeće te u aktima koje donosi Vijeće ili Komisija navode se razlozi na kojima se temelje te se upućuje na sve prijedloge ili mišljenja koja je, sukladno ovom Ugovoru, bilo potrebno pribaviti.“

63) Članak 191. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 191.

1. Uredbe, direktive i odluke donesene sukladno postupku iz članka 189.b potpisuju predsjednik Europskog parlamenta i predsjednik Vijeća, a objavljuju se u Službenom listu Zajednice. Stupaju na snagu na dan koji je u njima određen ili, ako taj dan nije određen, dvadesetog dana od njihove objave.

2. Uredbe Vijeća i Komisije te direktive tih institucija koje su upućene svim državama članicama, objavljuju se u Službenom listu Zajednice. Stupaju na snagu na dan koji je u njima određen ili, ako taj dan nije određen, dvadesetog dana od njihove objave.

3. Ostale direktive i odluke priopćuju se onima kojima su upućene, a proizvode učinke od tog priopćenja.“

64) Članak 194. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 194.

Broj članova Gospodarskog i socijalnog odbora je kako slijedi:

Belgija	12
Danska	9
Njemačka	24
Grčka	12
Španjolska	21
Francuska	24
Irska	9
Italija	24
Luksemburg	6
Nizozemska	12
Portugal	12
Ujedinjena Kraljevina	24

Članove odbora na razdoblje od četiri godine, odlučujući jednoglasno, imenuje Vijeće. Njihov se mandat može obnoviti.

Članovi Odbora nisu vezani nikakvim obvezujućim naputcima. U općem interesu Zajednice potpuno su neovisni u obavljanju svojih dužnosti.

Naknade članova Odbora određuje Vijeće odlučujući kvalificiranom većinom.“

65) Članak 196. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 196.

Odbor iz redova svojih članova bira predsjednika i predsjedništvo na razdoblje od dvije godine.

Odbor donosi svoj poslovnik.

Odbor saziva predsjednik na zahtjev Vijeća ili Komisije. Odbor se može sastajati i na vlastitu inicijativu.“

66) Članak 198. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 198.

Vijeće ili Komisija moraju se savjetovati s Odborom kada je to predviđeno ovim Ugovorom. Te institucije mogu se savjetovati s Odborom u svim slučajevima kada to smatraju primjerenim. Odbor može davati mišljenja na vlastitu inicijativu u slučajevima u kojima takav postupak smatra primjerenim.

Ako to smatraju nužnim, Vijeće ili Komisija određuju Odboru rok za davanje mišljenja, koji ne može biti kraći od mjesec dana od dana kada predsjednik primi obavijest o tome. Izostanak mišljenja nakon isteka tog roka ne sprečava daljnje djelovanje.

Mišljenje Odbora i mišljenje specijaliziranog odjela dostavljaju se Vijeću i Komisiji zajedno sa zapisnikom njihovog raspravljanja.“

67) Umeće se sljedeće poglavlje:

„Poglavlje 4.

Odbor regija

Članak 198.a

Ovime se osniva Odbor sastavljen od predstavnika regionalnih i lokalnih tijela, dalje u tekstu: „Odbor regija“, koji ima savjetodavnu ulogu.

Broj članova Odbora regija je kako slijedi:

Belgija	12
Danska	9
Njemačka	24

Grčka	12
Španjolska	21
Francuska	24
Irska	9
Italija	24
Luksemburg	6
Nizozemska	12
Portugal	12
Ujedinjena Kraljevina	24

Na prijedlog dotičnih država članica Vijeće, odlučujući jednoglasno, imenuje članove Odbora i jednak broj njihovih zamjenika na razdoblje od četiri godine. Njihov se mandat može obnoviti.

Članovi Odbora nisu vezani nikakvim obvezujućim naputcima. U općem interesu Zajednice potpuno su neovisni u obavljanju svojih dužnosti.

Članak 198.b

Odbor regija iz redova svojih članova bira predsjednika i predsjedništvo na razdoblje od dvije godine.

Odbor donosi svoj poslovnik te ga podnosi Vijeću na odobrenje, koje mora biti jednoglasno.

Odbor saziva predsjednik na zahtjev Vijeća ili Komisije. Odbor se može sastajati i na vlastitu inicijativu.

Članak 198.c

Vijeće ili Komisija moraju se savjetovati s Odborom regija kada je to predviđeno ovim Ugovorom i u svim drugim slučajevima u kojima jedna od tih dviju institucija to smatra primjerenim.

Ako to smatraju nužnim, Vijeće ili Komisija određuju Odboru rok za davanje mišljenja koji ne može biti kraći od mjesec dana od dana kada predsjednik primi obavijest o tome. Izostanak mišljenja nakon isteka tog roka ne sprečava daljnje djelovanje.

Kad se u skladu s člankom 198. savjetuje s Gospodarskim i socijalnim odborom, Vijeće ili Komisija obavješćuju Odbor regija o zahtjevu za davanje mišljenja. Ako smatra da se predmetno pitanje tiče posebnih regionalnih interesa, Odbor regija može o njemu dati mišljenje.

Odbor može davati mišljenja na vlastitu inicijativu u slučajevima u kojima takav postupak smatra primjerenim.

Mišljenje Odbora dostavlja se Vijeću i Komisiji zajedno sa zapisnikom njegova raspravljanja.“

68) Umeće se sljedeće poglavlje:

„Poglavlje 5.

Europska investicijska banka

Članak 198.d

Europska investicijska banka ima pravnu osobnost.

Članovi Europske investicijske banke su države članice.

Statut Europske investicijske banke utvrđen je u Protokolu koji je priložen ovom Ugovoru.

Članak 198.e

Zadaća Europske investicijske banke jest da u interesu Zajednice doprinosi uravnoteženom i trajnom razvoju zajedničkog tržišta, pri čemu ima pristup tržištu kapitala i koristi se vlastitim sredstvima. U tu svrhu Banka, djelujući na neprofitnoj osnovi, odobrava zajmove i izdaje jamstva koja u svim sektorima gospodarstva olakšavaju financiranje sljedećih projekata:

- (a) projekata za razvoj slabije razvijenih regija
- (b) projekata za modernizaciju ili preustroj poduzeća ili za razvoj novih djelatnosti koje su postale potrebne postupnom uspostavom zajedničkog tržišta, ako su ti projekti takvog opsega ili naravi da ih nije moguće u cijelosti financirati iz različitih sredstava kojima raspolažu pojedine države članice
- (c) projekata od zajedničkog interesa za više država članica koji su tolikog opsega ili naravi da se ne mogu u cijelosti financirati iz različitih sredstava kojima raspolažu pojedine države članice.

U obavljanju svojih zadaća Banka, zajedno s potporom koju pružaju strukturni fondovi te s ostalim financijskim instrumentima Zajednice, olakšava financiranje programa ulaganja.“

69) Članak 199. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 199.

Sve stavke prihoda i rashoda Zajednice, uključujući i one koje se odnose na Europski socijalni fond, obuhvaćene su procjenama koje se izrađuju za svaku financijsku godinu i prikazuju se u proračunu.

Administrativni izdaci institucija nastali na temelju odredaba Ugovora o Europskoj uniji koji se odnose na zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku te suradnju u područjima pravosuđa i unutarnjih poslova terete proračun. Operativni izdaci nastali provedbom navedenih odredaba mogu teretiti proračun pod uvjetima koji su predviđeni tim odredbama.

Prihodi i rashodi prikazani u proračunu moraju biti uravnoteženi.“

70) Članak 200. stavlja se izvan snage.

71) Članak 201. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 201.

Ne dovodeći u pitanje ostale prihode, proračun se u cijelosti financira iz vlastitih izvora.

Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, utvrđuje odredbe o sustavu vlastitih izvora Zajednice koje preporučuje državama članicama da ih one usvoje u skladu sa svojim ustavnim odredbama.“

72) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 201.a

Radi održavanja proračunske discipline, Komisija ne predlaže akte Zajednice, ne mijenja svoje prijedloge i ne donosi provedbene mjere koje bi mogle imati znatne posljedice za proračun, a da pritom ne osigura mogućnost financiranja tog prijedloga ili mjere iz vlastitih izvora Zajednice, sukladno odredbama koje Vijeće utvrđuje na temelju članka 201.“

73) Članak 205. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 205.

Komisija izvršava proračun u skladu s odredbama uredbi donesenih na temelju članka 209., na vlastitu odgovornost i u granicama odobrenih proračunskih sredstava, vodeći pritom računa o načelima zdravog financijskog upravljanja.

Uredbama se utvrđuju detaljna pravila za svaku instituciju u vezi s njezinom ulogom u izvršenju vlastitih izdataka.

U okviru proračuna Komisija može, pridržavajući se ograničenja i uvjeta utvrđenih u uredbama donesenima na temelju članka 209., prenijeti odobrena proračunska sredstva iz jedne skupine u drugu ili iz jedne podskupine u drugu.“

74) Članak 206. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 206.

1. Europski parlament, odlučujući na preporuku koju Vijeće donosi odlučujući kvalificiranom većinom, daje razrješnicu Komisiji u odnosu na izvršenje proračuna. U tu svrhu Vijeće i Europski parlament naizmjenice provjeravaju račune i financijsko izvješće iz članka 205.a, godišnje izvješće Revizorskog suda, zajedno s odgovorima na primjedbe Revizorskog suda od strane institucija koje su bile obuhvaćene revizijom te sva odgovarajuća posebna izvješća Revizorskog suda.

2. Prije davanja razrješnice Komisiji ili u bilo koju drugu svrhu u vezi s izvršavanjem ovlasti nadzora nad izvršenjem proračuna, Europski parlament može od Komisije zatražiti dokaze o izvršenju rashoda ili radu sustava financijskog nadzora. Komisija Europskom parlamentu na njegov zahtjev dostavlja sve potrebne podatke.

3. Komisija poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi postupila prema primjedbama sadržanim u odlukama o davanju razrješnice i prema drugim primjedbama Europskog parlamenta u vezi s izvršenjem rashoda te prema

primjedbama sadržanim u preporukama vezanim uz davanje razrješnice koje je donijelo Vijeće.

Na zahtjev Europskog parlamenta ili Vijeća, Komisija izvješćuje o mjerama poduzetim u svjetlu tih primjedaba i napomena, a osobito o naputcima koje je dala službama odgovornima za izvršenje proračuna. Ta se izvješća prosljeđuju i Revizorskom sudu.“

75) Članci 206.a i 206.b. stavljaju se izvan snage.

76) Članak 209. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 209.

Odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije te nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i uz prethodno mišljenje Revizorskog suda, Vijeće:

- (a) donosi financijske uredbe kojima se osobito određuje postupak koji treba usvojiti za utvrđivanje i izvršavanje proračuna te za prikazivanje i reviziju računa
- (b) određuje metode i postupak kojima se prihodi proračuna predviđeni aranžmanima o vlastitim sredstvima Zajednice stavljaju na raspolaganje Komisiji te mjere koje se prema potrebi primjenjuju za zadovoljavanje potreba za gotovinom
- (c) utvrđuje pravila vezana uz odgovornost financijskih kontrolora, dužnosnika za ovjeravanje i računovodstvenih službenika te uz odgovarajuće nadzorne mjere.“

77) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 209.a

Radi suzbijanja prijevvara koje utječu na financijske interese Zajednice države članice poduzimaju iste mjere koje poduzimaju radi suzbijanja prijevvara koje su usmjerene protiv njihovih vlastitih financijskih interesa.

Ne dovodeći u pitanje ostale odredbe ovog Ugovora, države članice koordiniraju svoje djelovanje usmjereno na zaštitu financijskih interesa Zajednice od prijevvara. Radi toga uz pomoć Komisije organiziraju blisku i redovitu suradnju među nadležnim tijelima.“

78) Članak 215. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 215.

Ugovorna odgovornost Zajednice uređuje se pravom koje je mjerodavno za predmetni ugovor.

U pogledu izvanugovorne odgovornosti Zajednica je, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica, dužna naknaditi svaku štetu koju njezine institucije ili službenici prouzroče pri obavljanju svojih dužnosti.

Prethodni se stavak pod istim uvjetima primjenjuje i na štetu koju pri obavljanju svojih dužnosti prouzroče ESB ili njezini službenici.

Osobna odgovornost službenikâ prema Zajednici uređuje se odredbama utvrđenima u Pravilniku o osoblju ili u Uvjetima zaposlenja koji se na njih primjenjuju.“

79) Članak 227. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. U odnosu na francuske prekomorske departmane, opće i posebne odredbe Ugovora o:

- slobodnom kretanju robe
- poljoprivredi, osim članka 40. stavka 4.
- liberalizaciji usluga
- pravilima o tržišnom natjecanju
- zaštitnim mjerama predviđenima člancima 109.h, 109.i i 226.
- institucijama

primjenjuju se od stupanja ovog Ugovora na snagu.

U roku od dvije godine od stupanja ovog Ugovora na snagu Vijeće jednoglasno, na prijedlog Komisije, odlukama određuje uvjete pod kojima se primjenjuju ostale odredbe ovog Ugovora.

Institucije Zajednice, u okviru postupaka predviđenih ovim Ugovorom, posebno člankom 226., vode brigu o gospodarskom i socijalnom razvoju navedenih područja.“

- (b) u stavku 5. podstavak (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) ovaj se Ugovor ne primjenjuje na Farske otoke.“

- 80) Članak 228. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 228.

1. U slučajevima kada je ovim Ugovorom predviđeno sklapanje sporazuma između Zajednice i jedne ili više država ili međunarodnih organizacija, Komisija daje preporuke Vijeću, koje ju ovlašćuje da započne potrebne pregovore. Komisija vodi te pregovore i pritom se savjetuje s posebnim odborima koje imenuje Vijeće kako bi joj pomogli u obavljanju ove zadaće, u okviru onih direktiva koje joj Vijeće u tu svrhu može izdati.

Pri izvršavanju ovlasti koje su mu dodijeljene ovim stavkom, Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom, osim u slučajevima u kojima je drugom rečenicom stavka 2. predviđeno jednoglasno odlučivanje.

2. Podložno ovlastima koje su dane Komisiji u tom području, sporazume sklapa Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije. Vijeće odlučuje jednoglasno kad je sporazumom obuhvaćeno područje za koje je potrebna jednoglasnost za donošenje unutarnjih pravila te u slučaju sporazuma iz članka 238.

3. Osim u slučaju sporazuma iz članka 113. stavka 3., Vijeće sklapa sporazume nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, uključujući slučajeve u kojima je sporazumom obuhvaćeno područje na koje se primjenjuju postupci iz članka 189.b ili 189.c. za donošenje unutarnjih pravila. Europski parlament daje svoje mišljenje u roku koji Vijeće može utvrditi s obzirom na žurnost predmeta. Ako Europski parlament u tom roku ne da mišljenje, Vijeće može djelovati.

Odstupajući od prethodnog podstavka, sporazumi iz članka 238., ostali sporazumi kojima se utvrđivanjem postupaka suradnje uspostavlja poseban institucionalni okvir, sporazumi koji imaju znatne proračunske posljedice za Zajednicu te sporazumi koji za sobom povlače izmjene nekog akta donesenog na temelju postupka iz članka 189.b sklapaju se po pribavljanju suglasnosti Europskog parlamenta.

U hitnim slučajevima Vijeće i Europski parlament mogu se dogovoriti o roku za davanje suglasnosti.

4. Pri sklapanju sporazuma, Vijeće može, odstupajući od stavka 2., ovlastiti Komisiju da odobri promjene u ime Zajednice ako se prema sporazumu one donose pojednostavnjenim postupkom ili ako ih donosi tijelo osnovano sporazumom; za takvo odobrenje može postaviti posebne uvjete.

5. Ako Vijeće namjerava sklopiti sporazum zbog kojeg su potrebne izmjene ovog Ugovora, te se izmjene najprije moraju usvojiti u skladu s postupkom utvrđenim u članku N Ugovora o Europskoj uniji.

6. Vijeće, Komisija ili država članica mogu zatražiti mišljenje Suda o usklađenosti planiranog sporazuma s odredbama ovog Ugovora. Ako je mišljenje Suda negativno, sporazum može stupiti na snagu samo u skladu s člankom N Ugovora o Europskoj uniji.

7. Sporazumi sklopljeni pod uvjetima određenima ovim člankom obvezujući su za institucije Zajednice i države članice.“

81) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 228.a

Ako se zajedničkim stajalištem ili zajedničkom akcijom, donesenima u skladu s odredbama Ugovora o Europskoj uniji u vezi sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom, predviđa djelovanje Zajednice kojim se djelomično ili u cijelosti prekidaju ili ograničavaju gospodarski odnosi s jednom ili više trećih zemalja, Vijeće poduzima potrebne hitne mjere. Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije.“

82) Članak 231. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 231.

Zajednica uspostavlja blisku suradnju s Organizacijom za gospodarsku suradnju i razvoj, čije se pojedivosti utvrđuju zajedničkom suglasnošću.“

83) Članci 236. i 237. stavljaju se izvan snage.

84) Članak 238. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 238.

Zajednica može s jednom ili više država ili međunarodnih organizacija sklapati sporazume o pridruživanju koji uključuju uzajamna prava i obveze, zajedničko djelovanje i posebne postupke.“

F. U Prilogu III.:

85) Naslov se zamjenjuje sljedećim:

„Popis nevidljivih transakcija iz članka 73.h ovog Ugovora.“

G. U Protokolu o Statutu Europske investicijske banke:

86) Upućivanje na članke 129. i 130. zamjenjuje se upućivanjem na članke 198.d i 198.e.

Glava III.

ODREDBE O IZMJENI UGOVORA O OSNIVANJU

EUROPSKE ZAJEDNICE ZA UGLJEN I ČELIK

Članak H

Ugovor o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik mijenja se u skladu s odredbama ovog članka.

1) Članak 7. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 7.

Institucije Zajednice su:

- VISOKO TIJELO (dalje u tekstu „Komisija“)
- ZAJEDNIČKA SKUPŠTINA (dalje u tekstu „Europski parlament“)
- POSEBNO VIJEĆE MINISTARA (dalje u tekstu „Vijeće“)
- SUD
- REVIZORSKI SUD.

Komisiji pomaže Savjetodavni odbor.“

2) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 9.

1. Komisija se sastoji od sedamnaest članova koji se biraju na temelju njihove opće sposobnosti i čija je neovisnost neupitna.

Vijeće može odlučujući jednoglasno izmijeniti broj članova Komisije.

Članovi Komisije mogu biti samo državljani država članica.

U Komisiji mora biti najmanje jedan državljanin svake države članice, ali najviše dva člana Komisije mogu imati državljanstvo iste države.

2. U općem interesu Zajednice članovi Komisije potpuno su neovisni u obavljanju svojih dužnosti.

U obavljanju tih dužnosti oni ne smiju tražiti ni primati naputke od bilo koje vlade ili bilo kojeg drugog tijela. Trebaju se suzdržavati od svakog djelovanja koje je nespojivo s njihovim dužnostima. Svaka država članica obvezuje se poštovati to načelo i neće pokušati utjecati na članove Komisije pri obavljanju njihovih zadaća.

Za trajanja svog mandata članovi Komisije ne smiju se baviti ni jednim drugim zanimanjem, ni plaćenim ni neplaćenim. Pri preuzimanju dužnosti svečano prisežu da će za trajanja i nakon isteka mandata poštovati obveze koje iz njega proizlaze, a osobito svoju dužnost časnog i sudržanog ponašanja u pogledu prihvaćanja određenih imenovanja ili povlastica nakon što prestanu obavljati tu dužnost. U slučaju povrede tih obveza Sud može, na prijedlog Vijeća ili Komisije, odlučiti da se dotični član, ovisno o okolnostima, ili razriješi dužnosti u skladu s člankom 12.a, ili da mu se uskrati pravo na mirovinu ili druge zamjenske povlastice.

Članak 10.

1. Članovi Komisije imenuju se sukladno postupku iz stavka 2. na razdoblje od pet godina, ovisno o, prema potrebi, članku 24.

Njihov mandat može se obnoviti.

2. Vlade država članica nakon savjetovanja s Europskim parlamentom kandidiraju zajedničkom suglasnošću osobu koju namjeravaju imenovati predsjednikom Komisije.

Vlade država članica, uz savjetovanje s kandidatom za predsjednika, kandidiraju ostale osobe koje namjeravaju imenovati članovima Komisije.

Tako kandidiranog predsjednika i ostale članove Komisije kolektivno, kao tijelo, odobrava Europski parlament glasovanjem. Nakon odobrenja Europskog parlamenta predsjednika i ostale članove Komisije zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica.

3. Stavci 1. i 2. prvi se put primjenjuju na predsjednika i ostale članove Komisije čiji mandat započinje 7. siječnja 1995.

Predsjednika i ostale članove Komisije čiji mandat započinje 7. siječnja 1993. zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica. Njihov mandat istječe 6. siječnja 1995.

Članak 11.

Komisija može imenovati jednog ili dva potpredsjednika iz redova svojih članova.

Članak 12.

Osim redovitom zamjenom ili smrću, dužnosti člana Komisije prestaju i njegovom ostavkom ili razrješenjem dužnosti.

Slobodno mjesto koje tako nastaje zauzima, do kraja mandata tog člana, novi član kojeg zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica. Vijeće može odlučujući jednoglasno odlučiti da to slobodno mjesto nije potrebno popunjavati.

U slučaju ostavke, razrješenja dužnosti ili smrti predsjednik se zamjenjuje za preostalo vrijeme njegova mandata. Pri zamjeni predsjednika primjenjuje se postupak utvrđen člankom 10. stavkom 2.

Osim u slučaju razrješenja dužnosti na temelju članka 12.a, članovi Komisije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni.

Članak 12.a

Ako neki član Komisije više ne ispunjava uvjete koji su potrebni za obavljanje dužnosti ili ako je počinio teži propust u radu, Sud ga, na zahtjev Vijeća ili Komisije, može razriješiti dužnosti.

Članak 13.

Komisija odlučuje većinom glasova članova čiji je broj predviđen člankom 9.

Sastanak Komisije smatra se valjanim samo ako je na njoj nazočan broj članova utvrđen poslovníkom.“

3) Članak 16. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 16.

Komisija uspostavlja odgovarajuća administrativna pravila za djelovanje svojih službi.

Ona može osnivati odbore za studije, uključujući odbor za ekonomske studije.

Vijeće i Komisija međusobno se savjetuju i zajedničkom suglasnošću određuju metode suradnje.

Komisija donosi svoj poslovník kako bi osigurala da ona i njezine službe djeluju sukladno odredbama ovog Ugovora. Komisija osigurava objavljivanje poslovníka.“

4) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 17.

Svake godine, najkasnije mjesec dana prije početka zasjedanja Europskog parlamenta, Komisija objavljuje opće izvješće o aktivnostima Zajednice.“

5) U članku 18. dodaje se sljedeći podstavak:

„Vijeće kvalificiranom većinom utvrđuje i svaku isplatu koja se daje umjesto primitka od rada.“

6) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 20.a

Odlukom većine svojih članova Europski parlament može od Komisije zatražiti podnošenje odgovarajućeg prijedloga u vezi s pitanjima za koje smatra da ih je, radi provedbe ovog Ugovora, potrebno urediti aktom Zajednice.

Članak 20.b

Pri obavljanju svojih dužnosti Europski parlament može, na prijedlog jedne četvrtine svojih članova, osnovati privremeni Istražni odbor koji, ne dovodeći u pitanje ovlasti koje su ovim Ugovorom dodijeljene ostalim institucijama ili tijelima, istražuje navodne povrede ili nepravilnosti u provedbi prava Zajednice, osim ako se navodne činjenice razmatraju u postupku pred sudom i dok je postupak u tijeku.

Privremeni Istražni odbor podnošenjem izvješća prestaje postojati.

Europski parlament, Vijeće i Komisija zajedničkom suglasnošću utvrđuju detaljne odredbe kojima se uređuje ostvarivanje prava na istragu.

Članak 20.c

Svaki građanin Unije i svaka fizička ili pravna osoba s boravištem odnosno registriranim sjedištem u jednoj državi članici ima pravo, pojedinačno ili zajedno s drugim građanima ili osobama, podnijeti peticiju Europskom parlamentu, a u vezi s pitanjem koje spada u područje djelovanja Zajednice te koje neposredno utječe na podnositelja.

Članak 20.d

1. Europski parlament imenuje Europskog ombudsmana koji je ovlašten primati pritužbe od svakog građanina Unije ili svake fizičke ili pravne osobe s boravištem odnosno registriranim sjedištem u jednoj državi članici, a u vezi s nepravilnostima u djelovanju institucija ili tijela Zajednice, s iznimkom Suda i Prvostupanjskog suda u izvršavanju njihovih pravosudnih ovlasti.

U skladu sa svojim dužnostima Europski ombudsman po službenoj dužnosti ili na temelju pritužaba koje su mu podnesene neposredno ili preko članova Europskog parlamenta provodi istrage za koje ustanovi da su osnovane, osim kad navodne činjenice jesu predmetom pravnog postupka ili su to bile. Ako Europski ombudsman utvrdi nepravilnosti u djelovanju, upućuje predmet instituciji na koju se istraga odnosi, koja ga u roku od tri mjeseca obavješćuje o svojim stavovima. Tada Europski ombudsman prosljeđuje izvješće Europskom parlamentu i instituciji na koju se istraga odnosi. Osobu koja je podnijela pritužbu upozna se s ishodom takvih istraga.

Europski ombudsman podnosi Europskom parlamentu godišnje izvješće o ishodu svojih istraga.

2. Europski ombudsman imenuje se nakon svakih izbora za Europski parlament na razdoblje mandata parlamenta. Europski ombudsman može se ponovno imenovati.

Ako Europski ombudsman više ne ispunjava uvjete potrebne za obavljanje svojih dužnosti ili počini teži propust u radu, Sud ga može, na zahtjev Europskog parlamenta, razriješiti dužnosti.

3. Europski ombudsman je potpuno neovisan u obavljanju svojih dužnosti. U obavljanju tih dužnosti on ne smije tražiti ni primati naputke ni od kojeg tijela. Za trajanja mandata Europski ombudsman se ne može baviti ni jednim drugim zanimanjem ni plaćenim ni neplaćenim.

4. Nakon što zatraži mišljenje Komisije i uz odobrenje Vijeća koje odlučuje kvalificiranom većinom, Europski parlament utvrđuje pravila i opće uvjete kojima se uređuje obavljanje dužnosti Europskog ombudsmana.“

7) Stavak 3. članka 21. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Europski parlament priprema prijedloge za neposredne opće izbore prema jedinstvenom postupku u svim državama članicama.

Vijeće, odlučujući jednoglasno, uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta danu većinom glasova njegovih članova, utvrđuje odgovarajuće odredbe koje preporučuje državama članicama da ih one usvoje u skladu sa svojim ustavnim odredbama.“

8) Članak 24. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 24.

Europski parlament o općem godišnjem izvješću koje mu podnosi Komisija raspravlja na javnoj sjednici.

Ako se Europskom parlamentu u vezi s aktivnostima Komisije podnese prijedlog za izglasavanje nepovjerenja Komisiji, on o tom prijedlogu glasuje najranije tri dana nakon podnošenja prijedloga i to isključivo javnim glasanjem.

Ako se taj prijedlog za izglasavanje nepovjerenja prihvati dvotrećinskom većinom danih glasova, koja predstavlja većinu članova Europskog parlamenta, članovi Komisije kolektivno podnose ostavku. Oni nastavljaju obavljati tekuće poslove dok ih se ne zamijeni u skladu s člankom 10. U tom slučaju mandat članova Komisije koji su imenovani kao njihova zamjena, prestaje danom prestanka mandata članova Komisije koji su morali kolektivno podnijeti ostavku.“

9) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 27.

Vijeće se sastoji od po jednog predstavnika svake države članice na ministarskoj razini, koji je ovlašten preuzimati obveze u ime vlade te države članice.

Dužnost predsjednika naizmjenice obnaša svaka država članica u Vijeću i to tijekom razdoblja od šest mjeseci prema sljedećem redoslijedu država članica:

- tijekom prvog šestogodišnjeg ciklusa: Belgija, Danska, Njemačka, Grčka, Španjolska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Portugal, Ujedinjena Kraljevina
- tijekom sljedećeg šestogodišnjeg ciklusa: Danska, Belgija, Grčka, Njemačka, Francuska, Španjolska, Italija, Irska, Nizozemska, Luksemburg, Ujedinjena Kraljevina, Portugal.

Članak 27.a

Vijeće se sastaje kada ga sazove predsjednik na vlastitu inicijativu ili na zahtjev jednog od njegovih članova ili Komisije.“

10) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 29.

Odlučujući kvalificiranom većinom, Vijeće utvrđuje plaće, naknade i mirovine predsjednika i članova Komisije te predsjednika, sudaca, nezavisnih odvjetnika i tajnika Suda. Vijeće kvalificiranom većinom utvrđuje i svaku isplatu koja se daje umjesto naknade.

Članak 30.

1. Odbor koji se sastoji od stalnih predstavnika država članica odgovoran je za pripremu rada Vijeća i za izvršavanje zadaća koje mu Vijeće povjeri.

2. Vijeću u radu pomaže Glavno tajništvo kojim upravlja glavni tajnik. Vijeće, odlučujući jednoglasno, imenuje glavnog tajnika.

O ustroju Glavnog tajništva odlučuje Vijeće.

3. Vijeće donosi svoj poslovnik.“

11) Članak 32. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 32.

Sud se sastoji od trinaest sudaca.

Sud zasjeda u punom sastavu. Međutim, Sud može osnovati sudska vijeća od tri ili od pet sudaca radi provođenja određenih pripremnih radnji ili odlučivanja o određenim vrstama predmeta, sukladno u tu svrhu utvrđenim pravilima.

Sud zasjeda u punom sastavu kad to zatraži država članica ili institucija Zajednice koja je stranka u postupku.

Na zahtjev Suda Vijeće može odlučujući jednoglasno povećati broj sudaca i učiniti potrebne prilagodbe drugog i trećeg stavka ovog članka, kao i drugog stavka članka 32.b.“

12) Članak 32.d zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 32.d

1. Sudu je pridružen Prvostupanjski sud nadležan za provođenje postupka i za odlučivanje u prvom stupnju u slučaju određenih vrsta predmeta i postupaka pobliže određenih sukladno uvjetima utvrđenima stavkom 2., protiv čijih odluka postoji pravo žalbe Sudu ograničeno na pitanja prava te u skladu s uvjetima utvrđenima Statutom.

Prvostupanjski sud nije nadležan za provođenje postupka ni za odlučivanje o prethodnim pitanjima koja su mu upućena na temelju članka 41.

2. Na zahtjev Suda i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Komisijom, Vijeće, odlučujući jednoglasno, određuje vrste predmeta i postupke iz stavka 1. kao i sastav Prvostupanjskog suda te odlučuje o potrebnim prilagodbama i dodatnim odredbama Statuta Suda. Osim ako Vijeće odluči drukčije, odredbe ovog Ugovora koje se odnose na Sud, a osobito odredbe Protokola o Statutu Suda, primjenjuju se na Prvostupanjski sud.

3. Članovi Prvostupanjskog suda biraju se iz redova osoba čija je neovisnost neupitna i koje imaju sposobnost potrebnu za obavljanje sudačke dužnosti; imenuju ih vlade država članica zajedničkom suglasnošću na razdoblje od šest godina. Članstvo se djelomično obnavlja svake tri godine. Članovi kojima dužnost istječe mogu biti ponovno imenovani.

4. Prvostupanjski sud donosi svoj poslovnik u dogovoru sa Sudom. Za donošenje poslovnika potrebno je jednoglasno odobrenje Vijeća.“

13) Članak 33. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 33.

Sud je nadležan za postupke koje pokrenu država članica ili Vijeće, a kojima se traži da se odluke ili preporuke Komisije proglase ništavima zbog nenadležnosti, bitne povrede postupka, povrede ovog Ugovora ili kojeg pravnog pravila vezanog uz njegovu primjenu ili zbog zlorabe ovlasti. Međutim, Sud ne smije ispitivati procjenu situacije koja je rezultat gospodarskih činjenica ili okolnosti u kontekstu kojih je Komisija donijela svoje odluke ili dala preporuke, osim u slučaju kada se smatra da je Komisija zlorabila svoje ovlasti ili očigledno nije poštovala odredbe ovog Ugovora ili bilo koje drugo pravno pravilo vezano uz njegovu primjenu.

Poduzeća ili udruge iz članka 48. mogu pod istim uvjetima pokrenuti postupak protiv pojedinačnih odluka ili preporuka koje se na njih odnose ili protiv općih odluka ili preporuka za koje smatraju da uključuju zlorabu ovlasti koja na njih utječe.

Postupci iz prvih dvaju stavaka ovog članka pokreću se u roku od jednog mjeseca od obavijesti ili objave odluke odnosno preporuke, ovisno o slučaju.

U skladu s istim uvjetima Sud je nadležan u postupcima koje pokrene Europski parlament radi zaštite svojih prava.“

14) Umeće se sljedeće poglavlje:

„Poglavlje V.

Revizorski sud

Članak 45.a

Revizorski sud obavlja reviziju.

Članak 45.b

1. Revizorski sud se sastoji od dvanaest članova.
2. Članovi Revizorskog suda biraju se iz redova osoba koje u svojim državama pripadaju ili su pripadale tijelima za vanjsku reviziju ili koje su posebno kvalificirane za tu dužnost. Njihova neovisnost mora biti neupitna.
3. Vijeće, odlučujući jednoglasno i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, imenuje članove Revizorskog suda na razdoblje od šest godina.

Međutim, prilikom prvog imenovanja četiri člana Revizorskog suda izabраниh ždrijebom imenuju se na razdoblje od samo četiri godine.

Članovi Revizorskog suda mogu biti ponovno imenovani.

Oni iz vlastitih redova biraju predsjednika Revizorskog suda na razdoblje od tri godine. Predsjednik može biti ponovno izabran.

4. U općem interesu Zajednice članovi Revizorskog suda potpuno su neovisni u obavljanju svojih dužnosti.

U obavljanju tih dužnosti oni ne smiju tražiti ni primati naputke od bilo koje vlade ili bilo kojeg drugog tijela. Trebaju se suzdržavati od svakog djelovanja koje je nespojivo s njihovim dužnostima.

5. Za trajanja mandata članovi Revizorskog suda ne mogu se baviti ni jednim drugim zanimanjem ni plaćenim ni neplaćenim. Pri preuzimanju dužnosti svečano prisežu da će za trajanja i nakon isteka mandata poštovati obveze koje iz njega proizlaze, a osobito svoju dužnost časnog i suzdržanog ponašanja pri prihvaćanju određenih imenovanja ili povlastica nakon što prestanu obavljati tu dužnost.
6. Osim redovitom zamjenom ili smrću dužnosti člana Revizorskog suda prestaju i njegovom ostavkom ili razrješenjem dužnosti odlukom Suda na temelju stavka 7.

Slobodno mjesto koje tako nastane zauzima, do kraja mandata tog člana, novi član.

Osim u slučaju razrješenja dužnosti, članovi Revizorskog suda ostaju na svojoj dužnosti dok ne budu zamijenjeni.

7. Član Revizorskog suda može biti razriješen dužnosti ili mu se može oduzeti pravo na mirovinu ili druge zamjenske povlastice samo ako Sud, na zahtjev Revizorskog suda, utvrdi da taj član više ne ispunjava propisane uvjete ili obveze koje proizlaze iz njegove službe.

8. Odlučujući kvalificiranom većinom, Vijeće utvrđuje uvjete radnog odnosa predsjednika i članova Revizorskog suda, a osobito njihove plaće, naknade i mirovine. Istom većinom Vijeće utvrđuje i svaku isplatu koja se daje umjesto primitka od rada.

9. Odredbe Protokola o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica koji se primjenjuje na suce Suda primjenjuju se i na članove Revizorskog suda.

Članak 45.c

1. Revizorski sud provjerava račune svih prihoda i rashoda Zajednice. Također pregledava i račune svih prihoda i rashoda svih tijela koje osniva Zajednica, u opsegu u kojem odgovarajući osnivački akt ne isključuje takav pregled.

Revizorski sud Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja izjavu o jamstvu u odnosu na pouzdanost računa te zakonitost i pravilnost transakcija.

2. Revizorski sud ispituje zakonitost i pravilnost svih prihoda i rashoda iz stavka 1. te ispravnost financijskog upravljanja.

Revizija prihoda obavlja se na temelju utvrđenih dugovanih iznosa te stvarno plaćenih iznosa u korist Zajednice.

Revizija rashoda obavlja se na temelju preuzetih obveza i izvršenih plaćanja.

Te se revizije mogu obavljati i prije zaključivanja izvještaja za odgovarajuću financijsku godinu.

3. Revizija se provodi na temelju evidencije i, prema potrebi, neposredno u drugim institucijama Zajednice i državama članicama. U državama članicama revizija se provodi u suradnji s nacionalnim revizijskim tijelima ili, ako ona nemaju potrebne ovlasti, u suradnji s nadležnim nacionalnim službama. Ta tijela ili službe obavješćuju Revizorski sud o tome namjeravaju li sudjelovati u reviziji.

Druge institucije Zajednice i nacionalna revizijska tijela ili, ako ona nemaju potrebne ovlasti, nadležne nacionalne službe, dostavljaju Revizorskom sudu na njegov zahtjev sve dokumente ili podatke potrebne za obavljanje njegovih zadaća.

4. Revizorski sud izrađuje godišnje izvješće nakon zaključenja svake financijske godine. Izvješće se prosljeđuje ostalim institucijama Zajednice i, zajedno s očitovanjima tih institucija na primjedbe Revizorskog suda, objavljuje u Službenom listu Europskih zajednica.

Nadalje, Revizorski sud može u svakom trenutku iznijeti svoje primjedbe o posebnim pitanjima, osobito u obliku posebnih izvješća te davati mišljenja na zahtjev ostalih institucija Zajednice.

Svoje godišnje izvještaje, posebna izvješća i mišljenja, Revizorski sud usvaja većinom glasova svojih članova.

Revizorski sud pomaže Europskom parlamentu i Vijeću u izvršavanju njihovih ovlasti nadzora nad izvršenjem proračuna.

5. Revizorski sud također izrađuje posebno godišnje izvješće o tome jesu li ostali računovodstveni poslovi, osim onih povezanih s rashodima i prihodima iz stavka 1., te financijsko upravljanje Komisije koje se na njih odnosi obavljene na ispravan način. Izvješće se izrađuje u roku od šest mjeseci od završetka financijske godine na koje se izvještaji odnose i podnosi Komisiji i Vijeću. Komisija ga prosljeđuje Europskom parlamentu.“

15) Članak 78.c zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 78.c

Komisija izvršava administrativni proračun sukladno odredbama uredaba donesenih na temelju članka 78.h na vlastitu odgovornost i u granicama odobrenih proračunskih sredstava, vodeći pritom računa o načelima zdravog financijskog upravljanja.

Uredbama se utvrđuju detaljna pravila za svaku instituciju u vezi s njezinom ulogom u izvršavanju vlastitih rashoda.

U okviru administrativnog proračuna Komisija može, podložno ograničenjima i uvjetima utvrđenima u uredbama donesenima na temelju članka 78.h, prenositi odobrena proračunska sredstva iz jedne skupine u drugu ili iz jedne podskupine u drugu.“

16) Članci 78.e i 78.f. stavljaju se izvan snage.

17) Članak 78.g zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 78.g

1. Europski parlament, odlučujući na preporuku koju Vijeće donosi odlučujući i kvalificiranom većinom, daje razrješnicu Komisiji u odnosu na izvršenje administrativnog proračuna. U tu svrhu Vijeće i Europski parlament naizmjenice ispituju računovodstvene evidencije i financijsko izvješće iz članka 78.d, godišnje izvješće Revizorskog suda, zajedno s odgovorima na primjedbe Revizorskog suda od strane institucija koje su bile obuhvaćene revizijom te sva odgovarajuća posebna izvješća Revizorskog suda.

2. Prije davanja razrješnice Komisiji ili u bilo koju drugu svrhu u vezi s izvršavanjem ovlasti nadzora nad izvršenjem administrativnog proračuna, Europski parlament može od Komisije zatražiti dokaze o izvršenju rashoda ili radu sustava financijskog nadzora. Komisija Europskom parlamentu na njegov zahtjev dostavlja sve potrebne podatke.

3. Komisija poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi postupila prema primjedbama sadržanim u odlukama o davanju razrješnice i prema drugim primjedbama Europskog parlamenta u vezi s izvršenjem rashoda te prema primjedbama sadržanim u preporukama vezanim uz davanje razrješnice koje je donijelo Vijeće.

Na zahtjev Europskog parlamenta ili Vijeća, Komisija izvješćuje o mjerama poduzetima u svjetlu tih primjedaba i napomena, a osobito o naputcima koje je dala službama odgovornima za izvršenje administrativnog proračuna. Ta se izvješća prosljeđuju i Revizorskom sudu.“

18) Članak 78.h zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 78.h

Odlučujući jednoglasno na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i uz prethodno mišljenje Revizorskog suda, Vijeće:

- (a) izrađuje financijske uredbe kojima se pobliže određuje postupak koji treba usvojiti za utvrđivanje i izvršenje administrativnog proračuna te za prikazivanje i revidiranje računovodstvene evidencije
- (b) određuje metode i postupak kojima se prihodi proračuna predviđeni aranžmanima o vlastitim sredstvima Zajednica stavljaju na raspolaganje Komisiji te mjere koje se prema potrebi primjenjuju za zadovoljavanje potreba za gotovinom
- (c) utvrđuje pravila vezana uz odgovornost financijskih kontrolora, dužnosnika za ovjeravanje i računovodstvenih službenika, te uz odgovarajuće nadzorne mjere.“

19) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 78.i

Radi suzbijanja prijevара koje utječu na financijske interese Zajednice države članice poduzimaju iste mjere koje poduzimaju radi suzbijanja prijevара koje su usmjerene protiv njihovih vlastitih financijskih interesa.

Ne dovodeći u pitanje primjenu ostalih odredaba ovog Ugovora, države članice koordiniraju svoje djelovanje radi zaštite financijskih interesa Zajednice od prijevара. Radi toga uz pomoć Komisije organiziraju blisku i redovitu suradnju između nadležnih službi svojih uprava.“

20) Članak 79. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Ovaj se Ugovor ne primjenjuje na Farske otoke.“

21) Članci 96. i 98. stavljaju se izvan snage.

Glava IV.

ODREDBE O IZMJENI

UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE ZA ATOMSKU ENERGIJU

Članak I

Ugovor o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju mijenja se u skladu s odredbama ovog članka.

1) Članak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 3.

1. Za izvršenje zadaća povjerenih Zajednici zadužene su sljedeće institucije:

- EUROPSKI PARLAMENT
- VIJEĆE
- KOMISIJA
- SUD
- REVIZORSKI SUD.

Svaka institucija djeluje u granicama ovlasti koje su joj dodijeljene ovim Ugovorom.

2. Vijeću i Komisiji pomaže Gospodarski i socijalni odbor, koji ima savjetodavnu ulogu.“

2) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 107.a

Odlukom većine svojih članova Europski parlament može od Komisije zatražiti podnošenje odgovarajućeg prijedloga u vezi s pitanjima za koje smatra da ih je, radi provedbe ovog Ugovora, potrebno urediti aktom Zajednice.

Članak 107.b

Pri obavljanju svojih dužnosti Europski parlament može, na prijedlog jedne četvrtine svojih članova, osnovati privremeni Istražni odbor koji, ne dovodeći u pitanje ovlasti koje su ovim Ugovorom dodijeljene ostalim institucijama ili tijelima, istražuje navodne povrede ili nepravilnosti u provedbi prava Zajednice, osim ako se navodne činjenice razmatraju u postupku pred sudom koji još nije okončan.

Privremeni Istražni odbor podnošenjem izvješća prestaje postojati.

Europski parlament, Vijeće i Komisija zajedničkom suglasnošću utvrđuju detaljne odredbe kojima se uređuje ostvarivanje prava na istragu.

Članak 107.c

Svaki građanin Unije i svaka fizička ili pravna osoba s boravištem odnosno registriranim sjedištem u jednoj državi članici ima pravo, pojedinačno ili zajedno s drugim građanima ili osobama, podnijeti peticiju Europskom parlamentu u vezi s pitanjem koje spada u područje djelovanja Zajednice te koje neposredno utječe na podnositelja.

Članak 107.d

1. Europski parlament imenuje Europskog ombudsmana koji je ovlašten primati pritužbe od svakog građanina Unije ili svake fizičke ili pravne osobe s boravištem odnosno registriranim sjedištem u državi članici, a u vezi s nepravilnostima u djelovanju institucija ili tijela Zajednice, s iznimkom Suda i Prvostupanjskog suda u izvršavanju njihovih pravosudnih ovlasti.

U skladu sa svojim dužnostima Europski ombudsman, po službenoj dužnosti ili na temelju pritužaba koje su mu podnesene neposredno ili preko člana Europskog parlamenta, provodi istrage za koje ustanovi da su osnovane, osim kad navodne činjenice jesu predmetom pravnog postupka ili su to bile. Ako Europski ombudsman utvrdi nepravilnosti u djelovanju, upućuje predmet instituciji na koju se istraga odnosi, koja ga u roku od tri mjeseca obavješćuje o svojim stavovima. Tada Europski ombudsman prosljeđuje izvješće Europskom parlamentu i instituciji na koju se istraga odnosi. Osobu koja je podnijela pritužbu upoznaje se s ishodom takvih istraga.

Europski ombudsman podnosi Europskom parlamentu godišnje izvješće o ishodu svojih istraga.

2. Europski ombudsman imenuje se nakon svakih izbora za Europski parlament na razdoblje mandata parlamenta. Europski ombudsman se može ponovno imenovati.

Ako Europski ombudsman više ne ispunjava uvjete potrebne za obavljanje svojih dužnosti ili poćini teži propust u radu, Sud ga moųe, na zahtjev Europskog parlamenta, smijeniti s duųnosti.

3. Europski ombudsman je potpuno neovisan u obavljanju svojih duųnosti. U obavljanju tih duųnosti on ne smije traųiti ni primati naputke ni od kojeg tijela. Za trajanja mandata Europski ombudsman ne moųe se baviti ni jednim drugim zanimanjem, plaćenim ili neplaćenim.

4. Nakon što zatraųi miųljenje Komisije i uz odobrenje Vijeća koje odlučuje kvalificiranom većinom, Europski parlament utvrųuje pravila i opće uvjete kojima se ureųuje obavljanje duųnosti Europskog ombudsmana.“

3) Stavak 3. članka 108. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Europski parlament priprema prijedloge za neposredne opće izbore prema jedinstvenom postupku u svim državama članicama.

Vijeće, odlučujući jednoglasno, uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta danu većinom glasova njegovih zastupnika, utvrųuje odgovarajuće odredbe koje preporučuje državama članicama da ih one usvoje u skladu sa svojim ustavnim odredbama.“

4) Članak 114. podstavak 2. dopunjuje se sljedećom rećenicom:

„U tom slućaju mandat članova Komisije, koji su imenovani kao njihova zamjena, prestaje danom prestanka mandata članova Komisije koji su morali kolektivno podnijeti ostavku.“

5) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 116.

Vijeće se sastoji od po jednog predstavnika svake države članice na ministarskoj razini, koji je ovlašten preuzimati obveze u ime vlade te države članice.

Svaka država članica naizmjenice predsjedava Vijećem na razdoblje od šest mjeseci, prema sljedećem redoslijedu država članica:

- tijekom prvog šestogodišnjeg ciklusa: Belgija, Danska, Njemačka, Grčka, Španjolska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Portugal, Ujedinjena Kraljevina
- tijekom sljedećeg šestogodišnjeg ciklusa: Danska, Belgija, Grčka, Njemačka, Francuska, Španjolska, Italija, Irska, Nizozemska, Luksemburg, Ujedinjena Kraljevina, Portugal.

Članak 117.

Vijeće se sastaje kada ga sazove predsjednik na vlastitu inicijativu ili na zahtjev jednog od njegovih članova ili Komisije.“

6) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 121.

1. Odbor koji se sastoji od stalnih predstavnika država članica odgovoran je za pripremu rada Vijeća i za obavljanje zadaća koje mu Vijeće povjeri.
2. Vijeću u radu pomaže Glavno tajništvo kojim upravlja glavni tajnik. Vijeće, odlučujući jednoglasno, imenuje glavnog tajnika.

O ustroju Glavnog tajništva odlučuje Vijeće.

3. Vijeće donosi svoj poslovnik.“

7) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 123.

Odlučujući kvalificiranom većinom, Vijeće utvrđuje plaće, naknade i mirovine predsjednika i članova Komisije te predsjednika, sudaca, nezavisnih odvjetnika i tajnika Suda. Vijeće kvalificiranom većinom utvrđuje i svaku isplatu koja se daje umjesto primitka od rada.“

8) Umeću se sljedeći članci:

„Članak 125.

Svake godine, najkasnije mjesec dana prije početka zasjedanja Europskog parlamenta, Komisija objavljuje opće izvješće o aktivnostima Zajednice.

Članak 126.

1. Komisija se sastoji od sedamnaest članova koji se biraju na temelju njihove opće sposobnosti i čija je neovisnost neupitna.

Vijeće može odlučujući jednoglasno izmijeniti broj članova Komisije.

Članovi Komisije mogu biti samo državljani država članica.

U Komisiji mora biti najmanje jedan državljanin svake države članice, ali najviše dva člana Komisije mogu imati državljanstvo iste države.

2. U općem interesu Zajednice članovi Komisije potpuno su neovisni u obavljanju svojih dužnosti.

U obavljanju tih dužnosti oni ne smiju tražiti ni primati naputke od bilo koje vlade ili bilo kojeg drugog tijela. Trebaju se suzdržavati od svakog djelovanja koje je nespojivo s njihovim dužnostima. Svaka država članica obvezuje se poštovati to načelo i neće pokušati utjecati na članove Komisije u obavljanju njihovih zadaća.

Za trajanja svog mandata članovi Komisije ne smiju se baviti ni jednim drugim zanimanjem, ni plaćenim ni neplaćenim. Pri preuzimanju dužnosti svečano prisežu da će za trajanja i nakon isteka mandata poštovati obveze koje iz njega proizlaze, a osobito svoju dužnost časnog i sudržanog ponašanja u pogledu prihvaćanja određenih imenovanja ili povlastica nakon što prestanu obavljati tu dužnost. U slučaju povrede tih obveza Sud može, u postupku pokrenutom od strane Vijeća ili Komisije, odlučiti da se dotični član, ovisno o okolnostima, ili razriješi dužnosti sukladno odredbama članka 129., ili da mu se uskrati pravo na mirovinu ili druge zamjenske povlastice.

Članak 127.

1. Članovi Komisije imenuju se sukladno postupku iz stavka 2. na razdoblje od pet godina, ovisno o, prema potrebi, članku 114.

Njihov mandat može se obnoviti.

2. Vlade država članica nakon savjetovanja s Europskim parlamentom kandidiraju zajedničkom suglasnošću osobu koju namjeravaju imenovati predsjednikom Komisije.

Vlade država članica, uz savjetovanje s kandidatom za predsjednika, kandidiraju ostale osobe koje namjeravaju imenovati članovima Komisije.

Tako kandidiranog predsjednika i ostale članove Komisije kolektivno, kao tijelo, odobrava Europski parlament glasovanjem. Nakon odobrenja Europskog parlamenta predsjednika i ostale članove Komisije zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica.

3. Stavci 1. i 2. prvi se put primjenjuju na predsjednika i ostale članove Komisije čiji mandat započinje 7. siječnja 1995.

Predsjednika i ostale članove Komisije čiji mandat započinje 7. siječnja 1993. zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica. Njihov mandat istječe 6. siječnja 1995.

Članak 128.

Osim redovitom zamjenom ili smrću, dužnosti člana Komisije prestaju i njegovom ostavkom ili razrješenjem dužnosti.

Slobodno mjesto koje tako nastaje zauzima, do kraja mandata tog člana, novi član kojeg zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica. Vijeće može jednoglasno odlučiti da upražnjeno mjesto nije potrebno popunjavati.

U slučaju ostavke, razrješenja dužnosti ili smrti, predsjednik se zamjenjuje za preostalo vrijeme njegova mandata. Pri zamjeni predsjednika primjenjuje se postupak utvrđen člankom 127. stavkom 2.

Osim u slučaju razrješenja dužnosti predviđenog u članku 129., članovi Komisije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni.

Članak 129.

Ako neki član Komisije više ne ispunjava uvjete koji su potrebni za obavljanje dužnosti ili ako je počinio teži propust u radu, Sud ga na zahtjev Vijeća ili Komisije može razriješiti dužnosti.

Članak 130.

Komisija može imenovati jednog ili dva potpredsjednika iz redova svojih članova.

Članak 131.

Vijeće i Komisija međusobno se savjetuju i zajedničkom suglasnošću određuju metode suradnje.

Komisija donosi svoj poslovnik kako bi osigurala da ona i njezine službe djeluju sukladno odredbama ovog Ugovora. Komisija osigurava objavljivanje poslovnika.

Članak 132.

Komisija odlučuje većinom glasova članova čiji je broj previden člankom 126.

Sastanak Komisije smatra se valjanim samo ako je na njemu nazočan broj članova utvrđen poslovníkom.“

- 9) Članak 133. stavlja se izvan snage.
- 10) Članak 137. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 137.

Sud se sastoji od trinaest sudaca.

Sud zasjeda u punom sastavu. Međutim, Sud može osnovati sudska vijeća od tri ili od pet sudaca radi provođenja određenih pripremnih radnja ili odlučivanja o određenim vrstama predmeta, u skladu s u tu svrhu utvrđenim pravilima.

Sud zasjeda u punom sastavu kad to zatraži država članica ili institucija Zajednice koja je stranka u postupku.

Na zahtjev Suda, Vijeće može odlučujući jednoglasno povećati broj sudaca i izvršiti potrebne prilagodbe drugog i trećeg stavka ovog članka, kao i drugog stavka članka 139.“

11) Članak 140.a zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 140.a

1. Sudu je pridružen Prvostupanjski sud nadležan za provođenje postupka i za odlučivanje u prvom stupnju u slučaju određenih vrsta predmeta i postupaka pobliže određenih sukladno uvjetima utvrđenima stavkom 2., protiv čijih odluka postoji pravo žalbe Sudu ograničeno na pitanja prava te u skladu s uvjetima utvrđenima Statutom.

Prvostupanjski sud nije nadležan za provođenje postupka ni za odlučivanje o prethodnim pitanjima koja su mu upućena na temelju članka 150.

2. Na zahtjev Suda i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Komisijom, Vijeće, odlučujući jednoglasno, određuje vrste predmeta i postupke iz stavka 1. kao i sastav Prvostupanjskog suda te odlučuje o potrebnim prilagodbama i dodatnim odredbama Statuta Suda. Osim ako Vijeće odluči drukčije, odredbe ovog Ugovora koje se odnose na Sud, a osobito odredbe Protokola o Statutu Suda, primjenjuju se na Prvostupanjski sud.

3. Članovi Prvostupanjskog suda biraju se iz redova osoba čija je neovisnost neupitna i koje imaju sposobnost potrebnu za obavljanje sudačke dužnosti; imenuju ih vlade država članica zajedničkom suglasnošću na razdoblje od šest godina. Članstvo se djelomično obnavlja svake tri godine. Članovi kojima dužnost istječe mogu biti ponovno imenovani.

4. Prvostupanjski sud donosi svoj poslovnik u dogovoru sa Sudom. Za donošenje poslovnika potrebno je jednoglasno odobrenje Vijeća.“

12) Članak 143. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 143.

1. Ako Sud ustanovi da država članica nije ispunila obvezu temeljem ovog Ugovora, ta je država dužna poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi Suda.

2. Ako smatra da država članica nije poduzela takve mjere, Komisija, nakon što toj državi pruži priliku za očitovanje, daje obrazloženo mišljenje u kojem navodi točke u pogledu kojih dotična država članica nije postupila sukladno presudi Suda.

Ako dotična država članica ne poduzme potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi Suda u roku koji utvrdi Komisija, Komisija predmet može uputiti Sudu. Komisija pritom određuje visinu paušalnog iznosa ili novčane kazne koju je dotična država članica dužna platiti, a koju smatra primjerenom s obzirom na okolnosti.

Utvrdi li Sud da država članica nije postupila sukladno njegovoj presudi, može joj odrediti plaćanje paušalnog iznosa ili novčane kazne.

Ovaj postupak ne dovodi u pitanje članak 142.“

13) Članak 146. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 146.

Sud ispituje zakonitost akata Vijeća i Komisije, osim preporuka i mišljenja, te akata Europskog parlamenta koji proizvode pravne učinke prema trećima.

U tu svrhu Sud je nadležan u postupcima koje pokreću država članica, Vijeće ili Komisija zbog nenadležnosti, bitne povrede postupka, povrede ovog Ugovora ili bilo kojeg pravnog pravila vezanog uz njegovu primjenu ili zbog zlorabe ovlasti.

Sud je nadležan prema istim uvjetima u postupcima koje pokrene Europski parlament radi zaštite svojih prava.

Svaka fizička ili pravna osoba može, pod istim uvjetima, pokrenuti postupak protiv odluke koja je njoj upućena ili protiv odluke koja je se, iako donesena u obliku uredbe ili odluke upućene drugoj osobi, neposredno i osobno tiče.

Postupak predviđen ovim člankom mora se pokrenuti u roku od dva mjeseca, ovisno o slučaju, od objavljivanja mjere ili obavješćivanja tužitelja o njoj ili, ako takva objava ili obavijest izostanu, od dana kad je tužitelj saznao za mjeru.“

14) Umeće se sljedeći odjeljak:

„Odjeljak V.

Revizorski sud

Članak 160.a

Revizorski sud obavlja reviziju.

Članak 160.b

1. Revizorski sud se sastoji od dvanaest članova.
2. Članovi Revizorskog suda biraju se iz redova osoba koje u svojim državama pripadaju ili su pripadale tijelima za vanjsku reviziju ili koje su posebno kvalificirane za tu dužnost. Njihova neovisnost mora biti neupitna.
3. Vijeće, odlučujući jednoglasno i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, imenuje članove Revizorskog suda na razdoblje od šest godina.

Međutim, prilikom prvog imenovanja četiri člana Revizorskog suda izabраниh ždrijebom imenuju se na razdoblje od samo četiri godine.

Članovi Revizorskog suda mogu biti ponovno imenovani.

Oni iz vlastitih redova biraju predsjednika Revizorskog suda na razdoblje od tri godine. Predsjednik može biti ponovno izabran.

4. U općem interesu Zajednice članovi Revizorskog suda potpuno su neovisni u obavljanju svojih dužnosti.

U obavljanju tih dužnosti oni ne smiju tražiti ni primati naputke od bilo koje vlade ili bilo kojeg drugog tijela. Trebaju se suzdržavati od svakog djelovanja koje je nespojivo s njihovim dužnostima.

5. Za trajanja mandata članovi Revizorskog suda ne smiju se baviti ni jednim drugim zanimanjem ni plaćenim ni neplaćenim. Pri preuzimanju dužnosti svečano prisežu da će za trajanja i nakon isteka mandata poštovati obveze koje iz njega proizlaze, a osobito svoju dužnost časnog i suzdržanog ponašanja u pogledu prihvaćanja određenih imenovanja ili povlastica nakon što prestanu obavljati tu dužnost.

6. Osim redovitom zamjenom ili smrću, dužnosti člana Revizorskog suda prestaju i njegovom ostavkom ili razrješenjem dužnosti odlukom Suda na temelju stavka 7.

Slobodno mjesto koje tako nastane zauzima, do kraja mandata tog člana, novi član.

Osim u slučaju razrješenja dužnosti, članovi Revizorskog suda ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni.

7. Član Revizorskog suda može biti razriješen dužnosti ili mu se može oduzeti pravo na mirovinu ili druge zamjenske povlastice samo ako Sud, na zahtjev Revizorskog suda, utvrdi da taj član više ne ispunjava propisane uvjete ili obveze koje proizlaze iz njegove službe.

8. Odlučujući kvalificiranom većinom, Vijeće utvrđuje uvjete radnog odnosa predsjednika i članova Revizorskog suda, a osobito njihove plaće, naknade i mirovine. Istom većinom Vijeće utvrđuje i svaku isplatu koja se daje umjesto primitka od rada.

9. Odredbe Protokola o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica koje se primjenjuju na suce Suda primjenjuju se i na članove Revizorskog suda.

Članak 160.c

1. Revizorski sud provjerava račune svih prihoda i rashoda Zajednice. Također pregledava i račune svih prihoda i rashoda svih tijela koje osniva Zajednica, u opsegu u kojem odgovarajući osnivački akt ne isključuje takav pregled.

Revizorski sud Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja izjavu o jamstvu u odnosu na pouzdanost računa te zakonitost i pravilnost transakcija.

2. Revizorski sud ispituje zakonitost i pravilnost svih prihoda i rashoda te ispravnost financijskog upravljanja.

Revizija prihoda obavlja se na temelju utvrđenih dugovanih iznosa te stvarno plaćenih iznosa u korist Zajednice.

Revizija rashoda obavlja se na temelju preuzetih obveza i izvršenih plaćanja.

Te se revizije mogu obavljati i prije zaključivanja izvještaja za odgovarajuću financijsku godinu.

3. Revizija se provodi na temelju evidencije i, prema potrebi, neposredno u drugim institucijama Zajednice i državama članicama. U državama članicama revizija se provodi u suradnji s nacionalnim revizijskim tijelima ili, ako ona nemaju potrebne ovlasti, u suradnji s nadležnim nacionalnim službama. Ta tijela ili službe obavješćuju Revizorski sud o tome namjeravaju li sudjelovati u reviziji.

Druge institucije Zajednice i nacionalna revizijska tijela ili, ako ona nemaju potrebne ovlasti, nadležne nacionalne službe, dostavljaju Revizorskom sudu na njegov zahtjev sve dokumente ili podatke potrebne za obavljanje njegovih zadaća.

4. Revizorski sud izrađuje godišnje izvješće nakon zaključenja svake financijske godine. Izvješće se prosljeđuje ostalim institucijama Zajednice i, zajedno s očitovanjima tih institucija na primjedbe Revizorskog suda, objavljuje u Službenom listu Europskih zajednica.

Nadalje, Revizorski sud može u svakom trenutku iznijeti svoje primjedbe o posebnim pitanjima, osobito u obliku posebnih izvješća, te davati mišljenja na zahtjev ostalih institucija Zajednice.

Svoja godišnja izvješća, posebna izvješća i mišljenja, Revizorski sud usvaja većinom glasova svojih članova.

Revizorski sud pomaže Europskom parlamentu i Vijeću u izvršavanju njihovih ovlasti nadzora nad izvršenjem proračuna.“

15) Članak 166. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 166.

Broj članova Gospodarskog i socijalnog odbora je kako slijedi:

Belgija	12
Danska	9
Njemačka	24
Grčka	12
Španjolska	21
Francuska	24
Irska	9
Italija	24
Luksemburg	6
Nizozemska	12
Portugal	12
Ujedinjena Kraljevina	24

Članove odbora na razdoblje od četiri godine odlučujući jednoglasno imenuje Vijeće. Njihov se mandat može obnoviti.

Članovi Odbora nisu vezani nikakvim obvezujućim naputcima. U općem interesu Zajednice potpuno su neovisni u obavljanju svojih dužnosti.

Naknade članova Odbora određuje Vijeće odlučujući kvalificiranom većinom.“

- 16) Članak 168. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 168.

Odbor iz redova svojih članova bira predsjednika i predsjedništvo na razdoblje od dvije godine.

Odbor donosi svoj poslovnik.

Odbor saziva predsjednik na zahtjev Vijeća ili Komisije. Odbor se može sastajati i na vlastitu inicijativu.“

- 17) Članak 170. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 170.

Vijeće ili Komisija moraju se savjetovati s Odborom kada je to predviđeno ovim Ugovorom. Te institucije mogu se savjetovati s Odborom u svim slučajevima kada to smatraju primjerenim. Odbor može davati mišljenja na vlastitu inicijativu u slučajevima u kojima takav postupak smatra primjerenim.

Ako to smatraju nužnim, Vijeće ili Komisija određuju Odboru rok za davanje mišljenja, koji ne može biti kraći od mjesec dana od dana kada predsjednik primi obavijest o tome. Izostanak mišljenja nakon isteka tog roka ne sprečava daljnje djelovanje.

Mišljenje Odbora i mišljenje specijaliziranog odjela dostavljaju se Vijeću i Komisiji zajedno sa zapisnikom njihovog raspravljanja.“

- 18) Stavci 1. i 3. članka 172. stavljaju se izvan snage.

- 19) Članak 173. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 173.

Ne dovodeći u pitanje ostale prihode, proračun se u cijelosti financira iz vlastitih izvora.

Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, utvrđuje odredbe o sustavu vlastitih izvora Zajednice koje preporučuje državama članicama da ih one usvoje u skladu sa svojim ustavnim odredbama.“

20) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 173.a

Radi održavanja proračunske discipline, Komisija ne predlaže akte Zajednice, ne mijenja svoje prijedloge i ne donosi provedbene mjere koje bi mogle imati znatne posljedice za proračun, a da pritom ne osigura mogućnost financiranja tog prijedloga ili mjere iz vlastitih izvora Zajednice, sukladno odredbama koje Vijeće utvrđuje na temelju članka 173.“

21) Članak 179. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 179.

Komisija izvršava proračune u skladu s odredbama uredba donesenih na temelju članka 183., na vlastitu odgovornost i u granicama odobrenih proračunskih sredstava, vodeći pritom računa o načelima zdravog financijskog upravljanja.

Uredbama se utvrđuju detaljna pravila za svaku instituciju u vezi s njezinom ulogom u izvršenju vlastitih izdataka.

U okviru proračuna Komisija može, pridržavajući se ograničenja i uvjeta utvrđenih u uredbama donesenima na temelju članka 183., prenijeti odobrena proračunska sredstva iz jedne skupine u drugu ili iz jedne podskupine u drugu.“

22) Članci 180. i 180.a. stavljaju se izvan snage.

23) Članak 180.b zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 180.b

1. Europski parlament, odlučujući na preporuku koju Vijeće donosi odlučujući kvalificiranom većinom, daje razrješnicu Komisiji u odnosu na izvršenje proračuna. U tu svrhu Vijeće i Europski parlament naizmjenice provjeravaju račune i financijsko izvješće iz članka 179.a, godišnje izvješće Revizorskog suda, zajedno s odgovorima na primjedbe Revizorskog suda od strane institucija koje su bile obuhvaćene revizijom te sva odgovarajuća posebna izvješća Revizorskog suda.

2. Prije davanja razrješnice Komisiji ili u bilo koju drugu svrhu u vezi s izvršavanjem ovlasti nadzora nad izvršenjem proračuna, Europski parlament može od Komisije zatražiti dokaze o izvršenju rashoda ili radu sustava financijskog nadzora. Komisija Europskom parlamentu na njegov zahtjev dostavlja sve potrebne podatke.

3. Komisija poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi postupila prema primjedbama sadržanim u odlukama o davanju razrješnice i prema drugim primjedbama Europskog parlamenta u vezi s izvršenjem rashoda te prema primjedbama sadržanim u preporukama vezanim uz davanje razrješnice koje je donijelo Vijeće.

Na zahtjev Europskog parlamenta ili Vijeća, Komisija izvješćuje o mjerama poduzetim u svjetlu tih primjedaba i napomena, a osobito o naputcima koje je dala službama odgovornima za izvršenje proračuna. Ta se izvješća prosljeđuju i Revizorskom sudu.“

24) Članak 183. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 183.

Odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i uz prethodno mišljenje Revizorskog suda, Vijeće:

(a) donosi financijske uredbe kojima se osobito određuje postupak koji treba usvojiti za utvrđivanje i izvršavanje proračuna te za prikazivanje i reviziju računa

- (b) određuje metode i postupak prema kojima se prihodi proračuna predviđeni aranžmanima o vlastitim sredstvima Zajednice stavljaju na raspolaganje Komisiji te mjere koje se prema potrebi primjenjuju za zadovoljavanje potreba za gotovinom
- (c) utvrđuje pravila vezana uz odgovornost financijskih kontrolora, dužnosnika za ovjeravanje i računovodstvenih službenika te uz odgovarajuće nadzorne mjere.“

25) Umeće se sljedeći članak:

„Članak 183.a

Radi suzbijanja prijevара koje utječu na financijske interese Zajednice države članice poduzimaju iste mjere koje poduzimaju radi suzbijanja prijevара koje su usmjerene protiv njihovih vlastitih financijskih interesa.

Ne dovodeći u pitanje ostale odredbe ovog Ugovora, države članice koordiniraju svoje djelovanje usmjereno na zaštitu financijskih interesa Zajednice od prijevара. Radi toga uz pomoć Komisije organiziraju blisku i redovitu suradnju među nadležnim tijelima.“

26) Članak 198. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Ovaj se Ugovor ne primjenjuje na Farske otoke.“

27) Članak 201. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 201.

Zajednica uspostavlja blisku suradnju s Organizacijom za gospodarsku suradnju i razvoj, čije se pojednosti utvrđuju zajedničkom suglasnošću.“

28) Članci 204. i 205. stavljaju se izvan snage.

29) Članak 206. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 206.

Zajednica može s jednom ili više država ili međunarodnih organizacija sklapati sporazume o pridruživanju koji uključuju uzajamna prava i obveze, zajedničko djelovanje i posebne postupke.

Takve sporazume nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, odlučujući jednoglasno, sklapa Vijeće.

Kada takvi sporazumi zahtijevaju izmjene ovog Ugovora, te se izmjene najprije moraju usvojiti u skladu s postupkom utvrđenim u članku N Ugovora o Europskoj uniji.“

Glava V.

ODREDBE O ZAJEDNIČKOJ VANJSKOJ I SIGURNOSNOJ POLITICI

Članak J

Ovime se uspostavlja zajednička vanjska i sigurnosna politika koju uređuju sljedeće odredbe.

Članak J.1

1. Unija i njezine države članice utvrđuju i provode zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku, koju uređuju odredbe ove glave i koja obuhvaća sva područja vanjske i sigurnosne politike.
2. Ciljevi zajedničke vanjske i sigurnosne politike jesu:
  - očuvanje zajedničkih vrijednosti, temeljnih interesa i neovisnosti Unije

- jačanje sigurnosti Unije i njezinih država članica u svakom pogledu
- očuvanje mira i jačanje međunarodne sigurnosti u skladu s načelima Povelje Ujedinjenih naroda, kao i načelima Helsinškog završnog akta te ciljevima Pariške povelje
- promicanje međunarodne suradnje
- razvijanje i učvršćivanje demokracije i vladavine prava te poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda.

3. Unija ostvaruje te ciljeve:

- uspostavljanjem sustavne suradnje među državama članicama u provođenju politike u skladu s člankom J.2
- postupnim provođenjem, u skladu s člankom J.3, zajedničkih akcija u područjima u kojima države članice imaju važne zajedničke interese.

4. Države članice aktivno i bez zadržke podupiru vanjsku i sigurnosnu politiku Unije u duhu lojalnosti i uzajamne solidarnosti. One se suzdržavaju od svakog djelovanja koje je suprotno interesima Unije ili koje bi moglo narušiti njezinu učinkovitost kao kohezivne snage u međunarodnim odnosima. Vijeće osigurava poštovanje tih načela.

Članak J.2

1. Kako bi se osiguralo da njihov zajednički utjecaj bude što djelotvorniji usklađenim i konvergentnim djelovanjem, države se članice međusobno u okviru Vijeća obavješćuju i savjetuju o svakom pitanju vanjske i sigurnosne politike koje je od općeg interesa.

2. Kada to smatra potrebnim, Vijeće utvrđuje zajedničko stajalište.

Države članice osiguravaju da njihove nacionalne politike budu u skladu sa zajedničkim stajalištima.

3. Države članice koordiniraju svoje djelovanje u međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama. U tim forumima one podržavaju zajednička stajališta.

U međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama, kada ne sudjeluju sve države članice, one koje sudjeluju podržavaju zajednička stajališta.

Članak J.3

Postupak za donošenje zajedničke akcije u pitanjima obuhvaćenima vanjskom i sigurnosnom politikom jest sljedeći:

1. Vijeće na temelju općih smjernica Europskog vijeća odlučuje da je neko pitanje predmetom zajedničke akcije.

Kada Vijeće odlučuje o načelima zajedničke akcije, ono utvrđuje posebno područje primjene, opće i posebne ciljeve Unije za provođenje tog zajedničkog djelovanja, te, ako je to potrebno, i njegovo trajanje te sredstva, postupke i uvjete za njegovu provedbu.

2. Vijeće pri donošenju zajedničke akcije te u svakoj fazi njegove provedbe utvrđuje ona pitanja za koja se odluke donose kvalificiranom većinom.

Kada se na temelju prethodnog podstavka zahtijeva da Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom, glasovi njegovih članova ponderiraju se u skladu s člankom 148. stavkom 2. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, pri čemu je za donošenje akata Vijeća potrebno najmanje pedeset četiri glasa za, koja je dalo najmanje osam članova.

3. Ako se promijene okolnosti koje bitno utječu na pitanje koje je predmetom zajedničke akcije, Vijeće preispituje načela i ciljeve tog djelovanja i donosi potrebne odluke. Sve dok Vijeće ne donese odluku, zajednička akcija ostaje na snazi.

4. Zajedničke akcije obvezuju države članice u pogledu stajališta koja one zauzimaju i u pogledu njihovog djelovanja.

5. Kada se planira zauzimanje nacionalnog stajališta ili djelovanje na nacionalnoj razini na temelju zajedničke akcije, potrebno je na vrijeme dostaviti obavijest o tome kako bi se, ako je potrebno, omogućilo prethodno savjetovanje u Vijeću. Obveza dostavljanja prethodne obavijesti ne odnosi se na mjere koje samo predstavljaju prijenos odluka Vijeća na nacionalnu razinu.
6. U slučaju nezaobilazne potrebe koja proizlazi iz promijenjene situacije, a u nedostatku odluke Vijeća, države članice mogu hitno poduzeti potrebne mjere, vodeći računa o općim ciljevima zajedničke akcije. Dotična država članica odmah obavješćuje Vijeće o svim takvim mjerama.
7. U slučaju bilo kojih značajnijih poteškoća u provedbi zajedničke akcije, država članica ih je dužna uputiti Vijeću, koje o njima raspravlja i traži odgovarajuća rješenja. Ta rješenja ne smiju biti u suprotnosti s ciljevima zajedničke akcije ili narušavati njezinu učinkovitost.

Članak J.4

1. Zajednička vanjska i sigurnosna politika uključuje sva pitanja povezana sa sigurnošću Unije, a dugoročno uključuje i oblikovanje zajedničke obrambene politike koja bi s vremenom mogla dovesti do zajedničke obrane.
2. Unija traži od Zapadnoeuropske unije (ZEU), koja predstavlja sastavni dio razvoja Unije, da priprema i provodi odluke i akcije Unije s implikacijama u području obrane. Vijeće u dogovoru s institucijama ZEU-a donosi potrebne praktične aranžmane.
3. Pitanja s implikacijama u području obrane na koja se odnosi ovaj članak ne podliježu postupcima određenima u članku J.3.
4. Politika Unije u skladu s ovim člankom ne dovodi u pitanje poseban karakter sigurnosne i obrambene politike određenih država članica, poštuje obveze pojedinih država članica u okviru Sjevernoatlantskog ugovora i sukladna je zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici utvrđenoj unutar tog okvira.

5. Odredbama ovog članka ne sprečava se razvijanje tješnje suradnje između dvije ili više država članica na bilateralnoj razini, a u okviru ZEU-a i Atlantskog saveza, u mjeri u kojoj takva suradnja nije suprotna ili ne sprečava suradnju predviđenu u ovoj glavi.

6. Radi promicanja cilja ovog Ugovora i uzimajući u obzir godinu 1998. u kontekstu članka XII. Bruxelleskog ugovora, odredbe ovog članka mogu se revidirati kako je predviđeno člankom N stavkom 2. na temelju izvješća koje Vijeće 1996. podnosi Europskom vijeću, a koje treba uključiti procjenu do tada učinjenog napretka i stečenog iskustva.

Članak J.5

1. Predsjedništvo predstavlja Uniju u pitanjima koja potpadaju pod zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku.

2. Predsjedništvo je odgovorno za provedbu zajedničkih mjera; u tom svojstvu predsjedništvo u načelu izražava stajalište Unije u međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama.

3. U zadaćama iz stavaka 1. i 2. Predsjedništvu prema potrebi pomažu prethodna i sljedeća država članica koje su obnašale, odnosno koje će obnašati dužnost Predsjedništva. Komisija je u cijelosti uključena u te zadaće.

4. Ne dovodeći u pitanje članak J.2 stavak 3. i članak J.3 stavak 4., države članice zastupljene u međunarodnim organizacijama ili na međunarodnim konferencijama u kojima ne sudjeluju sve države članice, redovito obavješćuju potonje države članice o svim pitanjima od zajedničkog interesa.

Države članice koje su ujedno članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda uskladit će svoje djelovanje i u potpunosti obavješćivati ostale države članice. Države članice koje su stalne članice Vijeća sigurnosti branit će u obavljanju svojih funkcija stajališta i interese Unije, ne dovodeći u pitanje svoje obveze prema odredbama Povelje Ujedinjenih naroda.

Članak J.6

Diplomatske i konzularne misije država članica i delegacije Komisije u trećim zemljama i na međunarodnim konferencijama te njihovi predstavnici pri međunarodnim organizacijama surađuju kako bi osigurali poštovanje i provođenje zajedničkih stajališta i zajedničkih mjera koje je donijelo Vijeće.

Svoju suradnju oni unapređuju razmjenom podataka, provođenjem zajedničkih procjena i doprinosenjem provedbi odredaba iz članka 8.c Ugovora o osnivanju Europske zajednice.

Članak J.7

Predsjedništvo se savjetuje s Europskim parlamentom o glavnim aspektima i osnovnim opredjeljenjima zajedničke vanjske i sigurnosne politike te osigurava da se stavovi Europskog parlamenta na odgovarajući način uzmu u razmatranje. Predsjedništvo i Komisija redovito obavješćuju Europski parlament o razvoju vanjske i sigurnosne politike Unije.

Europski parlament može postavljati pitanja Vijeću ili mu davati preporuke. Europski parlament svake godine održava raspravu o napretku u provedbi zajedničke vanjske i sigurnosne politike.

Članak J.8

1. Europsko vijeće utvrđuje načela i opće smjernice zajedničke vanjske i sigurnosne politike.
2. Vijeće donosi odluke potrebne za utvrđivanje i provedbu zajedničke vanjske i sigurnosne politike na temelju općih smjernica koje donosi Europsko vijeće. Vijeće osigurava jedinstvo, koherentnost i učinkovitost djelovanja Unije.

Vijeće odlučuje jednoglasno, osim u postupovnim pitanjima te u slučaju iz članka J.3 stavka 2.

3. Svaka država članica ili Komisija mogu Vijeću uputiti pitanje koje se odnosi na zajedničku vanjsku ili sigurnosnu politiku ili mu mogu podnositi prijedloge.

4. U slučajevima koji zahtijevaju brzu odluku, Predsjedništvo, po službenoj dužnosti ili na zahtjev Komisije ili države članice, saziva izvanredni sastanak Vijeća u roku od četrdeset osam sati ili, u slučaju hitnosti, u kraćem roku.

5. Ne dovodeći u pitanje članak 151. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, Politički odbor koji se sastoji od političkih direktora prati međunarodnu situaciju u područjima obuhvaćenima zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom i doprinosi utvrđivanju politika davanjem mišljenja Vijeću, na zahtjev Vijeća ili na vlastitu inicijativu. Također nadzire provedbu usuglašenih politika, ne dovodeći u pitanje odgovornost Predsjedništva i Komisije.

Članak J.9

Komisija je u potpunosti uključena u rad u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike.

Članak J.10

Pri svakom preispitivanju sigurnosnih odredaba prema članku J.4 konferencija koja se radi toga saziva također ispituje i treba li izmijeniti odredbe koje se odnose na zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku.

Članak J.11

1. Odredbe iz članaka 137. i 138., članaka 139. do 142., članaka 146. i 147., članaka 150. do 153. i članaka 157. do 163. te članka 217. Ugovora o osnivanju Europske zajednice primjenjuju se na odredbe koje se odnose na područja iz ove glave.

2. Administrativni izdaci koje institucije imaju na osnovi odredaba povezanih s područjima iz ove glave terete proračun Europskih zajednica.

Vijeće također može:

- jednoglasno odlučiti da operativni izdaci koji nastaju provedbom tih odredaba terete proračun Europskih zajednica; u tom se slučaju primjenjuje proračunski postupak utvrđen Ugovorom o osnivanju Europske zajednice
- ili odrediti da ti izdaci idu na teret država članica, kad je to primjereno, u skladu s ključem za raspodjelu koji treba odrediti.

Glava VI.

ODREDBE O SURADNJI U PODRUČJIMA PRAVOSUĐA I UNUTARNJIH POSLOVA

Članak K

Suradnju u područjima pravosuđa i unutarnjih poslova uređuju sljedeće odredbe.

Članak K.1

U svrhu ostvarivanja ciljeva Unije, osobito slobodnog kretanja osoba, i ne dovodeći u pitanje ovlasti Europske zajednice, države članice smatraju sljedeća područja pitanjima od zajedničkog interesa:

1. politiku azila
2. pravila koja uređuju prelazak osoba preko vanjskih granica država članica i obavljanje odgovarajućih kontrola

3. imigracijsku politiku i politiku koja se odnosi na državljane trećih zemalja s obzirom na:
  - (a) uvjete ulaza i kretanja državljana trećih zemalja na državnom području država članica
  - (b) uvjete za boravište državljana trećih zemalja na državnom području država članica, uključujući spajanje obitelji i dostupnost zaposlenja
  - (c) borbu protiv neovlaštene imigracije, boravka i rada državljana trećih zemalja na državnom području država članica
4. borbu protiv ovisnosti o drogi u mjeri u kojoj ista nije obuhvaćena točkama 7. do 9.
5. borbu protiv prijevara na međunarodnoj razini u mjeri u kojoj ista nije obuhvaćena točkama 7. do 9.
6. pravosudnu suradnju u građanskim stvarima
7. pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima
8. carinsku suradnju
9. policijsku suradnju radi sprečavanja i borbe protiv terorizma, nezakonitog trgovanja drogom i drugih teških oblika međunarodnog kriminala, uključujući, ako je to potrebno, određene aspekte carinske suradnje, u vezi s organizacijom sustava širom Unije za razmjenu podataka u sklopu Europskog policijskog ureda (Europol).

Članak K.2

1. Pitanja iz članka K.1 rješavaju se u skladu s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda od 4. studenoga 1950. i s Konvencijom o statusu izbjeglica od 28. srpnja 1951., uzimajući pritom u obzir zaštitu koju države članice pružaju osobama koje se progone iz političkih razloga.

2. Ova glava ne utječe na izvršavanje odgovornosti koju države članice imaju u pogledu očuvanja javnog poretka i zaštite unutarnje sigurnosti.

Članak K.3

1. U područjima iz članka K.1 države se članice u okviru Vijeća međusobno obavješćuju i savjetuju radi koordinacije svojeg djelovanja. U tu svrhu one uspostavljaju suradnju između odgovarajućih službi svojih uprava.

2. Vijeće može:

– na inicijativu svake države članice ili Komisije u područjima iz članka K.1 točaka 1. do 6.

– na inicijativu svake države članice u područjima iz članka K.1 točaka 7. do 9.:

- (a) donijeti zajednička stajališta i promicati, koristeći odgovarajuću formu i postupke, svaku suradnju koja doprinosi ostvarivanju ciljeva Unije
- (b) donijeti zajedničku akciju u mjeri u kojoj se ciljevi Unije mogu bolje ostvariti zajedničkom akcijom nego pojedinačnim djelovanjem država članica zbog opsega ili učinaka predviđenog djelovanja; Vijeće može odlučiti da se mjere kojima se provodi zajednička akcija donose kvalificiranom većinom
- (c) ne dovodeći u pitanje članak 220. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, pripremiti konvencije koje preporučuje državama članicama da ih one usvoje u skladu sa svojim ustavnim odredbama.

Osim ako je tim konvencijama drukčije predviđeno, mjere kojima se one provode donose se u Vijeću dvotrećinskom većinom visokih ugovornih stranaka.

Te konvencije mogu propisati da je Sud nadležan za tumačenje njihovih odredaba i za odlučivanje u svakom sporu koji se odnosi na njihovu primjenu u skladu s pojedinostima koji su u njima utvrđeni.

Članak K.4

1. Uspostavlja se Koordinacijski odbor sastavljen od viših dužnosnika. Osim koordinacijske uloge, Odbor ima sljedeće zadaće:

- davati mišljenja Vijeću, na njegov zahtjev ili na vlastitu inicijativu
- ne dovodeći u pitanje članak 151. Ugovora o osnivanju Europske zajednice doprinosti pripremi rasprava Vijeća u područjima iz članka K.1 te u skladu s uvjetima utvrđenima člankom 100.d Ugovora o osnivanju Europske zajednice u područjima iz članka 100.c tog Ugovora.

2. Komisija je u potpunosti uključena u rad u područjima iz ove glave.

3. Vijeće odlučuje jednoglasno, osim u postupovnim pitanjima te u slučajevima kada članak K.3 izričito predviđa druga pravila glasovanja.

Kada se zahtijeva da Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom, glasovi njegovih članova ponderiraju se u skladu s člankom 148. stavkom 2. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, pri čemu je za donošenje akata Vijeća potrebno najmanje pedeset četiri glasa za, koja je dalo najmanje osam članova.

Članak K.5

U međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama u kojima sudjeluju, države članice zastupaju zajednička stajališta donesena na temelju odredaba ove glave.

Članak K.6

Predsjedništvo i Komisija redovito obavješćuju Europski parlament o raspravama u područjima obuhvaćenima ovom glavom.

Predsjedništvo se savjetuje s Europskim parlamentom o načelnim aspektima djelovanja u područjima iz ove glave te osigurava da se stavovi Europskog parlamenta na odgovarajući način uzmu u razmatranje.

Europski parlament može postavljati pitanja Vijeću ili mu davati preporuke. Svake godine održava raspravu o napretku u provedbi u područjima iz ove glave.

Članak K.7

Odredbama ove glave ne sprečava se osnivanje ili razvoj bliže suradnje između dvije ili više država, u mjeri u kojoj takva suradnja nije suprotna ili ne sprečava suradnju predviđenu ovom glavom.

Članak K.8

1. Odredbe iz članaka 137. i 138., članaka 139. do 142., članaka 146. i 147., članaka 150. do 153., članaka 157. do 163. te članka 217. Ugovora o osnivanju Europske zajednice primjenjuju se na odredbe koje se odnose na područja iz ove glave.

2. Administrativni izdaci koje institucije imaju na osnovi odredaba povezanih s područjima iz ove glave terete proračun Europskih zajednica.

Vijeće također može:

- jednoglasno odlučiti da operativni izdaci koji nastaju provedbom tih odredaba terete proračun Europskih zajednica; u tom se slučaju primjenjuje proračunski postupak utvrđen Ugovorom o osnivanju Europske zajednice
- ili odrediti da ti izdaci idu na teret država članica, kad je to primjereno, u skladu s ključem za raspodjelu koji treba odrediti.

Članak K.9

Vijeće može jednoglasno odlučiti, na inicijativu Komisije ili države članice, primijeniti članak 100.c Ugovora o osnivanju Europske zajednice na djelovanje u područjima iz članka K.1 točaka 1. do 6. te istodobno odrediti odgovarajuće uvjete glasovanja koji se na njega odnose. Vijeće državama članicama preporučuje da tu odluku usvoje u skladu sa svojim ustavnim odredbama.

Glava VII.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak L

Odredbe Ugovora o osnivanju Europske zajednice, Ugovora o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik te Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju, koje se odnose na ovlasti Suda Europskih zajednica i na izvršavanje tih ovlasti, primjenjuju se samo na sljedeće odredbe ovog Ugovora:

- (a) odredbe o izmjenama Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice radi osnivanja Europske zajednice, Ugovora o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik i Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju
- (b) treći podstavak članka K.3 stavka 2. točke (c)
- (c) članke L do S.

Članak M

Pridržavajući se odredaba o izmjeni Ugovora o Europskoj ekonomskoj zajednici radi osnivanja Europske zajednice, Ugovora o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik te Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju te ovih završnih odredaba, ništa u ovom Ugovoru ne utječe na ugovore o osnivanju Europskih zajednica niti daljnje ugovore ili akte kojima se oni mijenjaju.

Članak N

1. Vlada bilo koje države članice ili Komisija mogu Vijeću podnositi prijedloge za izmjenu Ugovora na kojima se Unija temelji.

Ako Vijeće, nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i, ako je to potrebno, Komisijom, iznese mišljenje u korist sazivanja konferencije predstavnika vlada država članica, konferenciju saziva predsjednik Vijeća kako bi se zajedničkom suglasnošću utvrdile namjeravane izmjene ovih Ugovora. U slučaju institucionalnih promjena u monetarnom području, potrebno je savjetovati se i s Europskom središnjom bankom.

Izmjene stupaju na snagu nakon što ih ratificiraju sve države članice u skladu sa svojim ustavnim odredbama.

2. Konferencija predstavnika vlada država članica sazvat će se 1996. kako bi se razmotrile one odredbe ovog Ugovora za koje se predviđa revizija u skladu s ciljevima određenima člancima A i B.

Članak O

Svaka europska država može podnijeti zahtjev za članstvo u Uniji. Svoj zahtjev upućuje Vijeću koje odlučuje jednoglasno nakon savjetovanja s Komisijom i nakon dobivene suglasnosti Europskog parlamenta, koji odlučuje apsolutnom većinom svojih članova.

Uvjeti primanja u članstvo i prilagodbe Ugovora na kojima se Unija temelji koje to primanje povlači za sobom predmetom su sporazuma između država članica i države podnositeljice zahtjeva. Taj se sporazum podnosi na ratifikaciju svim državama ugovornicama u skladu s njihovim ustavnim odredbama.

Članak P

1. Ovime prestaju važiti članci 2. do 7. i 10. do 19. Ugovora o osnivanju jedinstvenog Vijeća i jedinstvene Komisije Europskih zajednica potpisanog u Bruxellesu 8. travnja 1965.
2. Ovime prestaje važiti članak 2., članak 3. stavak 2. i glava III. Jedinstvenog europskog akta potpisanog u Luxembourggu 17. veljače 1986. i u Haagu 28. veljače 1986.

Članak Q

Ovaj se Ugovor sklapa na neograničeno vrijeme.

Članak R

1. Visoke ugovorne stranke ratificiraju ovaj Ugovor u skladu sa svojim ustavnim odredbama. Isprave o ratifikaciji polažu se kod Vlade Talijanske Republike.
2. Ovaj Ugovor stupa na snagu 1. siječnja 1993., pod uvjetom da su prethodno položene sve isprave o ratifikaciji ili, u suprotnom, prvog dana mjeseca koji slijedi nakon što posljednja država potpisnica položi ispravu o ratifikaciji.

Članak S

Ovaj Ugovor, koji je sastavljen u jednom izvorniku na danskom, engleskom, francuskom, grčkom, irskom, nizozemskom, njemačkom, portugalskom, španjolskom i talijanskom jeziku, pri čemu su tekstovi na svakom od ovih jezika jednako vjerodostojni, pohranjuje se u arhivu Vlade Talijanske Republike koja vladama ostalih država potpisnica dostavlja po jedan ovjereni primjerak.

U potvrdu toga niže potpisani opunomoćenici potpisali su ovaj Ugovor.

En fe de lo cual, los plenipotenciarios abajo firmantes suscriben el presente Tratado.

Til bekræftelse heraf har undertegnede befuldmægtigede underskrevet denne Traktat.

Zu Urkund dessen haben die unterzeichneten Bevollmächtigten ihre Unterschriften unter diesen Vertrag gesetzt.

Εἰς πίστωση των ανωτέρω, οἱ υπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι υπέγραψαν τὴν παρούσα συνθήκη.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries have signed this Treaty.

En foi de quoi, les plénipotentiaires soussignés ont apposé leurs signatures au bas du présent traité.

Dá fhianú sin, chuir na Lánchumhachtaigh thíos-síniú a lámh leis an gConradh seo.

In fede di che, i plenipotenziari sottoscritti hanno apposto le loro firme in calce al presente trattato.

Ten blijke waarvan de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit Verdrag hebben gesteld.

Em fé do que, os plenipotenciários abaixo assinados apuseram as suas assinaturas no final do presente Tratado.

Hecho en Maastricht, el siete de febrero de mil novecientos noventa y dos.

Udfærdiget i Maastricht, den syvende februar nitten hundrede og tooghalvfems.

Geschehen zu Maastricht am siebten Februar neunzehnhundertzweiundneunzig.

Έγινε στο Μάαστριχτ, στις επτά Φεβρουαρίου χίλια εννιακόσια ενενήντα δύο.

Done at Maastricht on the seventh day of February in the year one thousand nine hundred and ninety-two.

Fait à Maastricht, le sept février mil neuf cent quatre-vingt-douze.

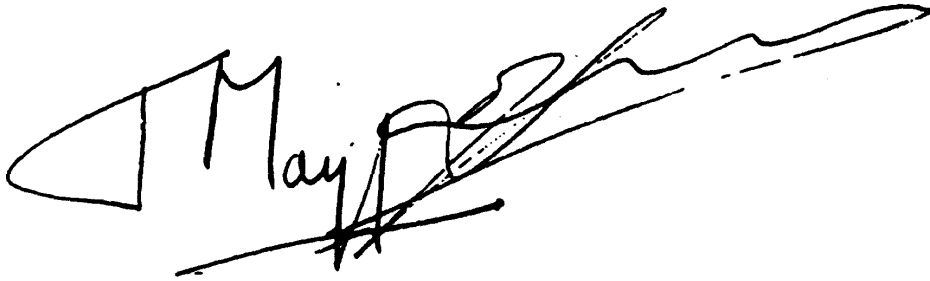
Arna dhéanamh i Maastricht, an seachtú lá d'Fheabhra, míle naoi gcéad nócha a dó.

Fatto a Maastricht, addì sette febbraio millenovecentonovantadue.

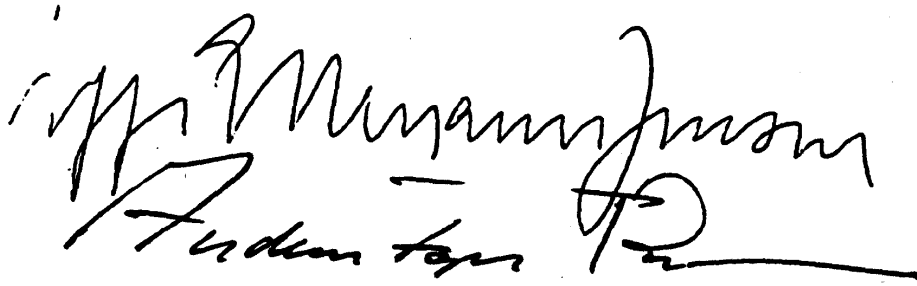
Gedaan te Maastricht, de zevende februari negentienhonderd twee-en-negentig.

Feito em Maastricht, em sete de Fevereiro de mil novecentos e noventa e dois.

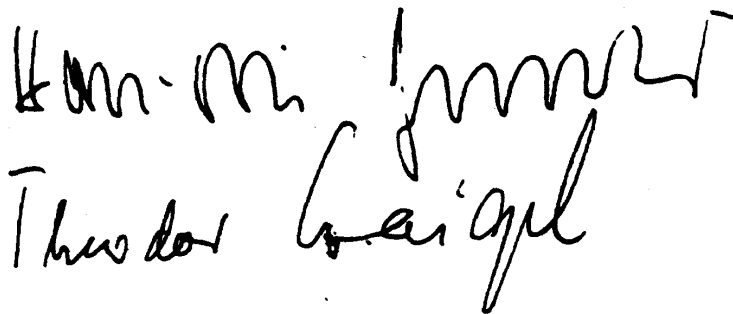
Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen

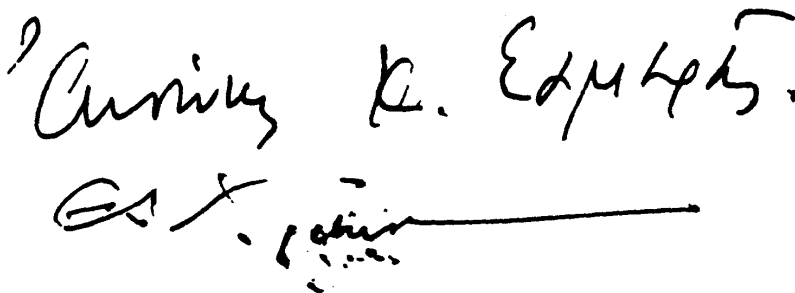
For Hennes Majestæt Danmarks Dronning

Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

Por Su Majestad el Rey de España

Caro Reine
F. Andújar -

Pour le Président de la République française

Roland Dumas
F. Buisson -

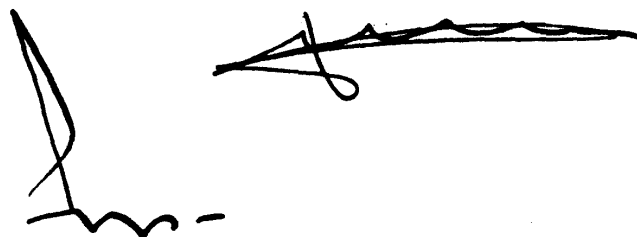
Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

Bertie Bern
Gen. Collins

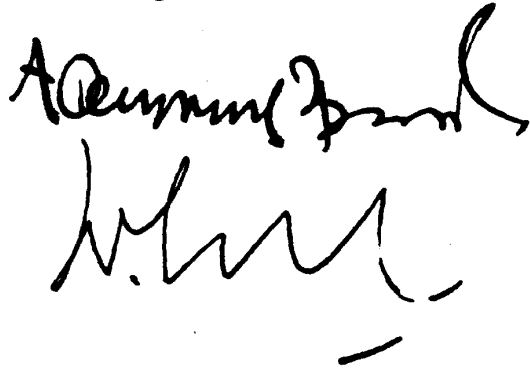
Per il Presidente della Repubblica italiana

Via De Michelis
Ind. Carli

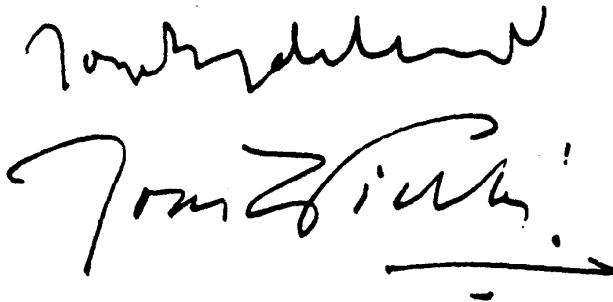
Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

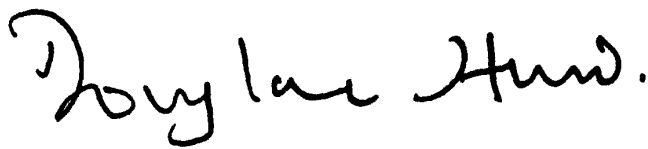
Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

Handwritten signature of Queen Beatrix of the Netherlands, consisting of two lines of cursive script.

Pelo Presidente da República Portuguesa

Handwritten signature of the President of the Portuguese Republic, consisting of two lines of cursive script.

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Handwritten signature of Douglas Hurd, consisting of a single line of cursive script.Handwritten signature of the British Ambassador, consisting of a single line of cursive script with a horizontal underline.

PROTOKOLI

PROTOKOL O STJECANJU NEKRETNINA U DANSKOJ

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

ŽELEĆI riješiti određene posebne probleme koji se odnose na Dansku,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećoj odredbi koja se prilaže Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

Neovisno o odredbama ovog Ugovora, Danska može zadržati postojeće zakonodavstvo o stjecanju nekretnina za sekundarno boravište.

PROTOKOL O ČLANKU 119. UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

U svrhu članka 119. ovog Ugovora, prava iz sustava profesionalne socijalne sigurnosti ne smatraju se primicima od rada, ako, i u mjeri u kojoj, se odnose na vrijeme zaposlenja prije 17. svibnja 1990., osim u slučaju radnika ili osoba koje postavljaju zahtjev i koji su prije tog datuma pokrenuli sudski postupak ili podnijeli istovrijedan zahtjev na temelju primjenjivog nacionalnog prava.

PROTOKOL
O STATUTU EUROPSKOG SUSTAVA SREDIŠNJIH BANAKA I
EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

ŽELEĆI utvrditi Statut Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke predviđen člankom 4.a Ugovora o osnivanju Europske zajednice,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

Poglavlje I.

OSNIVANJE ESSB-a

Članak 1.

Europski sustav središnjih banaka

1.1. Europski sustav središnjih banaka (ESSB) i Europska središnja banka (ESB) osnivaju se u skladu s člankom 4.a ovog Ugovora; izvršavaju svoje zadaće i obavljaju svoje aktivnosti u skladu s odredbama ovog Ugovora i ovog Statuta.

1.2. U skladu s člankom 106. stavkom 1. ovog Ugovora ESSB se sastoji od ESB-a i središnjih banaka država članica („nacionalne središnje banke“). Središnja banka Luksemburga bit će *Institute monétaire luxembourgeois*.

Poglavlje II.

CILJEVI I ZADAĆE ESSB-a

Članak 2.

CILJEVI

U skladu s člankom 105. stavkom 1. ovog Ugovora glavni je cilj ESSB-a održavanje stabilnosti cijena. Ne dovodeći u pitanje cilj stabilnosti cijena, ESSB podržava opće ekonomske politike u Zajednici kako bi doprinio ostvarivanju ciljeva Zajednice utvrđenih u članku 2. ovog Ugovora. ESSB djeluje u skladu s načelom otvorenog tržišnog gospodarstva sa slobodnim tržišnim natjecanjem, dajući prednost učinkovitoj raspodjeli resursa te u skladu s načelima određenima člankom 3.a ovog Ugovora.

Članak 3.

ZADAĆE

3.1. U skladu s člankom 105. stavkom 2. ovog Ugovora osnovne zadaće koje se provode putem ESSB-a jesu:

- utvrđivanje i provođenje monetarne politike Zajednice
- obavljanje deviznih poslova u skladu s odredbama članka 109. ovog Ugovora
- držanje i upravljanje službenim deviznim pričuvama država članica
- promicanje nesmetanog funkcioniranja platnih sustava.

3.2. U skladu s člankom 105. stavkom 3. ovog Ugovora, članak 3. stavak 3.1. treća alineja ne dovodi u pitanje držanje i upravljanje operativnim deviznim sredstvima od strane vlada država članica.

3.3. U skladu s člankom 105. stavkom 5. ovog Ugovora, ESSB doprinosi nesmetanom vođenju politika koje provode nadležne vlasti, a koje se odnose na bonitetni nadzor kreditnih institucija i stabilnost financijskog sustava.

Članak 4.

SAVJETODAVNE FUNKCIJE

U skladu s člankom 105. stavkom 4. ovog Ugovora:

- (a) savjetovanje s ESB-om potrebno je:
- o svakom predloženom aktu Zajednice iz nadležnosti ESB-a
  - od strane nacionalnih tijela, u vezi sa svakim prijedlogom propisa iz nadležnosti ESB-a, ali u granicama i pod uvjetima koje odredi Vijeće u skladu s postupkom utvrđenim u članku 42.
- (b) O pitanjima iz svoje nadležnosti ESB može podnositi mišljenja odgovarajućim institucijama ili tijelima Zajednice ili nacionalnim tijelima.

Članak 5.

PRIKUPLJANJE STATISTIČKIH PODATAKA

- 5.1. Kako bi preuzela zadaće ESSB-a, ESB uz pomoć nacionalnih središnjih banaka prikuplja potrebne statističke podatke od nadležnih nacionalnih tijela ili izravno od gospodarskih subjekata. U tu svrhu surađuje s institucijama ili tijelima Zajednice i s nadležnim tijelima država članica ili trećih zemalja te s međunarodnim organizacijama.
- 5.2. Nacionalne središnje banke, u mjeri u kojoj je to moguće, izvršavaju zadaće opisane u članku 5. stavku 5.1.
- 5.3. ESB prema potrebi, pomaže usklađivanju pravila i praksi koje uređuju prikupljanje, objedinjavanje i distribuciju statističkih podataka u područjima svoje nadležnosti.
- 5.4. Vijeće u skladu s postupkom utvrđenim u članku 42. utvrđuje pravne i fizičke osobe koje podliježu obvezi izvješćivanja, režim tajnosti te odgovarajuće odredbe za izvršenje.

Članak 6.

MEĐUNARODNA SURADNJA

- 6.1. U području međunarodne suradnje koja obuhvaća zadaće povjerene ESSB-u, ESB odlučuje o načinu zastupljenosti ESSB-a.
- 6.2. ESB i nacionalne središnje banke, ako im ESB to odobri, mogu sudjelovati u međunarodnim monetarnim institucijama.
- 6.3. Članak 6. stavci 6.1. i 6.2. ne dovode u pitanje članak 109. stavak 4. ovog Ugovora.

Poglavlje III.

USTROJ ESSB-a

Članak 7.

NEOVISNOST

U skladu s člankom 107. ovog Ugovora, pri izvršavanju ovlasti i obavljanju zadaća i dužnosti koje su im dodijeljene ovim Ugovorom i ovim Statutom, ni ESB ni nacionalne središnje banke kao niti članovi njihovih tijela nadležnih za odlučivanje ne smiju tražiti ni primati naputke od institucija ili tijela Zajednice, bilo koje vlade država članica ili bilo kojeg drugog tijela. Institucije i tijela Zajednice i vlade država članica obvezuju se da će poštovati ovo načelo i da neće nastojati utjecati na članove tijela nadležnih za odlučivanje u ESB-u ili u nacionalnim središnjim bankama u obavljanju njihovih zadaća.

Članak 8.

OPĆE NAČELO

ESSB-om upravljaju tijela ESB-a nadležna za odlučivanje.

Članak 9.

EUROPSKA SREDIŠNJA BANKA

9.1. ESB, koji u skladu s člankom 106. stavkom 2. ovog Ugovora ima pravnu osobnost, u svakoj državi članici uživa najširu pravnu sposobnost koja se priznaje pravnim osobama na temelju prava države članice; ESB osobito može stjecati pokretnine i nekretnine ili njima raspolagati te biti stranka u sudskom postupku.

9.2. ESB osigurava da se zadaće dodijeljene ESSB-u na temelju članka 105. stavaka 2., 3. i 5. ovog Ugovora provode putem njegovih vlastitih aktivnosti na temelju ovog Statuta ili putem nacionalnih središnjih banaka na temelju članka 12. stavka 12.1. i članka 14.

9.3. U skladu s člankom 106. stavkom 3. ovog Ugovora tijela ESB-a nadležna za odlučivanje jesu Upravno vijeće i Izvršni odbor.

Članak 10.

UPRAVNO VIJEĆE

10.1. U skladu s člankom 109.a stavkom 1. ovog Ugovora, Upravno vijeće sastoji se od članova Izvršnog odbora ESB-a i guvernera nacionalnih središnjih banaka.

10.2. Pridržavajući se članka 10. stavka 10.3., samo osobno nazočni članovi Upravnog vijeća imaju pravo glasovati. Odstupajući od ovog pravila, poslovnikom iz članka 12. stavka 12.3. može se utvrditi da članovi Upravnog vijeća mogu dati svoj glas putem telekonferencije. Tim se poslovnikom također predviđa da član Upravnog vijeća koji je tijekom duljeg razdoblja spriječen glasovati može imenovati zamjenika članom Upravnog vijeća.

Pridržavajući se članka 10. stavka 10.3. i članka 11. stavka 11.3., svaki član Upravnog vijeća ima jedan glas. Osim ako je ovim Statutom drukčije predviđeno, Upravno vijeće odlučuje običnom većinom. U slučaju neodlučenog rezultata glasovanja, predsjednikov je glas odlučujući.

Upravno vijeće za glasovanje mora imati kvorum od dvije trećine svojih članova. Ako nema kvoruma, predsjednik može sazvati izvanredni sastanak na kojem se odluke mogu donositi bez obzira na kvorum.

10.3. Za sve odluke koje se donose na temelju članka 28., 29., 30., 32., 33. i 51., glasovi u Upravnom vijeću ponderiraju se prema udjelima nacionalnih središnjih banaka u upisanom kapitalu ESB-a. Ponderi glasova članova Izvršnog odbora jesu nula. Odluka za koju je potrebna kvalificirana većina usvaja se ako glasovi za predstavljaju najmanje dvije trećine upisanog kapitala ESB-a i najmanje polovicu imatelja udjela. Ako guverner ne može biti nazočan, može imenovati zamjenika za davanje svog ponderiranog glasa.

10.4. Sastanci su tajni. Upravno vijeće može odlučiti učiniti javnim ishod svojih vijećanja.

10.5. Upravno vijeće sastaje se najmanje deset puta godišnje.

Članak 11.

IZVRŠNI ODBOR

11.1. U skladu s člankom 109.a stavkom 2. točkom (a) ovog Ugovora, Izvršni odbor sastoji se od predsjednika, potpredsjednika i još četiriju članova.

Članovi obavljaju svoje dužnosti u punom radnom vremenu. Nijedan se član ne smije baviti ni jednim drugim zanimanjem, ni plaćenim ni neplaćenim, osim ako to iznimno odobri Upravno vijeće.

11.2. U skladu s člankom 109.a stavkom 2. točkom (b) ovog Ugovora, Vlade država članica na razini šefova država ili vlada, na preporuku Vijeća danu nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Upravnim vijećem, zajedničkom suglasnošću imenuju predsjednika, potpredsjednika i ostale članove Izvršnog odbora iz redova osoba s ugledom i stručnim iskustvom u monetarnom ili bankarskom području.

Njihov mandat traje 8 godina i ne može se obnavljati.

Članovi Izvršnog odbora mogu biti samo državljani država članica.

11.3. Uvjeti zapošljavanja članova Izvršnog odbora, osobito njihove plaće, mirovine i ostala prava iz socijalne sigurnosti predmetom su ugovorâ s ESB-om i utvrđuje ih Upravno vijeće na prijedlog odbora koji se sastoji od triju članova koja imenuje Upravno vijeće i triju članova koja imenuje Vijeće. Članovi Izvršnog odbora nemaju pravo glasa o pitanjima iz ovog stavka.

11.4. Ako član Izvršnog odbora više ne ispunjava uvjete koji su potrebni za obavljanje dužnosti ili ako je počinio tešku povredu dužnosti, Sud ga, na zahtjev Upravnog vijeća ili Izvršnog odbora, može razriješiti dužnosti.

11.5. Svaki osobno nazočan član Izvršnog odbora ima pravo glasati i u tu svrhu ima jedan glas. Osim ako je drukčije predviđeno, Izvršni odbor odlučuje običnom većinom danih glasova. U slučaju neodlučenog rezultata glasovanja predsjednikov je glas odlučujući. Modaliteti glasovanja navode se u poslovniku iz članka 12. stavka 12.3.

11.6. Izvršni je odbor odgovoran za tekuće poslovanje ESB-a.

11.7. Svako slobodno mjesto u Izvršnom odboru popunjava se imenovanjem novog člana u skladu s člankom 11. stavkom 11.2.

Članak 12.

ZADAĆE TIJELA NADLEŽNIH ZA ODLUČIVANJE

12.1. Upravno vijeće usvaja smjernice i donosi odluke potrebne kako bi se osiguralo obavljanje zadaća dodijeljenih ESSB-u temeljem ovog Ugovora i ovog Statuta. Upravno vijeće oblikuje monetarnu politiku Zajednice uključujući, prema potrebi, odluke koje se odnose na intermedijarne ciljeve monetarne politike, ključne kamatne stope i ponudu pričuve u ESSB-u te utvrđuje smjernice potrebne za njihovu primjenu.

Izvršni odbor provodi monetarnu politiku u skladu sa smjernicama i odlukama koje utvrđuje Upravno vijeće. U tom smislu Izvršni odbor daje potrebne naputke nacionalnim središnjim bankama. Nadalje, Izvršni odbor može imati određene ovlasti koje mu se prenose kada Upravno vijeće tako odluči.

U mjeri u kojoj se to smatra mogućim i primjerenim te ne dovodeći pritom u pitanje odredbe ovog članka, ESB koristi nacionalne središnje banke za obavljanje poslova koji su dio zadaća ESSB-a.

12.2. Izvršni je odbor odgovoran za pripremu sastanaka Upravnog vijeća.

12.3. Upravno vijeće donosi poslovnik u kojem se utvrđuje unutarnji ustroj ESB-a i njegova tijela nadležna za odlučivanje.

12.4. Upravno vijeće obavlja savjetodavne funkcije iz članka 4.

12.5. Upravno vijeće donosi odluke iz članka 6.

Članak 13.

PREDSJEDNIK

13.1. Predsjednik ili u njegovoj odsutnosti potpredsjednik predsjedava Upravnim vijećem i Izvršnim odborom ESB-a.

13.2. Ne dovodeći u pitanje članak 39. predsjednik ili osoba koju on imenuje predstavljaju ESB prema van.

Članak 14.

NACIONALNE SREDIŠNJE BANKE

14.1. U skladu s člankom 108. ovog Ugovora, svaka država članica osigurava da njezino nacionalno zakonodavstvo, uključujući i statut njezine nacionalne središnje banke, bude usklađeno s ovim Ugovorom i ovim Statutom najkasnije do dana osnivanja ESSB-a.

14.2. Statuti nacionalnih središnjih banaka moraju osobito predvidjeti da mandat guvernera nacionalne središnje banke bude najmanje 5 godina.

Guverner može biti razriješen dužnosti samo ako više ne ispunjava uvjete koji su potrebni za obavljanje dužnosti ili ako je počinio tešku povredu dužnosti. Protiv odluke donesene u tom smislu, dotični guverner ili Upravno vijeće mogu pokrenuti postupak pred Sudom zbog povrede ovog Ugovora ili bilo kojeg pravnog pravila vezanog za njegovu primjenu. Takav se postupak pokreće u roku od dva mjeseca od objavljivanja odluke ili obavješćivanja tužitelja o njoj ili, ako takva objava ili obavijest izostanu, od dana kad je tužitelj saznao za odluku.

14.3. Nacionalne središnje banke sastavni su dio ESSB-a i djeluju u skladu sa smjernicama i naputcima ESB-a. Upravno vijeće poduzima potrebne korake kako bi osiguralo usklađenost sa smjernicama i naputcima ESB-a te traži da mu se dostave svi potrebni podaci.

14.4. Nacionalne središnje banke mogu obavljati i funkcije koje nisu navedene u ovom Statutu, osim ako Upravno vijeće dvotrećinskom većinom danih glasova utvrdi da su oni u suprotnosti s ciljevima i zadaćama ESSB-a. Takve se funkcije obavljaju na vlastitu odgovornost i za vlastiti račun nacionalnih središnjih banaka i ne smatraju se dijelom funkcija ESSB-a.

Članak 15.

OBVEZE IZVJEŠĆIVANJA

15.1. ESB najmanje tromjesečno izrađuje i objavljuje izvješća o aktivnostima ESSB-a.

15.2. Konsolidirano financijsko izvješće ESSB-a objavljuje se svaki tjedan.

15.3. U skladu s člankom 109.b stavkom 3. ovog Ugovora ESB dostavlja Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji, a također i Europskom vijeću, godišnje izvješće o aktivnostima ESSB-a i o monetarnoj politici u prethodnoj i tekućoj godini.

15.4. Izvješća i izjave iz ovog članka dostupne su zainteresiranim stranama bez naknade.

Članak 16.

NOVČANICE

U skladu s člankom 105.a stavkom 1. ovog Ugovora Upravno vijeće ima isključivo pravo odobriti izdavanje novčanica u Zajednici. Te novčanice mogu izdavati ESB i nacionalne središnje banke. Novčanice koje izdaju ESB i nacionalne središnje banke jedine su koje imaju status zakonskog sredstva plaćanja unutar Zajednice.

ESB koliko je to moguće poštuje postojeću praksu koja se odnosi na izdavanje i oblikovanje novčanica.

Poglavlje IV.

MONETARNE FUNKCIJE I POSLOVANJE ESSB-a

Članak 17.

RAČUNI KOD ESB-A I NACIONALNIH SREDIŠNJIH BANAKA

Radi obavljanja svojih poslova ESB i nacionalne središnje banke mogu otvarati račune za kreditne institucije, javne ustanove i druge sudionike na tržištu, te kao osiguranje prihvaćati imovinu i nematerijalizirane vrijednosne papire.

Članak 18.

POSLOVI NA OTVORENOM TRŽIŠTU I KREDITNI POSLOVI

18.1. Radi ostvarivanja ciljeva ESSB-a i izvršenja svojih zadaća ESB i nacionalne središnje banke mogu:

- poslovati na tržištima kapitala izravnom kupnjom i prodajom (promptno i na rok) ili povratnom kupnjom i prodajom te davanjem i uzimanjem u zajam utrživih instrumenata u valutama Zajednice ili u drugim valutama, kao i plemenitih kovina
- sklapati kreditne poslove s kreditnim institucijama i drugim sudionicima na tržištu, a da se pritom odobravanje zajmova temelji na odgovarajućem osiguranju.

18.2. ESB utvrđuje opća načela za otvoreno tržište i kreditne poslove koje provodi sam ESB ili nacionalne središnje banke, uključujući objavljivanje uvjeta pod kojima su spremne sklapati takve poslove.

Članak 19.

OBVEZNA PRIČUVA

19.1. Podložno članku 2., ESB može tražiti da kreditne institucije osnovane u državama članicama drže obveznu pričuvu na računima kod ESB-a i nacionalnih središnjih banaka u skladu s ciljevima monetarne politike. Odredbe koje se odnose na izračun i određivanje potrebne obvezne pričuve može utvrditi Upravno vijeće. U slučaju nepridržavanja ESB ima pravo odrediti kaznene kamate te druge sankcije sa sličnim učinkom.

19.2. Za primjenu ovog članka, Vijeće, sukladno postupku utvrđenom člankom 42., određuje osnovicu za obračun obvezne pričuve i maksimalne dopuštene omjere između te pričuve i njezine osnovice te odgovarajuće sankcije u slučaju nepridržavanja.

Članak 20.

DRUGI INSTRUMENTI MONETARNE KONTROLE

Uzimajući u obzir članak 2., Upravno vijeće može dvotrećinskom većinom danih glasova odlučiti o drugim operativnim metodama monetarne kontrole koje smatra primjerenima.

Vijeće sukladno postupku utvrđenom člankom 42. određuje opseg tih metoda ako se njima nameću obveze trećima.

Članak 21.

POSLOVANJE S OSOBAMA JAVNOG PRAVA

21.1. U skladu s člankom 104. ovog Ugovora zabranjena su prekoračenja po računu i sve druge vrste kredita kod ESB-a ili kod nacionalnih središnjih banaka u korist institucija ili tijela Zajednice, središnjih vlasti, regionalnih, lokalnih ili drugih tijela javne vlasti, ostalih javnopravnih tijela ili javnih poduzeća država članica, kao što je i ESB-u i nacionalnim središnjim bankama zabranjena kupnja dužničkih instrumenata neposredno od tih subjekata.

21.2. ESB i nacionalne središnje banke mogu nastupati kao fiskalni agenti za subjekte iz članka 21. stavka 1.

21.3. Odredbe ovog članka ne primjenjuju se na kreditne institucije u javnom vlasništvu prema kojima, u pogledu ponude pričuva od strane središnjih banaka, nacionalne središnje banke i ESB postupaju jednako kao i prema privatnim kreditnim institucijama.

Članak 22.

KLIRINŠKI I PLATNI SUSTAV

ESB i nacionalne središnje banke mogu stvoriti mogućnosti, a ESB donositi propise radi osiguranja učinkovitog i pouzdanog obračunskog i platnog sustava u Zajednici i s drugim zemljama.

Članak 23.

POSLOVANJE S INOZEMSTVOM

ESB i nacionalne središnje banke mogu:

- uspostaviti odnose sa središnjim bankama i financijskim institucijama u drugim zemljama i, prema potrebi, s međunarodnim organizacijama
- kupovati i prodavati promptno i terminski sve vrste deviznih sredstava i plemenitih kovina; izraz „devizna sredstva“ uključuje vrijednosne papire i drugu imovinu u valuti bilo koje zemlje ili obračunske jedinice neovisno o obliku u kojem se čuva
- držati sredstva i upravljati sredstvima iz ovog članka
- voditi sve vrste bankovnih poslova u odnosima s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama, uključujući davanje i uzimanje zajmova.

Članak 24.

OSTALO POSLOVANJE

Uz poslove koji proizlaze iz njihovih zadaća, ESB i nacionalne središnje banke mogu sudjelovati u operacijama za svoje administrativne svrhe ili za svoje osoblje.

Poglavlje V.

BONITETNI NADZOR

Članak 25.

BONITETNI NADZOR

25.1. ESB može davati savjete Vijeću, Komisiji i nadležnim tijelima država članica te se oni s njime mogu savjetovati o području djelovanja i provedbi zakonodavstva Zajednice koje se odnosi na bonitetni nadzor kreditnih institucija i stabilnost financijskog sustava.

25.2. U skladu sa svakom odlukom Vijeća iz članka 105. stavka 6. ovog Ugovora ESB može obavljati posebne zadaće u vezi s politikama koje se odnose na bonitetni nadzor kreditnih institucija i drugih financijskih institucija s iznimkom osiguravajućih društava.

Poglavlje VI.

FINANCIJSKE ODREDBE ESSB-a

Članak 26.

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

26.1. Financijska godina ESB-a i nacionalnih središnjih banaka započinje prvog siječnja i završava posljednjeg dana prosinca.

26.2. Godišnje financijske izvještaje ESB-a izrađuje Izvršni odbor u skladu s načelima koja utvrđuje Upravno vijeće. Financijske izvještaje odobrava Upravno vijeće i nakon toga se objavljuju.

26.3. Zbog analitičkih i operativnih razloga Izvršni odbor izrađuje konsolidiranu bilancu stanja ESSB-a koja obuhvaća aktivu i pasivu nacionalnih središnjih banaka u okviru ESSB-a.

26.4. Za primjenu ovog članka Upravno vijeće utvrđuje potrebna pravila za standardizaciju računovodstvenih i izvještajnih postupaka za poslove koje obavljaju nacionalne središnje banke.

Članak 27.

REVIZIJA

27.1. Reviziju financijskih izvještaja ESB-a i nacionalnih središnjih banaka obavljaju neovisni vanjski revizori koje predlaže Upravno vijeće, a odobrava Vijeće. Revizori su ovlaštene za provjeru svih poslovnih knjiga i računa ESB-a i nacionalnih središnjih banaka te za dobivanje potpunih informacija o njihovom poslovanju.

27.2. Odredbe članka 188.c ovog Ugovora primjenjuju se samo na kontrolu učinkovitosti upravljanja ESB-a.

Članak 28.

KAPITAL ESB-A

28.1. Kapital ESB-a koji postaje operativan njegovim osnivanjem iznosi 5 milijardi ECU. Kapital se može povećati iznosima o kojima može odlučiti Upravno vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom predviđenom člankom 10. stavkom 10.3., u granicama i pod uvjetima koje odredi Vijeće u skladu s postupkom utvrđenim u članku 42.

28.2. Nacionalne središnje banke isključivi su upisnici i vlasnici kapitala ESB-a. Upis kapitala obavlja se u skladu s ključem koji se utvrđuje u skladu s člankom 29.

28.3. Upravno vijeće, djelujući kvalificiranom većinom predviđenom člankom 10. stavkom 10.3., određuje opseg kapitala koji se uplaćuje te oblik uplate.

28.4. Pridržavajući se članka 28. stavka 28.5., udjeli nacionalnih središnjih banaka u upisanom kapitalu ESB-a ne mogu se prenositi, založiti ili zaplijeniti.

28.5. Ako se ključ iz članka 29. prilagođuje, nacionalne središnje banke međusobno prenose udjele u kapitalu u mjeri potrebnoj da se osigura distribucija udjela u kapitalu koja odgovara prilagođenom ključu. Upravno vijeće određuje uvjete takvih prijenosa.

Članak 29.

KLJUČ ZA UPIS KAPITALA

29.1. Kada se u skladu s postupkom iz članka 109.1 stavka 1. ovog Ugovora osnuju ESSB i ESB, utvrđuje se ključ za upis kapitala ESB-a. Svakoj se nacionalnoj središnjoj banci dodjeljuje ponder u tom ključu koji je jednak zbroju:

- 50 % udjela njezine države članice u broju stanovništva Zajednice u pretposljednjoj godini koja prethodi osnivanju ESSB-a
- 50 % udjela njezine države članice u bruto domaćem proizvodu po tržišnim cijenama Zajednice utvrđenom u posljednjem petogodišnjem razdoblju koje prethodi pretposljednjoj godini prije osnivanja ESSB-a.

Postoci se zaokružuju na najbliži višekratnik od 0,05 postotnih poena.

29.2. Statističke podatke koji se upotrebljavaju za primjenu ovog članka dostavlja Komisija u skladu s pravilima koje donosi Vijeće prema postupku predviđenom člankom 42.

29.3. Ponderi koji se dodjeljuju nacionalnim središnjim bankama prilagođavaju se svakih pet godina nakon osnivanja ESSB-a analogno odredbama utvrđenima u članku 29. stavku 29.1. Prilagođeni ključ primjenjuje se s učinkom od prvog dana sljedeće godine.

29.4. Upravno vijeće poduzima sve druge mjere potrebne za primjenu ovog članka.

Članak 30.

PRIJENOS DEVIZNIH PRIČUVA U ESB

- 30.1. Ne dovodeći u pitanje članak 28., nacionalne središnje banke opskrbljuju ESB deviznim pričuvama u valutama koje nisu valute država članica, ECU, pričuvne pozicije u MMF-u i posebna prava vučenja, do iznosa u vrijednosti 50 milijardi ECU. Upravno vijeće odlučuje o udjelu koji se prenosi na ESB nakon njegovog osnivanja i o iznosima koji se prenose kasnije. ESB ima puno pravo držati devizne pričuve koje mu se prenesu i njima upravljati te ih upotrebljavati za svrhe određene ovim Statutom.
- 30.2. Doprinos svake nacionalne središnje banke utvrđuje se razmjerno njezinu udjelu u upisanom kapitalu ESB-a.
- 30.3. ESB priznaje svakoj nacionalnoj središnjoj banci potraživanje koje je jednako njezinu doprinosu. Upravno vijeće određuje denominaciju i naknadu za takva potraživanja.
- 30.4. ESB može tražiti dodatne devizne pričuve iznad iznosa utvrđenog u članku 30. stavku 30.1., u skladu s člankom 30. stavkom 30.2., u granicama i pod uvjetima koje odredi Vijeće u skladu s postupkom utvrđenim u članku 42.
- 30.5. ESB može držati pričuvne pozicije u MMF-u i posebna prava vučenja i njima upravljati te osigurati objedinjavanje tih sredstava.
- 30.6. Upravno vijeće poduzima sve druge mjere potrebne za primjenu ovog članka.

Članak 31.

DEVIZNE PRIČUVE KOJE DRŽE NACIONALNE SREDIŠNJE BANKE

- 31.1. Nacionalne središnje banke mogu obavljati poslove povezane s ispunjavanjem svojih obveza prema međunarodnim organizacijama u skladu s člankom 23.

31.2. Sva ostala poslovanja s deviznim pričuvama koja ostaju pri nacionalnim središnjim bankama nakon prijenosa iz članka 30. i poslovi država članica s njihovim operativnim deviznim sredstvima, koje premašuju određenu granicu koja se utvrđuje u okviru članka 31. stavka 31.3., podliježu odobrenju ESB-a radi osiguranja sukladnosti s tečajnom i monetarnom politikom Zajednice.

31.3. Upravno vijeće izdaje smjernice radi olakšanja tog poslovanja.

Članak 32.

RASPODJELA MONETARNOG PRIHODA NACIONALNIH SREDIŠNJIH BANAKA

32.1. Prihod koji ostvaruju nacionalne središnje banke pri obavljanju funkcije monetarne politike ESSB-a (dalje u tekstu „monetarni prihod“) raspodjeljuje se krajem svake financijske godine sukladno odredbama ovog članka.

32.2. Pridržavajući se članka 32. stavka 32.3., iznos monetarnog prihoda svake nacionalne središnje banke jednak je njezinu godišnjem prihodu ostvarenom iz njezinih sredstava koja se drže u novčanicama u optjecaju i u depozitima kreditnih institucija. Nacionalne središnje banke namjenski raspoređuju ta sredstva u skladu sa smjernicama koje utvrđuje Upravno vijeće.

32.3. Ako nakon početka treće faze strukture bilance stanja nacionalnih središnjih banaka prema prosudbi Upravnog vijeća ne dopuštaju primjenu članka 32. stavka 32.2., Upravno vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, može odlučiti da se odstupajući od članka 32. stavka 32.2. monetarni prihod procjenjuje prema alternativnoj metodi za razdoblje od najviše pet godina.

32.4. Iznos monetarnog prihoda svake nacionalne središnje banke smanjuje se za iznos koji je jednak kamatama plaćenima od strane te središnje banke za depozite kreditnih institucija u skladu s člankom 19.

Upravno vijeće može odlučiti da se nacionalnim središnjim bankama naknade troškovi nastali izdavanjem novčanica ili u iznimnim okolnostima posebni gubici nastali operacijama monetarne politike koje je poduzeo ESSB. Naknada je u obliku koji se prema prosudbi Upravnog vijeća smatra primjerenim; ti se iznosi mogu prebiti s monetarnim prihodom nacionalnih središnjih banaka.

32.5. Ukupni iznos monetarnog prihoda nacionalnih središnjih banaka raspodjeljuje se nacionalnim središnjim bankama razmjerno njihovim uplaćenim udjelima u kapitalu ESB-a, pridržavajući se odluka koje Upravno vijeće donese na temelju članka 33. stavka 33.2.

32.6. Obračun i namiru salda koja proizlazi iz raspodjele monetarnog prihoda provodi ESB u skladu sa smjernicama koje utvrđuje Upravno vijeće.

32.7. Upravno vijeće poduzima sve druge mjere potrebne za primjenu ovog članka.

Članak 33.

RASPODJELA NETO DOBITI I GUBITKA ESB-A

33.1. Neto dobit ESB-a prenosi se sljedećim redoslijedom:

- (a) iznos koji određuje Upravno vijeće, a koji ne smije prelaziti 20 % neto dobiti, prenosi se u fond opće pričuve, najviše do visine koja je jednaka 100 % kapitala.
- (b) preostala neto dobit raspodjeljuje se imateljima udjela ESB-a razmjerno njihovim uplaćenim udjelima.

33.2. U slučaju da ESB zabilježi gubitak, manjak se nadoknađuje iz fonda opće pričuve ESB-a i, ako je to potrebno, nakon odluke Upravnog vijeća, iz monetarnog prihoda dotične financijske godine, u razmjeru s i najviše do visine iznosa raspodijeljenih nacionalnim središnjim bankama u skladu s člankom 32. stavkom 32.5.

Poglavlje VII.

OPĆE ODREDBE

Članak 34.

PRAVNI AKTI

34.1. U skladu s člankom 108.a ovog Ugovora, ESB:

- donosi uredbe u opsegu u kojem su potrebne za provedbu zadaća utvrđenih u članku 3. stavku 3.1. prvoj alineji, članku 19. stavku 19.1., članku 22. ili članku 25. stavku 25.2. te u slučajevima koji se utvrđuju aktima Vijeća iz članka 42.
- donosi odluke potrebne za izvršavanje zadaća koje su ESSB-u povjerene ovim Ugovorom i ovim Statutom
- daje preporuke i mišljenja.

34.2. Uredba ima opću primjenu. Obvezujuća je u cijelosti i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Preporuke i mišljenja nemaju obvezujuću snagu.

Odluka je u cijelosti obvezujuća za one kojima je upućena.

Članci 190. do 192. ovog Ugovora primjenjuju se na uredbe i odluke koje donosi ESB.

ESB može odlučiti objaviti svoje odluke, preporuke i mišljenja.

34.3. U granicama i pod uvjetima koje Vijeće utvrdi u skladu s postupkom utvrđenim u članku 42., ESB je ovlašten određivati novčane kazne ili periodične penale poduzetnicima koji ne ispunjavaju obveze na temelju njegovih uredbi i odluka.

Članak 35.

SUDSKI NADZOR I S NJIM POVEZANA PITANJA

35.1. Radnje ili propusti ESB-a podložni su ispitivanju ili tumačenju od strane Suda u slučajevima i prema uvjetima utvrđenima u ovom Ugovoru. ESB može pokrenuti postupak u slučajevima i prema uvjetima utvrđenima ovim Ugovorom.

35.2. U sporovima između ESB-a s jedne strane i njegovih vjerovnika, dužnika ili koje druge osobe s druge strane, odlučuju nadležni su nacionalni sudovi, osim ako je nadležnost dodijeljena Sudu.

35.3. ESB podliježe režimu odgovornosti koji je predviđen u članku 215. ovog Ugovora. Nacionalne središnje banke odgovorne su na temelju svojih nacionalnih zakonodavstava.

35.4. Sud je nadležan donijeti presudu na temelju bilo koje arbitražne klauzule sadržane u ugovoru koji je sklopljen od strane ESB-a ili u njegovo ime, bez obzira na to je li riječ o javnopravnom ili privatnopravnom ugovoru.

35.5. Odluku ESB-a o pokretanju postupka pred Sudom donosi Upravno vijeće.

35.6. Sud je nadležan u sporovima o ispunjavanju obveza nacionalne središnje banke temeljem ovog Statuta. Ako ESB smatra da nacionalna središnja banka nije ispunila neku obvezu temeljem ovog Statuta, o tom predmetu, nakon što je nacionalnoj središnjoj banci dala priliku da se očituje, daje obrazloženo mišljenje. Ako dotična nacionalna središnja banka ne postupi sukladno mišljenju u roku koji utvrdi ESB, ESB taj predmet može uputiti Sudu.

Članak 36.

OSOBLJE

36.1. Upravno vijeće, na prijedlog Izvršnog odbora, utvrđuje uvjete zaposlenja osoblja ESB-a.

36.2. Sud je nadležan za rješavanje svih sporova između ESB-a i njegovih službenika u granicama i pod uvjetima utvrđenima u uvjetima zaposlenja.

Članak 37.

SJEDIŠTE

Prije kraja 1992. vlade država članica na razini šefova država ili vlada zajedničkom suglasnošću donose odluku o tome gdje će biti sjedište ESB-a.

Članak 38.

ČUVANJE POSLOVNE TAJNE

38.1. Članovi upravnih tijela i osoblje ESB-a i nacionalnih središnjih banaka ne smiju, čak ni nakon prestanka njihove dužnosti, otkrivati one podatke koji su obuhvaćeni obvezom čuvanja poslovne tajne.

38.2. Osobe koje imaju pristup podacima koji su obuhvaćeni zakonodavstvom Zajednice koje nameće obvezu čuvanja tajnosti podliježu tom zakonodavstvu.

Članak 39.

POTPISNICI

ESB se pravno obvezuje trećima svakom radnjom predsjednika ili dvaju članova Izvršnog odbora ili potpisom dvaju članova osoblja ESB-a koje je predsjednik na odgovarajući način ovlastio za potpisivanje u ime ESB-a.

Članak 40.

POVLASTICE I IMUNITETI

Na državnim područjima država članica ESB uživa takve povlastice i imunitete koji su mu potrebni za obavljanje njegovih zadaća, pod uvjetima utvrđenima Protokolom o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica koji je priložen Ugovoru o osnivanju jedinstvenog Vijeća i jedinstvene Komisije Europskih zajednica.

Poglavlje VIII.

IZMJENA STATUTA I DOPUNSKO ZAKONODAVSTVO

Članak 41.

POJEDNOSTAVNEN POSTUPAK IZMJENE

41.1. U skladu s člankom 106. stavkom 5. ovog Ugovora, Vijeće može izmijeniti članak 5. stavke 5.1., 5.2. i 5.3., članke 17. i 18., članak 19. stavak 19.1., članke 22., 23., 24., 26., članak 32. stavke 32.2., 32.3., 32.4. i 32.6., članak 33. stavak 33.1. točku (a) te članak 36. ovog Statuta i to odlučujući kvalificiranom većinom, na preporuku ESB-a i nakon savjetovanja s Komisijom, ili jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s ESB-om. U oba slučaja potrebna je suglasnost Europskog parlamenta.

41.2. Za preporuku ESB-a u skladu s ovim člankom potrebna je jednoglasna odluka Upravnog vijeća.

Članak 42.

DOPUNSKO ZAKONODAVSTVO

U skladu s člankom 106. stavkom 6. ovog Ugovora, neposredno nakon odluke o datumu početka treće faze, Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i ESB-om ili na preporuku ESB-a i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Komisijom, donosi odredbe iz članka 4., članka 5. stavka 5.4., članka 19. stavka 19.2., članka 20., članka 28. stavka 28.1., članka 29. stavka 29.2., članka 30. stavka 30.4. i članka 34. stavka 34.3. ovog Statuta.

Poglavlje IX.

PRIJELAZNE I DRUGE ODREDBE ZA ESSB

Članak 43.

OPĆE ODREDBE

43.1. Odstupanje iz članka 109.k stavka 1. ovog Ugovora podrazumijeva da sljedeći članci ovog Statuta ne dodjeljuju nikakva prava niti nameću nikakve obveze dotičnim državama članicama: članci 3. i 6., članak 9. stavak 9.2., članak 12. stavak 12.1., članak 14. stavak 14.3., članci: 16., 18., 19., 20., 22. i 23., članak 26. stavak 26.2. te članci: 27., 30., 31., 32., 33., 34., 50. i 52.

43.2. Središnje banke država članica s odstupanjem iz članka 109.k stavka 1. ovog Ugovora zadržavaju svoje ovlasti u području monetarne politike u skladu s nacionalnim pravom.

43.3. U skladu s člankom 109.k stavkom 4. ovog Ugovora, izraz „države članice“ znači „države članice bez odstupanja“ u sljedećim člancima ovog Statuta: u članku 3., članku 11. stavku 11.2., članku 19., članku 34. stavku 34.2. i članku 50.

43.4. Izraz „nacionalne središnje banke“ znači „središnje banke država članica bez odstupanja“ u sljedećim člancima ovog Statuta: u članku 9. stavku 9.2., članku 10. stavcima 10.1. i 10.3., članku 12. stavku 12.1., člancima: 16., 17., 18., 22., 23., 27., 30., 31. i 32., članku 33. stavku 33.2. i članku 52.

43.5. Izraz „imatelji udjela“ znači „središnje banke država članica bez odstupanja“ u članku 10. stavku 10.3. i članku 33. stavku 33.1.

43.6. Izraz „upisani kapital ESB-a“ znači „kapital ESB-a koji su upisale središnje banke država članica bez odstupanja“ u članku 10. stavku 10.3. i članku 30. stavku 30.2.

Članak 44.

PRIJELAZNE ZADAĆE ESB-A

ESB preuzima one zadaće EMI-ja koje se zbog odstupanjâ jedne ili više država članica i dalje izvršavaju u trećoj fazi.

ESB daje savjete tijekom priprema za prestanak odstupanja navedenih u članku 109.k ovog Ugovora.

Članak 45.

OPĆE VIJEĆE ESB-A

45.1. Ne dovodeći u pitanje članak 106. stavak 3. ovog Ugovora, osniva se Opće vijeće kao treće tijelo ESB-a nadležno za odlučivanje.

45.2. Opće vijeće čine predsjednik i potpredsjednik ESB-a te guverneri nacionalnih središnjih banaka. Na sastancima Općeg vijeća mogu sudjelovati i ostali članovi Izvršnog odbora, ali bez prava glasa.

45.3. Zadaće Općeg vijeća u cijelosti su navedene u članku 47. ovog Statuta.

Članak 46.

POSLOVNIK OPĆEG VIJEĆA

46.1. Predsjednik ili, u njegovoj odsutnosti, potpredsjednik ESB-a predsjedaju Općim vijećem ESB-a.

46.2. Na sastancima Općeg vijeća mogu sudjelovati predsjednik Vijeća i član Komisije, ali bez prava glasa.

46.3. Predsjednik priprema sastanke Općeg vijeća.

46.4. Odstupajući od članka 12. stavka 12.3., Opće vijeće donosi svoj poslovnik.

46.5. Tajništvo Općeg vijeća osigurava ESB.

Članak 47.

ZADAĆE OPĆEG VIJEĆA

47.1. Opće vijeće:

- obavlja zadaće iz članka 44.
- doprinosi savjetodavnoj funkciji navedenoj u članku 4. i članku 25. stavku 25.1.

47.2. Opće vijeće doprinosi pri:

- prikupljanju statističkih podataka iz članka 5.

- izvještajnim aktivnostima ESB-a iz članka 15.
- utvrđivanju potrebnih pravila za primjenu članka 26. iz članka 26. stavka 26.4.
- poduzimanju svih drugih mjera iz članka 29. stavka 29.4. potrebnih za primjenu članka 29.
- utvrđivanju uvjeta zaposlenja osoblja ESB-a iz članka 36.

47.3. Opće vijeće doprinosi potrebnim pripremama za neopozivo utvrđivanje deviznih tečajeva država članica s odstupanjem u odnosu na valute, ili na jedinstvenu valutu, država članica bez odstupanja iz članka 109.1 stavka 5. ovog Ugovora.

47.4. Predsjednik ESB-a obavješćuje Opće vijeće o odlukama Upravnog vijeća.

Članak 48.

PRIJELAZNE ODREDBE ZA KAPITAL ESB-A

U skladu s člankom 29. stavkom 29.1., svakoj nacionalnoj središnjoj banci dodjeljuje se ponder u ključu za upis kapitala ESB-a. Odstupajući od članka 28. stavka 28.3. središnje banke država članica s odstupanjem ne uplaćuju svoj upisani kapital, osim ako Opće vijeće, odlučujući većinom koja predstavlja najmanje dvije trećine upisanog kapitala ESB-a i najmanje polovicu imatelja udjela, odluči da se mora uplatiti minimalni postotak kao doprinos za troškove poslovanja ESB-a.

Članak 49.

ODGOĐENO PLAĆANJE KAPITALA, PRIČUVA I REZERVACIJA ESB-A

49.1. Središnja banka države članice čije je odstupanje prestalo uplaćuje svoj upisani udio kapitala ESB-a u istom opsegu kao središnje banke drugih država članica bez odstupanja, te prenosi devizne pričuve ESB-u u skladu s člankom 30. stavkom 30.1. Iznos koji treba prenijeti određuje se množenjem protuvrijednosti ECU-a prema važećem tečaju onih deviznih pričuva koje su već prenijete ESB-u u skladu s člankom 30. stavkom 30.1. s omjerom broja udjela upisanih od strane dotične nacionalne središnje banke i broja udjela koje su već uplatile ostale nacionalne središnje banke.

49.2. Osim uplate koja se obavlja u skladu s člankom 49. stavkom 49.1., dotična središnja banka doprinosi pričuvama ESB-a, rezervacijama koje su jednake pričuvama te iznosu koji tek treba dodijeliti pričuvama i rezervacijama koje odgovaraju saldu računa dobiti i gubitka na dan 31. prosinca godine koja prethodi prestanku odstupanja. Iznos koji se daje određuje se množenjem iznosa pričuva, kao što je utvrđeno gore u tekstu i kako je navedeno u prihvaćenoj bilanci stanja ESB-a, s omjerom broja upisanih udjela od strane dotične središnje banke i broja udjela koje su već uplatile ostale središnje banke.

Članak 50.

PRVO IMENOVANJE ČLANOVA IZVRŠNOG ODBORA

Prilikom osnivanja Izvršnog odbora ESB-a, predsjednik, potpredsjednik i ostali članovi Izvršnog odbora imenuju se zajedničkom suglasnošću vlada država članica na razini šefova država ili vlada, na preporuku Vijeća i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Vijećem EMI-ja. Predsjednik Izvršnog odbora imenuje se na razdoblje od 8 godina. Odstupajući od članka 11. stavka 11.2. potpredsjednik se imenuje na razdoblje od 4 godine, a ostali članovi Izvršnog odbora na mandate od 5 do 8 godina. Nijedan se mandat ne može obnoviti. Broj članova Izvršnog odbora može biti i manji nego što to predviđa članak 11. stavak 11.1., ali ni u kojem slučaju ne može biti manji od četiri.

Članak 51.

ODSTUPANJE OD ČLANKA 32.

51.1. Ako, nakon početka treće faze, Upravno vijeće odluči da primjena članka 32. dovodi do znatnih promjena u relativnom stanju prihoda nacionalnih središnjih banaka, iznos prihoda koji se treba dodijeliti u skladu s člankom 32. smanjuje se za jedinstveni postotak od najviše 60 % u prvoj financijskoj godini nakon početka treće faze, a koji se smanjuje za najmanje 12 postotnih poena svake sljedeće financijske godine.

51.2. Članak 51. stavak 51.1. primjenjuje se tijekom najviše pet financijskih godina od početka treće faze.

Članak 52.

ZAMJENA NOVČANICA U VALUTAMA ZAJEDNICE

Nakon neopozivog utvrđivanja deviznih tečajeva, Upravno vijeće poduzima mjere koje su potrebne da bi se osiguralo da se novčanice u valutama s neopozivo utvrđenim deviznim tečajevima, od strane nacionalnih središnjih banaka zamjenjuju prema njihovim odgovarajućim paritetnim vrijednostima.

Članak 53.

PRIMJENJIVOST PRIJELAZNIH ODREDBA

Ako ima i sve dok ima država članica s odstupanjem, primjenjuju se članci 43. do 48.

PROTOKOL
O STATUTU EUROPSKOG MONETARNOG INSTITUTA

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

ŽELEĆI utvrditi Statut Europskog monetarnog instituta,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

Članak 1.

OSNIVANJE I IME

1.1. Europski monetarni institut (EMI) osniva se u skladu s člankom 109.f ovog Ugovora; on obavlja svoje funkcije i svoju djelatnost u skladu s odredbama ovog Ugovora i ovog Statuta.

1.2. Članice EMI-ja središnje su banke država članica („nacionalne središnje banke“). Za potrebe ovog Statuta Institut monétaire luxembourgeois smatra se središnjom bankom Luksemburga.

1.3. Na temelju članka 109.f ovog Ugovora raspuštaju se Odbor guvernera i Europski fond za monetarnu suradnju (EFMS). Sva aktiva i pasiva EFMS-a automatski prelaze u EMI.

Članak 2.

CILJEVI

EMI doprinosi ostvarivanju uvjeta potrebnih za prijelaz Ekonomske i monetarne unije u treću fazu, posebice:

- jačanjem koordinacije monetarnih politika radi osiguranja stabilnosti cijena

- pripremama potrebnim za osnivanje Europskog sustava središnjih banaka (ESSB) te za vođenje jedinstvene monetarne politike i stvaranje jedinstvene valute u trećoj fazi
- nadzorom razvoja ECU-a.

Članak 3.

OPĆA NAČELA

- 3.1. EMI obavlja zadaće i funkcije koje su mu dodijeljene ovim Ugovorom i ovim Statutom ne dovodeći pritom u pitanje odgovornost nadležnih tijela za provođenje monetarne politike unutar država članica.
- 3.2. EMI djeluje u skladu s ciljevima i načelima navedenima u članku 2. Statuta ESSB-a.

Članak 4.

GLAVNE ZADAĆE

- 4.1. U skladu s člankom 109.f stavkom 2. ovog Ugovora EMI:
  - jača suradnju između nacionalnih središnjih banaka
  - jača koordinaciju monetarnih politika država članica kako bi se osigurala stabilnost cijena
  - nadzire funkcioniranje Europskog monetarnog sustava (EMS)
  - održava savjetovanja u vezi s pitanjima koja su u nadležnosti nacionalnih središnjih banaka i koja utječu na stabilnost financijskih institucija i tržišta
  - preuzima zadaće EFMS-a; EMI osobito obavlja funkcije iz članka 6. stavaka 1., 2. i 3.

- olakšava primjenu ECU-a i nadzire njegov razvoj, uključujući nesmetano funkcioniranje klirinškog sustava ECU-a.

EMI također ima zadaću:

- održavati redovita savjetovanja o smjeru monetarnih politika i primjeni instrumenata monetarne politike
- uobičajeno savjetovati nacionalna monetarna tijela prije nego donesu odluke o smjeru monetarne politike u kontekstu zajedničkog okvira za prethodno usklađivanje.

4.2. Najkasnije do 31. prosinca 1996. EMI je dužan odrediti regulatorni, organizacijski i logistički okvir nužan kako bi ESSB u trećoj fazi izvršavao svoje zadaće u skladu s načelom otvorenog tržišnog gospodarstva sa slobodnim tržišnim natjecanjem. Taj okvir na dan osnivanja Vijeće EMI-ja podnosi ESB-u radi donošenja odluke.

U skladu s člankom 109.f stavkom 3. ovog Ugovora, EMI osobito:

- priprema instrumente i postupke potrebne za provedbu jedinstvene monetarne politike u trećoj fazi
- prema potrebi, promiče usklađivanje pravila i praksi koje uređuju prikupljanje, objedinjavanje i distribuciju statističkih podataka u područjima svoje nadležnosti
- priprema pravila poslovanja nacionalnih središnjih banaka u okviru ESSB-a
- promiče učinkovitost prekograničnog platnog prometa
- nadzire tehničku pripremu novčanica ECU-a.

Članak 5.

SAVJETODAVNE FUNKCIJE

5.1. U skladu s člankom 109.f stavkom 4. ovog Ugovora Vijeće EMI-ja može davati mišljenja ili preporuke o općem usmjerenju monetarne i tečajne politike te o srodnim mjerama uvedenima u svakoj državi članici. EMI može podnositi mišljenja ili preporuke vladama i Vijeću o politikama koje bi mogle utjecati na unutarnje ili vanjsko monetarno stanje u Zajednici, a osobito na funkcioniranje EMS-a.

5.2. Vijeće EMI-ja također može davati preporuke monetarnim tijelima država članica o vođenju njihove monetarne politike.

5.3. U skladu s člankom 109.f stavkom 6. ovog Ugovora Vijeće se savjetuje s EMI-jem o svakom predloženom aktu Zajednice u području njegove nadležnosti.

Tijela država članica savjetuju se s EMI-jem o svakom prijedlogu propisa u okviru nadležnosti EMI-ja, osobito s obzirom na članak 4. stavak 2., u granicama i pod uvjetima koje odredi Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i EMI-jem.

5.4. U skladu s člankom 109.f stavkom 5. ovog Ugovora, EMI može odlučiti objaviti svoja mišljenja i preporuke.

Članak 6.

OPERATIVNE I TEHNIČKE ZADAĆE

6.1. EMI ima zadaću:

- osigurati multilateralizaciju pozicija koje proizlaze iz intervencija nacionalnih središnjih banaka u valutama Zajednice i multilateralizaciju namirâ unutar Zajednice

- upravljati mehanizmom vrlo kratkoročnog financiranja predviđenim Sporazumom od 13. ožujka 1979. između središnjih banaka država članica Europske ekonomske zajednice u kojem se utvrđuju operativni postupci za Europski monetarni sustav (dalje u tekstu „Sporazum o EMS-u“) i mehanizam kratkoročne monetarne potpore predviđen Sporazumom između središnjih banaka država članica Europske ekonomske zajednice od 9. veljače 1970., s izmjenama.
- obavljati zadaće iz članka 11. Uredbe Vijeća (EEZ-a) br. 1969/88 od 24. lipnja 1988. o osnivanju jedinstvenog instrumenta kojim se osigurava srednjoročna financijska pomoć za platnu bilancu država članica.

6.2. EMI može primati monetarne pričuve od nacionalnih središnjih banaka i izdavati ECU-e za ta sredstva radi provedbe Sporazuma o EMS-u. EMI i nacionalne središnje banke mogu koristiti te ECU-e kao sredstvo namire i za svoje međusobne transakcije. EMI poduzima potrebne administrativne mjere za provedbu ovog stavka.

6.3. EMI može monetarnim tijelima trećih zemalja i međunarodnim monetarnim institucijama odobriti status „ostalih imatelja“ ECU-a te utvrditi uvjete pod kojima drugi imatelji mogu takve ECU-e kupovati, držati ili koristiti.

6.4. EMI ima pravo držati devizne pričuve i njima upravljati kao agent u ime i na zahtjev nacionalnih središnjih banaka. Dobit i gubici povezani s tim pričuvama knjiže se u korist ili na teret nacionalnih središnjih banaka koje su položile pričuve. EMI obavlja tu zadaću na temelju bilateralnih ugovora u skladu s pravilima koja utvrđuje odlukom. Ta pravila osiguravaju da poslovanje s tim pričuvama ne utječe na monetarnu i tečajnu politiku nadležnih monetarnih tijela države članice i usklađena su s ciljevima EMI-ja i ispravnim funkcioniranjem tečajnog mehanizma EMS-a.

Članak 7.

OSTALE ZADAĆE

7.1. EMI jedanput godišnje upućuje Vijeću izvješće o stanju priprema za treću fazu. Ta izvješća uključuju procjenu napretka prema konvergenciji u Zajednici i posebno obuhvaćaju prilagodbu instrumenata monetarne politike te pripremu postupaka potrebnih za provođenje jedinstvene monetarne politike u trećoj fazi, kao i pravne uvjete koje treba ispuniti kako bi nacionalne središnje banke postale sastavnim dijelom ESSB-a.

7.2. U skladu s odlukama Vijeća iz članka 109.f stavka 7. ovog Ugovora, EMI za pripremu treće faze može obavljati druge zadaće.

Članak 8.

NEOVISNOST

Članovi Vijeća EMI-ja, koji su predstavnici svojih institucija, u svojim aktivnostima djeluju sukladno svojim nadležnostima. Pri izvršavanju svojih ovlasti i obavljanju zadaća i dužnosti dodijeljenih mu ovim Ugovorom i ovim Statutom Vijeće EMI-ja ne smije tražiti niti primati bilo kakve naputke od institucija ili tijela Zajednice ili vlada država članica. Institucije i tijela Zajednice te vlade država članica obvezuju se poštovati ovo načelo i da neće nastojati utjecati na Vijeće EMI-ja u obavljanju njegovih zadaća.

Članak 9.

UPRAVLJANJE

9.1. U skladu s člankom 109.f stavkom 1. ovog Ugovora Vijeće EMI-ja upravlja i vodi EMI.

9.2. Vijeće EMI-ja čine predsjednik i guverneri nacionalnih središnjih banaka od kojih je jedan potpredsjednik. Ako je guverner spriječen i ne može prisustvovati sastanku, može imenovati drugog predstavnika iz svoje institucije.

9.3. Predsjednika zajedničkom suglasnošću imenuju vlade država članica na razini šefova država ili vlada, na preporuku, ovisno o slučaju, Odbora guvernera ili Vijeća EMI-ja i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Vijećem. Predsjednik se bira iz redova osoba s ugledom i stručnim iskustvom u monetarnom ili bankarskom području. Dužnost predsjednika EMI-ja mogu obnašati samo državljani država članica. Potpredsjednika imenuje Vijeće EMI-ja. Predsjednik i potpredsjednik imenuju se na razdoblje od tri godine.

9.4. Predsjednik obavlja svoje dužnosti u punom radnom vremenu. On se ne smije baviti ni jednim drugim zanimanjem, ni plaćenim ni neplaćenim, osim ako to iznimno odobri Vijeće EMI-ja.

9.5. Predsjednik ima zadaću:

- pripremati i predsjedati sastancima Vijeća EMI-ja
- ne dovodeći u pitanje članak 22., zastupati stavove EMI-ja u prema van
- biti odgovaran za tekuće upravljanje EMI-jem.

U odsutnosti predsjednika njegove dužnosti obavlja potpredsjednik.

9.6. Uvjeti zaposlenja predsjednika, osobito njegova plaća, mirovina i ostala prava iz socijalne sigurnosti predmetom su ugovora s EMI-jem i utvrđuje ih Vijeće EMI-ja na prijedlog odbora koji se sastoji od triju članova koja imenuje Odbor guvernera ili Vijeće EMI-ja i triju članova koja imenuje Vijeće. Predsjednik nema pravo glasa kad se glasuje o pitanjima iz ovog stavka.

9.7. Ako predsjednik više ne ispunjava uvjete koji su potrebni za obavljanje dužnosti ili ako je počinio težu povredu dužnosti, Sud ga, na zahtjev Vijeća EMI-ja, može razriješiti dužnosti.

9.8. Poslovnik EMI-ja donosi Vijeće EMI-ja.

Članak 10.

SASTANCI VIJEĆA EMI-JA I POSTUPAK GLASOVANJA

10.1. Vijeće EMI-ja sastaje se najmanje deset puta godišnje. Sastanci Vijeća su tajni. Vijeće EMI-ja može jednoglasno odlučiti ishod svojih vijećanja učiniti javnim.

10.2. Svaki član Vijeća EMI-ja ili osoba koju on imenuje ima jedan glas.

10.3. Osim ako je ovim Statutom drukčije predviđeno, Vijeće EMI-ja odlučuje običnom većinom glasova svojih članova.

10.4. Odluke koje se donose u kontekstu članka 4. stavka 4.2., članka 5. stavka 5.4. i članka 6. stavaka 6.2. i 6.3. zahtijevaju jednoglasnost članova Vijeća EMI-ja.

Za donošenje mišljenja i preporuka na temelju članka 5. stavaka 5.1. i 5.2., za donošenje odluka na temelju članka 6. stavka 6.4., članka 16. i članka 23. stavka 23.6. te za donošenje smjernica na temelju članka 15. stavka 15.3. potrebna je kvalificirana većina dvije trećine članova Vijeća EMI-ja.

Članak 11.

MEĐUINSTITUCIONALNA SURADNJA I OBVEZA IZVJEŠĆIVANJA

11.1. Na sastancima Vijeća EMI-ja mogu sudjelovati predsjednik Vijeća i član Komisije, ali bez prava glasa.

11.2. Predsjednika EMI-ja poziva se da sudjeluje na sastancima Vijeća kada Vijeće raspravlja o pitanjima u vezi s ciljevima i zadaćama EMI-ja.

11.3. Na datum koji se treba utvrditi poslovníkom, EMI priprema godišnje izvješće o svojim aktivnostima te o monetarnim i finansijskim uvjetima u Zajednici. Godišnje izvješće uz godišnja finansijska izvješća EMI-ja upućuju se Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji te Europskom vijeću.

Nadležni odbori Europskog parlamenta mogu saslušati predsjednika EMI-ja na zahtjev Europskog parlamenta ili na njegovu vlastitu inicijativu.

11.4. Izvješća koja objavi EMI dostupna su zainteresiranim stranama bez naknade.

Članak 12.

OZNAKA VALUTE

Poslovanje EMI-ja izražava se u ECU-u.

Članak 13.

SJEDIŠTE

Prije kraja 1992. vlade država članica na razini šefova država ili vlada zajedničkom suglasnošću donose odluku o tome gdje će biti sjedište EMI-ja.

Članak 14.

PRAVNA SPOSOBNOST

EMI, koji u skladu s člankom 109.f stavkom 1. ovog Ugovora ima pravnu osobnost, u svakoj državi članici uživa najširu pravnu i poslovnu sposobnost koja se priznaje pravnim osobama na temelju prava države članice; EMI osobito može stjecati pokretnine i nekretnine ili njima raspolagati te biti stranka u sudskom postupku.

Članak 15.

PRAVNI AKTI

15.1. U obavljanju svojih zadaća i prema uvjetima utvrđenima ovim Statutom EMI ima zadaću:

- davati mišljenja
- davati preporuke
- donositi smjernice i odluke koje se upućuju nacionalnim središnjim bankama.

15.2. Preporuke i mišljenja EMI-ja nemaju obvezujuću snagu.

15.3. Vijeće EMI-ja može donositi smjernice kojima se utvrđuju metode za provedbu uvjeta potrebnih kako bi ESSB mogao obavljati svoje zadaće u trećoj fazi. Smjernice EMI-ja nemaju obvezujuću snagu; podnose se ESB-u na odlučivanje.

15.4. Ne dovodeći u pitanje članak 3. stavak 3.1., odluka EMI-ja u cijelosti je obvezujuća za one kojima je upućena. Članci 190. i 191. ovog Ugovora primjenjuju se na te odluke.

Članak 16.

FINANCIJSKA SREDSTVA

16.1. EMI ima vlastita sredstva. Iznos sredstava EMI-ja određuje Vijeće EMI-ja s ciljem osiguranja prihoda koji se smatra potrebnim za pokriće administrativnih izdataka nastalih pri obavljanju zadaća i funkcija EMI-ja.

16.2. Sredstva EMI-ja određena u skladu s člankom 16. stavkom 1. osiguravaju se iz doprinosa nacionalnih središnjih banaka u skladu s ključem iz članka 29. stavka 1. Statuta ESSB-a i uplaćuju pri osnivanju EMI-ja. U tu svrhu, statističke podatke koji se upotrebljavaju za određivanje ključa za te potrebe dostavlja Komisija, u skladu s pravilima koje donosi Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, Odborom guvernera i Odborom iz članka 109.c ovog Ugovora.

16.3. Vijeće EMI-ja utvrđuje oblik u kojem se uplaćuju doprinosi.

Članak 17.

GODIŠNJI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I REVIZIJA

17.1. Financijska godina EMI-ja započinje prvog dana siječnja i završava posljednjeg dana prosinca.

17.2. Vijeće EMI-ja donosi godišnji proračun prije početka svake financijske godine.

17.3. Godišnji financijski izvještaji izrađuju se u skladu s načelima koje utvrđuje Vijeće EMI-ja. Objavljuju se nakon što ih odobri Vijeće EMI-ja.

17.4. Reviziju godišnjih financijskih izvještaja obavljaju neovisni vanjski revizori koje je odobrilo Vijeće EMI-ja. Revizori imaju pune ovlasti za kontrolu svih knjiga i računovodstvene evidencije EMI-ja kako bi dobili potpune informacije o njegovom poslovanju.

Odredbe članka 188.c ovog Ugovora primjenjuju se samo na kontrolu učinkovitosti upravljanja EMI-ja.

17.5. Višak EMI-ja prenosi se prema sljedećem redoslijedu:

(a) iznos koji određuje Vijeće EMI-ja prenosi se u fond općih pričuva EMI-ja

- (b) preostali višak raspoređuje se u nacionalne središnje banke u skladu s ključem iz članka 16. stavka 2.

17.6. Ukoliko EMI-ju nastane gubitak, manjak se podmiruje iz fonda općih pričuva EMI-ja. Svaki preostali manjak nadoknađuje se doprinosima iz nacionalnih središnjih banaka u skladu s ključem iz članka 16. stavka 2.

Članak 18.

OSOBLJE

18.1. Vijeće EMI-ja utvrđuje uvjete zaposlenja osoblja EMI-ja.

18.2. Sud je nadležan u svim sporovima između EMI-ja i njegovih službenika u granicama i pod uvjetima koji su utvrđeni u uvjetima zaposlenja.

Članak 19.

SUDSKI NADZOR I S NJIM POVEZANA PITANJA

19.1. Činjenja ili propusti EMI-ja podložni su ispitivanju ili tumačenju Suda u slučajevima i pod uvjetima utvrđenim ovim Ugovorom. EMI može pokrenuti postupak u slučajevima i pod uvjetima utvrđenim ovim Ugovorom.

19.2. Sporovi između EMI-ja s jedne strane i njegovih vjerovnika, dužnika ili bilo koje druge osobe s druge strane u nadležnosti su nacionalnih sudova, osim ako je nadležnost dodijeljena Sudu.

19.3. EMI podliježe režimu odgovornosti koji je predviđen člankom 215. ovog Ugovora.

19.4. Sud je nadležan donijeti presudu na temelju svake arbitražne klauzule sadržane u ugovoru koji je sklopljen od strane EMI-ja ili u njegovo ime, bez obzira na to je li riječ o javnopravnom ili privatnopravnom ugovoru.

19.5. Odluku EMI-ja o pokretanju postupka pred Sudom donosi Vijeće EMI-ja.

Članak 20.

ČUVANJE POSLOVNE TAJNE

20.1. Članovi Vijeća EMI-ja i osoblje EMI-ja ne smiju, čak ni nakon prestanka njihove dužnosti, otkrivati one podatke koji su obuhvaćeni obvezom čuvanja poslovne tajne.

20.2. Osobe koje imaju pristup podacima koji su obuhvaćeni zakonodavstvom Zajednice koje nameće obvezu čuvanja tajnosti podliježu tom zakonodavstvu.

Članak 21.

POVLASTICE I IMUNITETI

Na državnom području država članica EMI uživa takve povlastice i imunitete koji su mu potrebni za obavljanje njegovih zadaća, pod uvjetima utvrđenima u Protokolu o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica koji je priložen Ugovoru o osnivanju jedinstvenog Vijeća i jedinstvene Komisije Europskih zajednica.

Članak 22.

POTPISNICI

EMI se pravno obvezuje trećima svakom radnjom predsjednika ili potpredsjednika ili potpisom dvaju članova zaposlenika EMI-ja koje je predsjednik na odgovarajući način ovlastio za potpisivanje u ime EMI-ja.

Članak 23.

LIKVIDACIJA EMI-JA

23.1. U skladu s člankom 109.1 ovog Ugovora EMI se likvidira nakon osnivanja ESB-a. Sva aktiva i pasiva EMI-ja automatski prelaze na ESB. ESB provodi likvidaciju EMI-ja prema odredbama ovog članka. Likvidacija završava do početka treće faze.

23.2. Mehanizam za stvaranje ECU-a u odnosu na zlato i američki dolar predviđen u članku 17. Sporazuma o EMS-u prestaje vrijediti prvi dan treće faze u skladu s člankom 20. navedenog Sporazuma.

23.3. Sva potraživanja i obveze koji proizlaze iz mehanizma vrlo kratkoročnog financiranja i mehanizma kratkoročne monetarne potpore na temelju Sporazuma iz članka 6. stavka 1. podmiruju se do prvog dana treće faze.

23.4. Sva preostala imovina EMI-ja likvidira se, a sve se preostale obveze EMI-ja podmiruju.

23.5. Primici dobiveni likvidacijom opisanom u članku 23. stavku 4. raspoređuju se nacionalnim središnjim bankama u skladu s ključem iz članka 16. stavka 2.

23.6. Vijeće EMI-ja može poduzeti mjere potrebne za primjenu članka 23. stavaka 4. i 5.

23.7. Nakon osnivanja ESB-a predsjednik EMI-ja napušta svoju dužnost.

PROTOKOL

O POSTUPKU U SLUČAJU PREKOMJERNOG DEFICITA

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

ŽELEĆI utvrditi pojedinosti postupka u slučaju prekomjernog deficita iz članka 104.c Ugovora o osnivanju Europske zajednice,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

Članak 1.

Referentne vrijednosti iz članka 104.c stavka 2. ovog Ugovora iznose:

- 3 % za omjer planiranog ili stvarnog državnog deficita u odnosu na bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama
- 60 % za omjer državnog duga u odnosu na bruto domaći proizvod prema tržišnim cijenama.

Članak 2.

U članku 104.c ovog Ugovora i u ovom Protokolu:

- država znači opću državu, tj. središnju državu, regionalnu ili lokalnu upravu i fondove socijalne sigurnosti, ne računajući komercijalne poslove utvrđene u Europskom sustavu integriranih ekonomskih računa
- deficit znači neto zaduživanje utvrđeno u Europskom sustavu integriranih ekonomskih računa
- ulaganje znači bruto ulaganje u dugotrajnu imovinu utvrđeno u Europskom sustavu integriranih ekonomskih računa
- dug znači ukupan bruto dug po nominalnoj vrijednosti nepodmiren krajem godine i konsolidiran između i unutar sektora opće države kako je utvrđena u prvoj alineji.

Članak 3.

Radi osiguranja učinkovitosti postupka u slučaju prekomjernog deficita vlade država članica odgovorne su prema ovom postupku za deficit opće države kako je utvrđen u prvoj alineji članka 2. Države članice osiguravaju da im nacionalni postupci u području proračuna omogućuju ispunjenje njihovih obveza u tom području, a koje proizlaze iz ovog Ugovora. Države članice pravodobno i redovito izvješćuju Komisiju o svojem planiranom i stvarnom deficitu te o razini duga.

Članak 4.

Statističke podatke koji se upotrebljavaju za primjenu ovog Protokola osigurava Komisija.

PROTOKOL O KONVERGENCIJSKIM KRITERIJIMA IZ ČLANKA 109.J UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

ŽELEĆI utvrditi pojedinosti konvergencijskih kriterija kojima se Zajednica rukovodi pri donošenju odluka na putu u treću fazu ekonomske i monetarne unije iz članka 109.j stavka 1. ovog Ugovora,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

Članak 1.

Kriterij stabilnosti cijena iz članka 109.j stavka 1. prve alineje ovog Ugovora znači da država članica ima razinu stabilnosti cijena koja je održiva te prosječnu stopu inflacije, promatrano tijekom jedne godine prije ispitivanja, koja ne prelazi za više od 1,5 postotnih poena stopu inflacije u najviše trima državama članicama koje su ostvarile najbolje rezultate s obzirom na stabilnost cijena. Inflacija se mjeri indeksom potrošačkih cijena na usporednoj osnovi uzimajući pritom u obzir razlike u nacionalnim definicijama.

Članak 2.

Kriterij proračunskog stanja iz članka 109.j stavka 1. druge alineje ovog Ugovora znači da u trenutku provjere država članica nije predmetom odluke Vijeća prema članku 104.c stavku 6. ovog Ugovora o postojanju prekomjernog deficita u dotičnoj državi članici.

Članak 3.

Kriterij sudjelovanja u tečajnom mehanizmu Europskog monetarnog sustava iz članka 109.j stavka 1. treće alineje ovog ugovora znači da je država članica poštovala normalan raspon fluktuacija tečajnog mehanizma Europskog monetarnog sustava bez ozbiljnih napetosti tijekom barem dviju posljednjih godina prije provjere. Osobito, države članice neće samoinicijativno devalvirati bilateralnu središnju stopu svoje valute u odnosu na valutu bilo koje druge države članice tijekom istog razdoblja.

Članak 4.

Kriterij konvergencije kamatnih stopa iz članka 109.j stavka 1. četvrte alineje ovog Ugovora znači da je, tijekom jedne promatrane godine prije provjere, država članica imala prosječnu nominalnu dugoročnu kamatnu stopu, koja ne prelazi za više od 2 postotna poena stopu u najviše trima državama članicama koje su ostvarile najbolje rezultate s obzirom na stabilnost cijena. Kamatne se stope mjere na temelju dugoročnih državnih obveznica ili usporedivih vrijednosnih papira, vodeći pritom računa o razlikama nacionalnih definicija.

Članak 5.

Statističke podatke koji se upotrebljavaju za primjenu ovog Protokola osigurava Komisija.

Članak 6.

Vijeće, odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, EMI-jem ili ESB-om, ovisno o slučaju, i Odborom iz članka 109.c donosi odgovarajuće odredbe o utvrđivanju pojedinosti konvergencijskih kriterija iz članka 109.j ovog Ugovora koje tada zamjenjuju ovaj Protokol.

PROTOKOL

O IZMJENI PROTOKOLA O POVLASTICAMA I IMUNITETIMA EUROPSKIH ZAJEDNICA

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

SMATRAJUĆI da u skladu s člankom 40. Statuta Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke te članka 21. Statuta Europskog monetarnog instituta, Europska središnja banka i Europski monetarni institut na državnim područjima država članica uživaju takve povlastice i imunitete koji su im potrebni za obavljanje njihovih zadaća,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

Jedini članak

Protokol o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica koji je priložen Ugovoru o osnivanju jedinstvenog Vijeća i jedinstvene Komisije Europskih zajednica dopunjuje se sljedećim odredbama:

„Članak 23.

Ovaj se Protokol također primjenjuje na Europsku središnju banku, na članove njezinih tijela i na njezino osoblje, ne dovodeći u pitanje odredbe Protokola o Statutu Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke.

Europska središnja banka je povrh toga oslobođena od svakog oblika oporezivanja ili nameta slične naravi pri povećanju kapitala te različitih formalnosti koje mogu biti povezane s time u državi sjedišta Banke. Djelatnosti Banke i njezinih tijela, koje su obavljene u skladu sa Statutom Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke ne podliježu porezu na promet.

Gornje se odredbe također primjenjuju na Europski monetarni institut. Prestanak obavljanja djelatnosti ili njegova likvidacija ne uzrokuju nikakve namete.“

PROTOKOL O DANSKOJ

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

ŽELEĆI riješiti određene posebne probleme koji se odnose na Dansku,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

Odredbe članka 14. Protokola o Statutu Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke ne utječu na pravo Nacionalne banke Danske da obavlja svoje postojeće zadaće koje se odnose na one dijelove Kraljevine Danske koje nisu dio Zajednice.

PROTOKOL O PORTUGALU

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

ŽELEĆI riješiti određene posebne probleme koji se odnose na Portugal,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

1. Ovime se Portugalu odobrava da zadrži olakšicu koja je dana autonomnim regijama Azora i Madeire, a odnosi se na korištenje beskamatne kreditne pogodnosti kod banke Banco de Portugal pod uvjetima utvrđenim postojećim portugalskim pravom.
2. Portugal se obvezuje da će učiniti sve kako bi što prije ukinuo naprijed navedenu olakšicu.

PROTOKOL O PRIJELAZU EKONOMSKE I MONETARNE UNIJE U TREĆU FAZU

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

izjavljuju da potpisivanjem novih ugovornih odredaba o ekonomskoj i monetarnoj uniji, Zajednica neopozivo ulazi u treću fazu ekonomske i monetarne unije.

Stoga su sve države članice, neovisno o tom ispunjavaju li ili ne ispunjavaju potrebne uvjete za usvajanje jedinstvene valute, dužne poštovati volju za nesmetanim ulaskom Zajednice u treću fazu te stoga nijedna država članica neće ometati ulazak u treću fazu.

Ako se do kraja 1997. ne utvrdi datum početka treće faze, odnosno države članice, institucije Zajednice te druga uključena tijela trebaju ubrzati sve pripremne radove tijekom 1998. kako bi Zajednici omogućili da neopozivo uđe u treću fazu na dan 1. siječnja 1999. te omogućili ESB-u i ESSB-u da od tog datuma započnu svoje puno funkcioniranje.

Ovaj se Protokol prilaže Ugovoru o osnivanju Europske zajednice.

PROTOKOL
O ODREĐENIM ODREDBAMA KOJE SE ODOSE NA UJEDINJENU KRALJEVINU
VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

PREPOZNAJUĆI da Ujedinjena Kraljevina nije obvezna ili opredijeljena prijeći u treću fazu ekonomske i monetarne unije bez posebne odluke njezine Vlade i Parlamenta da to i učini,

PRIMJEĆUJUĆI praksu Vlade Ujedinjene Kraljevine da financira svoje zaduživanje prodajom duga privatnom sektoru,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

1. Ujedinjena Kraljevina obavješćuje Vijeće, prije nego što Vijeće napravi svoju procjenu u skladu s člankom 109.j stavkom 2. ovog Ugovora, namjerava li prijeći u treću fazu.

Osim ako Ujedinjena Kraljevina obavijesti Vijeće da namjerava prijeći u treću fazu, neće biti obvezna to učiniti.

Ako datum početka treće faze nije utvrđen na temelju članka 109.j stavka 3. ovog Ugovora, Ujedinjena Kraljevina može o svojoj namjeri prelaska u treću fazu obavijestiti do 1. siječnja 1998.

2. Stavci 3. do 9. imaju učinak ako Ujedinjena Kraljevina obavijesti Vijeće da ne namjerava prijeći u treću fazu.

3. Ujedinjena Kraljevina nije uključena u većinu država članica koje ispunjavaju potrebne uvjete iz članka 109.j stavka 2. druge alineje 2 i članka 109.j stavka 3. prve alineje ovog Ugovora.

4. Ujedinjena Kraljevina zadržava svoje ovlasti u području monetarne politike u skladu s nacionalnim pravom.

5. Članak 3.a stavak 2., članak 104.c stavci 1., 9. i 11., članak 105. stavci 1. do 5., članak 105.a, 107., 108., 108.a, 109., članak 109.a stavak 1. i stavak 2. točka (b) i članak 109.l stavci 4. i 5. ovog Ugovora ne primjenjuju se na Ujedinjenu Kraljevinu. U tim odredbama upućivanja na Zajednicu ili države članice ne uključuju Ujedinjenu Kraljevinu, a upućivanja na nacionalne središnje banke ne uključuju Bank of England.

6. Članak 109.e stavak 4. i članci 109.h i 109.i ovog Ugovora i dalje se primjenjuju na Ujedinjenu Kraljevinu. Članak 109.c stavak 4. i članak 109.m primjenjuju se na Ujedinjenu Kraljevinu kao na državu s odstupanjem.

7. Prava glasa Ujedinjene Kraljevine suspendiraju se za akte Vijeća iz članaka navedenih u stavku 5. U tu svrhu ponderirani glasovi Ujedinjene Kraljevine isključuju se iz svakog izračuna kvalificirane većine u skladu s člankom 109.k stavkom 5. ovog Ugovora.

Ujedinjena Kraljevina jednako tako nema pravo sudjelovati u imenovanju predsjednika, potpredsjednika i ostalih članova Izvršnog odbora ESB-a na temelju članka 109.a stavka 2. točke (b) i članka 109.l stavka 1. ovog Ugovora.

8. Članci 3., 4., 6. i 7., članak 9. stavak 9.2., članak 10. stavci 10.1. i 10.3., članak 11. stavak 11.2., članak 12. stavak 12.1., članci 14. i 16., članci 18. do 20., članci 22., 23., 26., 27., članci 30. do 34. te članci 50. i 52. Protokola o Statutu Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke („Statut“) ne primjenjuju se na Ujedinjenu Kraljevinu.

U tim člancima upućivanja na Zajednicu ili države članice ne uključuju Ujedinjenu Kraljevinu, a upućivanja na nacionalne središnje banke ili imatelje udjela ne uključuju Bank of England.

Upućivanja u članku 10. stavku 10.3. i članku 30. stavku 30.2. Statuta na „upisani kapital ESB-a“ ne uključuju kapital upisan od strane Bank of England.

9. Članak 109.1 stavak 3. ovog Ugovora i članci 44. do 48. Statuta imaju pravni učinak neovisno o tome ima li državâ članicâ s odstupanjem, pridržavajući se sljedećih izmjena:

- (a) upućivanja u članku 44. na zadaće ESB-a i EMI-ja uključuju one zadaće koje se tek trebaju obaviti u trećoj fazi, zbog bilo koje odluke Ujedinjene Kraljevine da ne ulazi u tu fazu
- (b) osim zadaća iz članka 47., ESB daje i savjete u vezi s pripremama svih odluka Vijeća s obzirom na Ujedinjenu Kraljevinu koje se donose u skladu sa stavkom 10. točkom (a) i stavkom 10. točkom (c)
- (c) Bank of England uplaćuje svoj upis kapitala ESB-a kao doprinos operativnim troškovima na istoj osnovi kao i nacionalne središnje banke država članica s odstupanjem.

10. Ako Ujedinjena Kraljevina ne prelazi u treću fazu, ona u svakom trenutku može izmijeniti svoju obavijest nakon početka te faze. U tom slučaju:

- (a) Ujedinjena Kraljevina ima pravo prijeći u treću fazu samo pod uvjetom da ispunjava potrebne uvjete. Vijeće, na zahtjev Ujedinjene Kraljevine i pod uvjetima i u skladu s postupkom utvrđenim u članku 109.k stavku 2. ovog Ugovora, odlučuje jesu li ispunjeni potrebni uvjeti
- (b) Bank of England uplaćuje svoj upisani kapital, prenosi sredstva deviznih pričuva u ESB i doprinosi njezinim pričuvama na istoj osnovi kao i nacionalne središnje banke čije je odstupanje prestalo
- (c) Vijeće pod uvjetima i u skladu s postupkom utvrđenim u članku 109.1 stavku 5. ovog Ugovora, donosi druge potrebne odluke kako bi Ujedinjenoj Kraljevini omogućilo prijelaz u treću fazu.

Ako Ujedinjena Kraljevina prijeđe u treću fazu na temelju odredaba ovog Protokola, stavci 3. do 9. više neće imati pravni učinak.

11. Neovisno o članku 104. i članku 109.e stavku 3. ovog Ugovora te članku 21. stavku 21.1. Statuta, Vlada Ujedinjene Kraljevine može zadržati svoju olakšicu „Ways and Means“ kod Bank of England ako, i sve dok, Ujedinjena Kraljevina ne prijeđe u treću fazu.

PROTOKOL O ODREĐENIM ODREDBAMA KOJE SE ODOSE NA DANSKU

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

ŽELEĆI, u skladu s općim ciljevima Ugovora o osnivanju Europske zajednice, riješiti određene posebne probleme koji trenutačno postoje,

UZIMAJUĆI U OBZIR da danski Ustav sadržava odredbe koje mogu podrazumijevati referendum u Danskoj prije sudjelovanja Danske u trećoj fazi ekonomske i monetarne unije,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

1. Danska vlada obavješćuje Vijeće o svojem stajalištu u vezi sa sudjelovanjem u trećoj fazi prije nego što Vijeće napravi svoju procjenu na temelju članka 109.j stavka 2. ovog Ugovora.
2. U slučaju obavijesti da Danska neće sudjelovati u trećoj fazi za Dansku vrijedi izuzeće. Učinak je izuzeća da se svi članci i odredbe ovog Ugovora i Statuta ESSB-a koji se odnose na odstupanje primjenjuju na Dansku.
3. U tom se slučaju Danska ne uključuje u većinu država članica koje ispunjavaju potrebne uvjete iz članka 109.j stavka 2. druge alineje i članka 109.j stavka 3. prve alineje ovog Ugovora.

4. Kad je riječ o stavljanju izuzeća izvan snage, postupak iz članka 109.k stavka 2. pokreće se samo na zahtjev Danske.

5. U slučaju stavljanja izvan snage statusa države s izuzećem, odredbe ovog Protokola prestaju se primjenjivati.

PROTOKOL
O FRANCUSKOJ

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

ŽELEĆI uzeti u obzir posebno pitanje koje se odnosi na Francusku,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećim odredbama koje se prilažu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

Francuska će zadržati povlasticu monetarne emisije na svojim prekomorskim područjima prema uvjetima utvrđenima u njezinim nacionalnim zakonima i imat će isključivo pravo određivati paritet CFP franka.

PROTOKOL
O SOCIJALNOJ POLITICI

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

PRIMJEĆUJUĆI da jedanaest država članica, to jest Kraljevina Belgija, Kraljevina Danska, Savezna Republika Njemačka, Helenska Republika, Kraljevina Španjolska, Francuska Republika, Irska, Talijanska Republika, Veliko Vojvodstvo Luksemburg, Kraljevina Nizozemska i Portugalska Republika žele nastaviti putem koji je utvrđen Socijalnom poveljom iz 1989.; da su s tim ciljem sklopile međusobni Sporazum; da je taj Sporazum priložen ovom Protokolu; da taj Protokol i navedeni Sporazum ne dovode u pitanje odredbe ovog Ugovora, osobito one koje se odnose na socijalnu politiku koja je sastavni dio pravne stečevine Zajednice:

1. Suglasne su tima jedanaesterima državama članicama odobriti korištenje institucija, postupaka i mehanizama Ugovora za potrebe donošenja i primjene akata i odluka koje se na njih odnose te potrebnih da bi spomenuti Sporazum stupio na snagu.
2. Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske ne sudjeluje u vijećanjima i prihvaćanju od strane Vijeća prijedloga Komisije izrađenih na temelju ovog Protokola i navedenog Sporazuma.

Odstupajući od članka 148. stavka 2. Ugovora, smatra se da su akti Vijeća koji su izrađeni u skladu s ovim Protokolom i koji se moraju donijeti kvalificiranom većinom doneseni, ako su dobili najmanje četrdeset četiri glasa za. Za akte Vijeća koji se moraju donijeti jednoglasno i za one kojima se izmjenjuje prijedlog Komisije potrebna je jednoglasnost članova Vijeća, s iznimkom Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske.

Akti koje donese Vijeće i sve financijske posljedice, osim administrativnih troškova za institucije, ne primjenjuju se na Ujedinjenu Kraljevinu Velike Britanije i Sjeverne Irske.

3. Ovaj se Protokol prilaže Ugovoru o osnivanju Europske zajednice.

SPORAZUM
O SOCIJALNOJ POLITICI SKLOPLJEN IZMEĐU
DRŽAVA ČLANICA EUROPSKE ZAJEDNICE,
UZ IZNIMKU UJEDINJENE KRALJEVINE VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE

Niže potpisanih jedanaest VISOKIH UGOVORNIH STRANAKA, to jest Kraljevina Belgija, Kraljevina Danska, Savezna Republika Njemačka, Helenska Republika, Kraljevina Španjolska, Francuska Republika, Irska, Talijanska Republika, Veliko Vojvodstvo Luksemburg, Kraljevina Nizozemska i Portugalska Republika (dalje u tekstu „države članice“),

ŽELEĆI provesti Socijalnu povelju iz 1989. na temelju pravne stečevine Zajednice,

UZIMAJUĆI U OBZIR Protokol o socijalnoj politici,

SPORAZUMJELE SU SE kako slijedi:

Članak 1.

Zajednica i države članice imaju za cilj promicanje zapošljavanja, poboljšane životne i radne uvjete, ispravnu socijalnu zaštitu, socijalni dijalog, razvoj ljudskih potencijala u smislu trajne visoke stope zaposlenosti i borbe protiv isključenosti. U tu svrhu Zajednica i države članice provode mjere koje uzimaju u obzir različite oblike nacionalnih praksi, posebice u području ugovornih odnosa te potrebu očuvanja konkurentnosti gospodarstva Zajednice.

Članak 2.

1. Radi postizanja ciljeva iz članka 1., Zajednica podupire i dopunjuje djelatnost država članica u sljedećim područjima:

- poboljšavanju posebice radne okoline radi zaštite zdravlja i sigurnosti radnika

- radnim uvjetima
- obavješćivanju radnika i savjetovanju s njima
- jednakosti muškaraca i žena tržištu rada i jednakog postupanja na radnom mjestu
- integraciji osoba isključenih iz tržišta rada, ne dovodeći pritom u pitanje članak 127. Ugovora o osnivanju Europske zajednice (dalje u tekstu „Ugovor“).

2. U tu svrhu Vijeće može, poštujući uvjete i tehnička pravila koja postoje u pojedinim državama članicama, u direktivama donijeti minimalne uvjete koji se postupno primjenjuju. Takve direktive ne smiju sadržavati administrativna, financijska ili pravna ograničenja kojima bi se onemogućivalo osnivanje i razvoj malih i srednjih poduzetnika.

Vijeće odlučuje u skladu s postupkom iz članka 189.c Ugovora nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom.

3. Međutim, Vijeće, na prijedlog Komisije te nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Gospodarskim i socijalnim odborom, odlučuje jednoglasno u sljedećim područjima:

- socijalnoj sigurnosti i socijalnoj zaštiti radnika
- zaštiti radnika po prestanku njihova ugovora o radu
- zastupanju i kolektivnoj obrani interesa radnika i poslodavaca, uključujući suodlučivanje, podložno stavku 6.
- uvjetima zapošljavanja za državljane trećih zemalja koji zakonito borave na području Zajednice
- financijskim doprinosima za promicanje zapošljavanja i otvaranja novih radnih mjesta, ne dovodeći u pitanje odredbe koje se odnose na Socijalni fond.

4. Država članica može povjeriti socijalnim partnerima na njihov zajednički zahtjev provedbu direktiva donesenih na temelju stavaka 2. i 3.

U tom je slučaju dužna osigurati da socijalni partneri najkasnije do datuma do kojega direktiva u skladu s člankom 189. mora biti prenesena u nacionalno zakonodavstvo dogovorno donesu potrebne mjere, s tim da dotična država članica mora poduzeti sve potrebne mjere kako bi mogla u svako doba jamčiti da su postignuti rezultati određeni tom direktivom.

5. Odredbe donesene na temelju ovog članka ne sprečavaju ni jednu državu članicu da zadrži ili uvede strože zaštitne mjere koje su u skladu s Ugovorom.

6. Odredbe ovog članka ne primjenjuju se na plaću, pravo na udruživanje, pravo na štrajk ili na pravo uvođenja mjera isključenja s posla.

Članak 3.

1. Komisija ima zadaću promicati savjetovanje među socijalnim partnerima na razini Zajednice te poduzimati sve odgovarajuće mjere za olakšavanje njihova dijaloga osiguranjem uravnotežene potpore objema strankama.

2. U tu svrhu, prije podnošenja prijedloga u području socijalne politike, Komisija se savjetuje sa socijalnim partnerima o mogućem smjeru djelovanja Zajednice.

3. Ako nakon takva savjetovanja Komisija smatra da je preporučljivo djelovanje Zajednice, savjetuje se sa socijalnim partnerima o sadržaju predviđenog prijedloga. Socijalni partneri dostavljaju Komisiji svoje mišljenje ili, ako je primjereno, preporuku.

4. Socijalni partneri mogu tijekom takvih savjetovanja obavijestiti Komisiju o želji da pokrenu postupak predviđen člankom 4. Taj postupak ne smije trajati dulje od devet mjeseci, osim ako ga socijalni partneri i Komisija zajednički odluče produljiti.

Članak 4.

1. Ako socijalni partneri to žele, njihov dijalog na razini Zajednice može dovesti do uspostave ugovornih odnosa, uključujući sklapanje sporazuma.
2. Sporazumi sklopljeni na razini Zajednice provode se ili u skladu s postupcima i praksom socijalnih partnera i država članica ili, u područjima obuhvaćenima člankom 2., na zajednički zahtjev stranaka potpisnica odlukom Vijeća, donesenom na prijedlog Komisije.

Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom, osim ako predmetni sporazum sadržava jednu ili više odredaba koje se odnose na jedno od područja iz članka 2. stavka 3., u kojem slučaju odlučuje jednoglasno.

Članak 5.

Radi ostvarivanja ciljeva iz članka 1., ne dovodeći pritom u pitanje ostale odredbe ovog Ugovora, Komisija potiče suradnju među državama članicama i olakšava koordinaciju njihova djelovanja u svim područjima socijalne politike temeljem ovog Sporazuma.

Članak 6.

1. Svaka država članica osigurava primjenu načela o jednakim plaćama muškaraca i žena za jednak rad.
2. Za potrebe ovog članka pojam „plaća“ je redovita osnovna ili minimalna nadnica ili plaća te svako drugo primanje u gotovini ili u naravi, koju radnik prima neposredno ili posredno, od svog poslodavca, a u vezi sa zaposlenjem.

Jednakost plaće bez diskriminacije na temelju spola znači:

- (a) da se plaća za jednak rad plaćen po učinku obračunava na temelju jednake mjerne jedinice

(b) da je plaća za rad plaćen po vremenskoj jedinici jednaka za jednak posao.

3. Ovaj članak ne sprečava nijednu državu članicu da nastavi provoditi ili donese mjere koje osiguravaju posebne prednosti kako bi se ženama olakšalo bavljenje strukom ili spriječio odnosno nadoknadio nepovoljan položaj u njihovim profesionalnim karijerama.

Članak 7.

Komisija svake godine izrađuje izvješće o postignutom napretku u ostvarivanju ciljeva iz članka 1., uključujući i demografsko stanje u Zajednici. Izvješće dostavlja Europskomu parlamentu, Vijeću te Gospodarskom i socijalnom odboru.

Europski parlament može pozvati Komisiju da izradi izvješće o bilo kojim posebnim problemima vezanima uz socijalne uvjete.

IZJAVE

1. IZJAVA O ČLANKU 2. STAVKU 2.

Jedanaest Visokih ugovornih stranaka primjećuje da je u raspravama o članku 2. stavku 2. Sporazuma usuglašeno da Zajednica ne namjerava pri utvrđivanju minimalnih zahtjeva za zaštitu sigurnosti i zdravlja radnika diskriminirati radnike u malim i srednjim poduzećima na način neopravdan okolnostima.

2. IZJAVA O ČLANKU 4. STAVKU 2.

Jedanaest Visokih ugovornih stranaka izjavljuju da se prvi od aranžmana za primjenu sporazuma između socijalnih partnera na razini Zajednice iz članka 4. stavka 2. sastoji u razvoju, kolektivnim pregovaranjem u skladu s pravilima svake države članice, sadržaja sporazuma i da stoga taj aranžman ne podrazumijeva nikakvu obvezu države članice da izravno primjenjuje sporazume, razrađuje pravila za njihov prijenos u nacionalno zakonodavstvo pa prema tome ni obvezu izmjene nacionalnog zakonodavstva koje je na snazi kako bi se olakšala njihova provedba.

PROTOKOL O EKONOMSKOJ I SOCIJALNOJ KOHEZIJU

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

PODSJEĆAJUĆI da je Unija sebi, između ostalog, postavila cilj promicati gospodarski i socijalni napredak jačanjem ekonomske i socijalne kohezije,

PODSJEĆAJUĆI da članak 2. Ugovora o osnivanju Europske zajednice uključuje zadaću promicanja ekonomske i socijalne kohezije i solidarnosti među državama članicama te da je jačanje ekonomske i socijalne kohezije među aktivnostima Zajednice navedenima u članku 3.,

PODSJEĆAJUĆI da odredbe dijela trećeg glave XIV. o ekonomskoj i socijalnoj koheziji u cjelini pružaju pravni temelj za konsolidiranje i daljnji razvoj djelovanja Zajednice u području ekonomske i socijalne kohezije, uključujući stvaranje novog fonda,

PODSJEĆAJUĆI da odredbe trećeg dijela, glave XII. o transeuropskim mrežama i glave XVI. o okolišu predviđaju Kohezijski fond koji treba osnovati prije 31. prosinca 1993.,

NAVODEĆI svoje uvjerenje da će napredak prema ekonomskoj i monetarnoj uniji doprinijeti gospodarskom rastu svih država članica,

PRIMJEĆUJUĆI da su strukturni fondovi Zajednice udvostručeni u realnim okvirima između 1987. i 1993. što podrazumijeva velike transfere, osobito kao udio BDP-a manje naprednih država članica,

PRIMJEĆUJUĆI da Europska investicijska banka posuđuje velike iznose koji su u stalnom porastu za dobrobit siromašnijih regija,

PRIMJEĆUJUĆI želju za većom fleksibilnošću u pravilima za dodjele iz strukturnih fondova,

PRIMJEĆUJUĆI želju za modulacijom razina sudjelovanja Zajednice u programima i projektima u određenim zemljama,

PRIMJEĆUJUĆI prijedlog da se više vodi računa o relativnom prosperitetu država članica u sustavu njihovih vlastitih resursa,

PONOVRNO POTVRĐUJU da je promicanje ekonomske i socijalne kohezije ključno za puni razvoj i trajni uspjeh Zajednice te naglašavaju važnost uključivanja ekonomske i socijalne kohezije u članke 2. i 3. ovog Ugovora,

PONOVRNO POTVRĐUJU svoje uvjerenje da strukturni fondovi trebaju i dalje igrati važnu ulogu u ostvarivanju ciljeva Zajednice u području kohezije,

PONOVRNO POTVRĐUJU svoje uvjerenje da Europska investicijska banka i dalje treba veći dio svojih sredstava namijeniti promicanju ekonomske i socijalne kohezije te izjavljuju svoju spremnost da preispitaju potrebe za kapitalom Europske investicijske banke čim to za tu svrhu bude potrebno,

PONOVRNO POTVRĐUJU potrebu za temeljitom procjenom rada i učinkovitosti strukturnih fondova 1992. te potrebu da se tom prigodom preispita odgovarajuća veličina tih fondova u svjetlu zadaća Zajednice na području ekonomske i socijalne kohezije,

SPORAZUMJELE SU SE da će Kohezijski fond, koji treba osnovati prije 31. prosinca 1993., osigurati financijski doprinos Zajednice projektima u područjima okoliša i transeuropskih mreža u državama članicama s bruto nacionalnim dohotkom *per capita* manjim od 90 % prosjeka Zajednice, a koje imaju program kojim će se ispuniti uvjeti ekonomske konvergencije određeni člankom 104.c,

IZJAVLJUJU svoju namjeru da omoguće veću fleksibilnost pri raspoređivanju sredstava iz strukturnih fondova za konkretne potrebe koje nisu obuhvaćene sadašnjim odredbama strukturnih fondova,

IZJAVLJUJU svoju spremnost da prilagode razine sudjelovanja Zajednice u kontekstu programa i projekata strukturnih fondova kako bi se izbjeglo prekomjerno povećanje proračunskih izdataka u manje naprednim državama članicama,

PREPOZNAJU potrebu da se redovito nadzire napredak prema ostvarivanju ekonomske i socijalne kohezije te iskazuju svoju spremnost da u tom smislu prouče sve potrebne mjere,

IZJAVLJUJU svoju namjeru da povedu više računa o sposobnosti davanja doprinosa pojedinih država članica u sustavu vlastitih izvora te ispitivanju korektivnih sredstava, kod manje naprednih država članica, regresivnih elemenata koji postoje u sadašnjem sustavu vlastitih izvora,

SPORAZUMJELE SU se da se ovaj Protokol priloži Ugovoru o osnivanju Europske zajednice.

PROTOKOL O GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećoj odredbi koja se prilaže Ugovoru o osnivanju Europske zajednice:

Gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija imaju zajednički organizacijski ustroj.

PROTOKOL
PRILOŽEN UGOVORU O EUROPSKOJ UNIJI I UGOVORIMA O
OSNIVANJU EUROPSKIH ZAJEDNICA

VISOKE UGOVORNE STRANKE,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećoj odredbi koja se prilaže Ugovoru o Europskoj uniji i ugovorima o osnivanju Europskih zajednica:

Ništa u Ugovoru o Europskoj uniji ili u ugovorima o osnivanju Europskih zajednica ili ugovorima ili aktima kojima se mijenjaju ti ugovori, u Irskoj ne utječe na primjenu članka 40.3.3. Ustava Irske.

ZAVRŠNI AKT

1. Konferencije predstavnika vlada država članica koje su sazvane u Rimu 15. prosinca 1990. da zajedničkom suglasnošću donesu izmjene Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice radi ostvarenja političke unije i radi završnih faza ekonomske i monetarne unije te konferencije sazvane u Bruxellesu 3. veljače 1992. radi izmjene ugovorâ o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik te Europske zajednice za atomsku energiju kao rezultat izmjena koje se predviđaju za Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice usvojile su sljedeće tekstove:

I. Ugovor o Europskoj uniji

II. Protokole

1. Protokol o stjecanju nekretnina u Danskoj
2. Protokol o članku 119. Ugovora o osnivanju Europske zajednice
3. Protokol o Statutu Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke
4. Protokol o Statutu Europskog monetarnog instituta
5. Protokol o postupku u slučaju prekomjernog deficita

6. Protokol o konvergencijskim kriterijima iz članka 109.j Ugovora o osnivanju Europske zajednice
7. Protokol o izmjeni Protokola o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica
8. Protokol o Danskoj
9. Protokol o Portugalu
10. Protokol o prijelazu ekonomske i monetarne unije u treću fazu
11. Protokol o određenim odredbama koje se odnose na Ujedinjenu Kraljevinu Velike Britanije i Sjeverne Irske
12. Protokol o određenim odredbama koje se odnose na Dansku
13. Protokol o Francuskoj
14. Protokol o socijalnoj politici kojem je priložen sporazum sklopljen između država članica Europske zajednice, uz iznimku Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, uz koji su priložene dvije izjave
15. Protokol o ekonomskoj i socijalnoj koheziji
16. Protokol o Gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija
17. Protokol priložen Ugovoru o Europskoj uniji i ugovorima o osnivanju Europskih zajednica

Konferencije su suglasne da se Protokoli iz točaka 1. do 16. prilože Ugovoru o osnivanju Europske zajednice te da se Protokol iz točke 17. priloži Ugovoru o Europskoj uniji i ugovorima o osnivanju Europskih zajednica.

2. Pri potpisivanju tih tekstova na Konferencijama su usvojene izjave navedene dalje u tekstu i priložene ovom Završnom aktu:

III. Izjave

1. Izjava o civilnoj zaštiti, energetici i turizmu
2. Izjava o državljanstvu države članice
3. Izjava o trećem dijelu, glavama III. i VI. Ugovora o osnivanju Europske zajednice
4. Izjava o trećem dijelu, glavi VI. Ugovora o osnivanju Europske zajednice
5. Izjava o monetarnoj suradnji sa zemljama izvan Zajednice
6. Izjava o monetarnim odnosima s Republikom San Marino, Vatikanskim Gradom i Kneževinom Monako

7. Izjava o članku 73.d Ugovora o osnivanju Europske zajednice
8. Izjava o članku 109. Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice
9. Izjava o trećem dijelu, glavi XVI. Ugovora o osnivanju Europske zajednice
10. Izjava o člancima 109., 130.r i 130.y Ugovora o osnivanju Europske zajednice
11. Izjava o Direktivi od 24. studenoga 1988. (emisije)
12. Izjava o Europskom razvojnom fondu
13. Izjava o ulozi nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji
14. Izjava o konferenciji parlamenata
15. Izjava o broju članova Komisije i Europskog parlamenta
16. Izjava o hijerarhiji akata Zajednice
17. Izjava o pravu na pristup informacijama
18. Izjava o procijenjenim troškovima prema prijedlozima Komisije
19. Izjava o provedbi prava Zajednice
20. Izjava o procjeni utjecaja mjera Zajednice na okoliš
21. Izjava o Revizorskom sudu
22. Izjava o Gospodarskom i socijalnom odboru
23. Izjava o suradnji s dobrotvornim udrugama
24. Izjava o zaštiti životinja
25. Izjava o zastupanju interesa prekomorskih zemalja i područja iz članka 227. stavka 3. i članka 227. stavka 5. točaka (a) i (b) Ugovora o osnivanju Europske zajednice
26. Izjava o najudaljenijim regijama Zajednice
27. Izjava o glasovanju u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike
28. Izjava o praktičnim aranžmanima u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike
29. Izjava o uporabi jezika u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike
30. Izjava o Zapadnoeuropskoj uniji
31. Izjava o azilu
32. Izjava o policijskoj suradnji
33. Izjava o sporovima između ESB-a i EMI-ja i njihovih službenika

Sastavljeno u Maastrichtu dana sedmog veljače godine tisuću devedeset druge.

IZJAVA
O CIVILNOJ ZAŠTITI, ENERGETICI I TURIZMU

Konferencija izjavljuje da će se ispitati uvođenje u Ugovor o osnivanju Europske zajednice onih glava koje se odnose na područja iz članka 3. točke (t) tog Ugovora u skladu s postupkom utvrđenim u članku N stavku 2. Ugovora o Europskoj uniji na temelju izvješća koje će Komisija podnijeti Vijeću najkasnije do 1996.

Komisija izjavljuje da će se djelovanje Zajednice u tim područjima provoditi na temelju sadašnjih odredaba ugovorâ o osnivanju Europskih zajednica.

IZJAVA
O DRŽAVLJANSTVU DRŽAVE ČLANICE

Konferencija izjavljuje da kada se u Ugovoru o osnivanju Europske zajednice upućuje na državljane država članica, pitanje ima li osoba državljanstvo države članice rješava se isključivo upućivanjem na nacionalno pravo dotične države članice. Države članice mogu informativno objaviti tko se smatra njihovim državljaninom za potrebe Zajednice izjavom koja se predaje Predsjedništvu, a takva se izjava, prema potrebi, može izmijeniti.

IZJAVA
O TREĆEM DIJELU, GLAVAMA III. I VI. UGOVORA O
OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

Konferencija potvrđuje da se u svrhu primjene odredaba određenih u trećem dijelu, glavi III., poglavlja 4. o kapitalu i platnom prometu i glavi VI. o ekonomskoj i monetarnoj politici ovog Ugovora, nastavlja uobičajena praksa u skladu s kojom se Vijeće sastaje u sastavu ministara gospodarstva i financija, ne dovodeći u pitanje članak 109.j stavke 2. do 4. i članak 109.k stavak 2.

IZJAVA

O TREĆEM DIJELU, GLAVI VI. UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

Konferencija potvrđuje da predsjednik Europskog vijeća poziva ministre gospodarstva i financija da sudjeluju na sastancima Europskog vijeća kad Europsko vijeće raspravlja o pitanjima koja se odnose na ekonomsku i monetarnu uniju.

IZJAVA

O MONETARNOJ SURADNJI SA ZEMLJAMA IZVAN ZAJEDNICE

Konferencija potvrđuje da je cilj Zajednice doprinostiti stabilnim međunarodnim monetarnim odnosima. U tu svrhu Zajednica je spremna surađivati s drugim europskim zemljama te s neeuropskim zemljama s kojima Zajednica ima bliske gospodarske veze.

IZJAVA

O MONETARNIM ODNOSIMA S REPUBLIKOM SAN MARINO, VATIKANSKIM GRADOM I KNEŽEVINOM MONAKO

Konferencija je suglasna da Ugovor o osnivanju Europske zajednice ne utječe na postojeće monetarne odnose između Italije i San Marina i Vatikanskoga Grada te između Francuske i Monaka dok se ne uvede ECU kao jedinstvena valuta Zajednice.

Zajednica se obvezuje olakšati takve pregovore o postojećim aranžmanima koji bi mogli biti potrebni kao rezultat uvođenja ECU-a kao jedinstvene valute.

IZJAVA
O ČLANKU 73.D UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

Konferencija potvrđuje da se pravo država članica da primjenjuju odgovarajuće odredbe svojeg poreznog prava, kao što se navodi u članku 73.d stavku 1. točki (a) ovog Ugovora, primjenjuje samo za odgovarajuće odredbe koje su na snazi krajem 1993. Međutim, ova se Izjava primjenjuje samo na kretanje kapitala među državama članicama te na platni promet među državama članicama.

IZJAVA
O ČLANKU 109. UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

Konferencija naglašava da se uporabom termina „formalni sporazumi“ u članku 109. stavku 1. ne želi stvoriti novu kategoriju međunarodnog sporazuma u smislu prava Zajednice.

IZJAVA
O TREĆEM DIJELU, GLAVI XVI. UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

Konferencija smatra da bi, radi povećanja važnosti očuvanja prirode na nacionalnoj, međunarodnoj i na razini Zajednice, Zajednica pri izvršavanju svojih ovlasti temeljem odredaba trećeg dijela, glave XVI. trebala voditi računa o posebnim zahtjevima tog područja.

IZJAVA
O ČLANCIMA 109., 130.R I 130.Y UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

Konferencija smatra da odredbe članka 109. stavka 5., članka 130.r stavka 4. podstavka 2. i članka 130.y ne utječu na načela koja proizlaze iz presude koju je donio Sud u predmetu AETR.

IZJAVA
O DIREKTIVI OD 24. STUDENOGA 1988. (EMISIJE)

Konferencija izjavljuje da promjene u zakonodavstvu Zajednice ne mogu dovesti u pitanje odstupanja odobrena Španjolskoj i Portugalu do 31. prosinca 1999. na temelju Direktive Vijeća od 24. studenoga 1988. o ograničavanju emisija određenih onečišćivača u zrak iz velikih pogona za sagorijevanje.

IZJAVA
O EUROPSKOM RAZVOJNOM FONDU

Konferencija je suglasna da se Europski razvojni fond nastavi financirati iz nacionalnih doprinosa u skladu s trenutačnim odredbama.

IZJAVA
O ULOZI NACIONALNIH PARLAMENATA U EUROPSKOJ UNIJI

Konferencija smatra da je važno poticati veće uključivanje nacionalnih parlamenata u aktivnosti Europske unije.

Radi toga treba povećati razmjenu informacija između nacionalnih parlamenata i Europskog parlamenta. U tom kontekstu vlade država članica osiguravaju, između ostalog, da nacionalni parlamenti pravodobno dobivaju zakonodavne prijedloge Komisije na znanje ili moguće razmatranje.

Isto tako Konferencija smatra da je važno da se intenziviraju kontakti između nacionalnih parlamenata i Europskog parlamenta, posebno putem odobravanja odgovarajućih uzajamnih olakšica i redovitih sastanaka članova parlamenta zainteresiranih za ista pitanja.

IZJAVA
O KONFERENCIJI PARLAMENTA

Konferencija poziva Europski parlament i nacionalne parlamente da se sastaju, kad je potrebno, kao konferencija parlamenata (ili „asize“).

Konferencija parlamenata daje savjete o glavnim obilježjima Europske unije, ne dovodeći pritom u pitanje ovlasti Europskog parlamenta i prava nacionalnih parlamenata. Predsjednik Europskog vijeća i predsjednik Komisije na svakoj sjednici konferencije parlamenata izvještavaju o stanju u Uniji.

IZJAVA
O BROJU ČLANOVA KOMISIJE I EUROPSKOG PARLAMENTA

Konferencija je suglasna da države članice razmotre pitanja koja se odnose na broj članova Komisije i broj članova Europskog parlamenta najkasnije do kraja 1992. radi postizanja sporazuma koji će omogućiti stvaranje potrebnog pravnog temelja za pravodobno utvrđivanje broja članova Europskog parlamenta za izbore 1994. Odluke se donose, između ostalog, u svjetlu potrebe da se utvrdi sveukupna veličina Europskog parlamenta u proširenoj Zajednici.

IZJAVA
O HIJERARHIJI AKATA ZAJEDNICE

Konferencija je suglasna da Međuvladina konferencija koju treba sazvati 1996. razmotri u kojoj bi mjeri bilo moguće ispitati klasifikaciju akata Zajednice radi utvrđivanja odgovarajuće hijerarhije među različitim kategorijama akata.

IZJAVA
O PRAVU NA PRISTUP INFORMACIJAMA

Konferencija smatra da transparentnost procesa odlučivanja jača demokratsku prirodu institucija i povjerenje javnosti u javnu upravu. U skladu s tim Konferencija preporučuje da Komisija najkasnije 1993. podnese Vijeću izvješće o mjerama koje su osmišljene tako da poboljšaju javni pristup informacijama koje su dostupne institucijama.

IZJAVA
O PROCIJENJENIM TROŠKOVIMA PREMA PRIJEDLOZIMA KOMISIJE

Konferencija primjećuje da se Komisija polazeći, kad je to potrebno, od savjetovanjâ koja smatra potrebnima i jačanjem sustava za procjenu zakonodavstva Zajednice, obvezuje u svojim zakonodavnim prijedlozima voditi računa o troškovima i koristima tijela javne vlasti država članica te svih uključenih stranaka.

IZJAVA
O PROVEDBI PRAVA ZAJEDNICE

1. Konferencija naglašava da je za koherentnost i jedinstvo procesa europske izgradnje ključno da svaka država članica u cijelosti i točno prenese u nacionalno pravo direktive Zajednice koje su joj upućene u rokovima koji su njima utvrđeni.

Nadalje, Konferencija, premda prepoznaje da svaka država članica mora odrediti kako se odredbe prava Zajednice mogu najbolje provesti u svjetlu njezinih vlastitih institucija, pravnog poretka i drugih okolnosti, ali u svakom slučaju u skladu s člankom 189. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, smatra da je za ispravno funkcioniranje Zajednice ključno da mjere koje poduzimaju različite države članice trebaju imati za posljedicu primjenu prava Zajednice s istom učinkovitošću i strogošću kao i u primjeni nacionalnog prava.

2. Konferencija poziva Komisiju da u izvršavanju svojih ovlasti na temelju članka 155. ovog Ugovora osigura da države članice ispunjavaju svoje obveze. Traži od Komisije da periodično objavljuje potpuno izvješće za države članice i za Europski parlament.

IZJAVA O PROCJENI UTJECAJA MJERA ZAJEDNICE NA OKOLIŠ

Konferencija primjećuje da se Komisija u svojim prijedlozima obvezuje te da se države članice u provedbi tih prijedloga obvezuju da će voditi računa o njihovom utjecaju na okoliš te o načelu održivog rasta.

IZJAVA O REVIZORSKOM SUDU

Konferencija naglašava posebnu važnost koju pridaje zadaći dodijeljenoj Revizorskom sudu u člancima 188.a, 188.b, 188.c i 206. Ugovora o osnivanju Europske zajednice.

Konferencija traži da druge institucije Zajednice zajedno s Revizorskim sudom razmotre sve odgovarajuće načine kako bi pospješile učinkovitost njegova rada.

IZJAVA O GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU

Konferencija je suglasna da Gospodarski i socijalni odbor uživa istu nezavisnost u odnosu na svoj proračun i upravljanje osobljem kao što je do sada uživao Revizorski sud.

IZJAVA
O SURADNJI S DOBROTVORNIM UDRUGAMA

Konferencija naglašava važnost suradnje između Europske zajednice i dobrotvornih udruga i zaklada kao institucija odgovornih za ustanove i usluge socijalne skrbi u provedbi ciljeva iz članka 117. Ugovora o osnivanju Europske zajednice.

IZJAVA
O ZAŠTITI ŽIVOTINJA

Konferencija poziva Europski parlament, Vijeće i Komisiju te države članice da pri izradi i provedbi zakonodavstva Zajednice o zajedničkoj poljoprivrednoj politici, prometu, unutarnjem tržištu i istraživanju pridaju dužnu pozornost dobrobiti životinja.

IZJAVA
O ZASTUPANJU INTERESA PREKOMORSKIH ZEMALJA I PODRUČJA IZ
ČLANKA 227. STAVKA 3. I ČLANKA 227. STAVKA 5. TOČAKA (A) I (B)
UGOVORA O OSNIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

Konferencija je, primjećujući da u izvanrednim okolnostima može doći do razilaženja između interesa Unije i interesa prekomorskih zemalja i područja iz članka 227. stavka 3. i članka 227. stavka 5. točaka (a) i (b), suglasna da Vijeće mora tražiti rješenje koje je u skladu sa stajalištem Unije. Međutim, ako se pokaže da to nije moguće, konferencija je suglasna da dotična država članica može djelovati odvojeno u interesu spomenutih prekomorskih zemalja i područja bez utjecanja na interese Zajednice. Dotična država članica obavješćuje Vijeće i Komisiju kad je vjerojatno da će doći do razilaženja u interesima te, kad se odvojeno djelovanje pokaže neizbježnim, daje na znanje da djeluje u interesu ranije navedenog prekomorskog područja.

Ova se izjava također primjenjuje na Makao i Istočni Timor.

IZJAVA
O NAJUDALJENIJIM REGIJAMA ZAJEDNICE

Konferencija potvrđuje da najudaljenije regije Zajednice (francuski prekomorski departmani, Azori i Madeira te Kanarski otoci) trpe zbog velike strukturne zaostalosti kao rezultat više elemenata (udaljenosti, statusa otoka, male veličine, teške topografije i klime, ekonomske ovisnosti o malom broju proizvoda) čija nepromjenjivost i kombinacija ozbiljno ograničava njihov gospodarski i socijalni razvoj.

Konferencija smatra da, premda se odredbe Ugovora o osnivanju Europske zajednice i sekundarnog zakonodavstva automatski primjenjuju na najudaljenije regije, ipak je moguće donijeti posebne mjere kako bi im se pomoglo ako, i pod uvjetom da, postoji objektivna potreba da se takve mjere poduzmu radi gospodarskog i socijalnog razvoja tih regija. Cilj tih mjera treba biti završetak uspostave unutarnjeg tržišta i prepoznavanje regionalne stvarnosti kako bi se najudaljenijim regijama omogućilo da ostvare prosječnu gospodarsku i socijalnu razinu Zajednice.

IZJAVA
O GLASOVANJU U PODRUČJU ZAJEDNIČKE VANJSKE I SIGURNOSNE POLITIKE

Konferencija je suglasna da za odluke Vijeća za koje se zahtijeva jednoglasnost, države članice, u mjeri u kojoj je to moguće, izbjegavaju onemogućavanje jednoglasne odluke kada postoji kvalificirana većina u korist takve odluke.

IZJAVA
O PRAKTIČNIM ARANŽMANIMA
U PODRUČJU ZAJEDNIČKE VANJSKE I SIGURNOSNE POLITIKE

Konferencija je suglasna da se podjela rada između Političkog odbora i Odbora stalnih predstavnika razmotri u kasnijoj fazi, kao i praktični aranžmani za spajanje Tajništva Političke suradnje s Glavnim tajništvom Vijeća i za suradnju između Glavnog tajništva Vijeća i Komisije.

IZJAVA

O UPORABI JEZIKA U PODRUČJU ZAJEDNIČKE VANJSKE I SIGURNOSNE POLITIKE

Konferencija je suglasna da uporaba jezika bude u skladu s pravilima Europskih zajednica.

Za komunikaciju putem COREU-a sadašnja praksa Europske političke suradnje poslužit će za sada kao vodič.

Svi tekstovi o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici koji se podnose ili se usvajaju na sastancima Europskog vijeća i Vijeća te svi tekstovi koji se trebaju objaviti odmah se simultano prevode na sve službene jezike Zajednice.

IZJAVA

O ZAPADNOEUROPSKOJ UNIJI

Konferencija prima na znanje sljedeće izjave:

I. Izjavu Belgije, Njemačke, Španjolske, Francuske, Italije, Luksemburga, Nizozemske, Portugala i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, članica Zapadnoeuropske unije i članica Europske unije o ulozi Zapadnoeuropske unije i njezinih odnosa s Europskom unijom i Atlantskim savezom

Uvod

1. Države članice Zapadnoeuropske unije (ZEU) suglasne su da je potreban razvoj istinskog europskog sigurnosnog i obrambenog identiteta te veća europska odgovornost u pitanjima obrane. Taj se identitet ostvaruje postupnim procesom koji uključuje uzastopne faze. ZEU će biti sastavni dio procesa razvoja Europske unije i poticati će njezin doprinos solidarnosti u okviru Atlantskog saveza. Države članice ZEU-a suglasne su da treba jačati ulogu ZEU-a u dugoročnoj perspektivi zajedničke obrambene politike unutar Europske unije koja bi s vremenom mogla dovesti do zajedničke obrane koja je sukladna s onom Atlantskog saveza.

2. ZEU će se razvijati kao obrambena sastavnica Europske unije i kao sredstvo za jačanje europskog stupa Atlantskog saveza. U skladu s tim ciljem oblikovat će zajedničku europsku obrambenu politiku i nastaviti njenu konkretnu provedbu daljnjim razvojem svoje vlastite operativne uloge.

Države članice ZEU-a primaju na znanje članak J.4 koji se odnosi na zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Ugovora o Europskoj uniji i koji glasi:

- „1. Zajednička vanjska i sigurnosna politika uključuje sva pitanja povezana sa sigurnošću Unije, a dugoročno uključuje i oblikovanje zajedničke obrambene politike koja bi s vremenom mogla dovesti do zajedničke obrane.
2. Unija traži od Zapadnoeuropske unije (ZEU), koja predstavlja sastavni dio razvoja Unije, da priprema i provodi odluke i akcije Unije s implikacijama u području obrane. Vijeće u dogovoru s institucijama ZEU-a donosi potrebne praktične aranžmane.
3. Pitanja s implikacijama u području obrane na koja se odnosi ovaj članak ne podliježu postupcima određenima u članku J.3.
4. Politika Unije u skladu s ovim člankom ne dovodi u pitanje poseban karakter sigurnosne i obrambene politike određenih država članica, poštuje obveze pojedinih država članica u okviru Sjevernoatlantskog ugovora i sukladna je zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici utvrđenoj unutar tog okvira.
5. Odredbama ovog članka ne sprečava se razvijanje tješnje suradnje između dvije ili više država članica na bilateralnoj razini, a u okviru ZEU-a i Atlantskog saveza, u mjeri u kojoj takva suradnja nije suprotna ili ne sprečava suradnju predviđenu u ovoj glavi.
6. Radi promicanja cilja ovog Ugovora i uzimajući u obzir godinu 1998. u kontekstu članka XII. Bruxelleskog ugovora, odredbe ovog članka mogu se revidirati kako je predviđeno člankom N stavkom 2. na temelju izvješća koje Vijeće 1996. podnosi Europskom vijeću, a koje treba uključiti procjenu do tada učinjenog napretka i stečenog iskustva.“

A. Odnosi ZEU-a s Europskom unijom

3. Cilj je izgraditi ZEU u fazama kao obrambenu sastavnicu Europske unije. Radi toga Zapadnoeuropska unija spremna je na zahtjev Europske unije razrađivati i provoditi odluke i djelovanja Unije s implikacijama u području obrane.

Radi toga će ZEU poduzeti sljedeće mjere kako bi razvila bliski radni odnos s Unijom:

- prema potrebi uskladiti datume i mjesta sastanaka te radne metode
- uspostaviti blisku suradnju između Vijeća i Glavnog tajništva ZEU-a s jedne strane te Vijeća Unije i Glavnog tajništva Vijeća s druge strane
- razmotriti usklađivanje slijeda i trajanja odgovarajućih mandata Predsjedništava
- urediti odgovarajuće modalitete kako bi se osiguralo da se Komisija Europskih zajednica redovito obavješćuje i prema potrebi savjetuje o aktivnostima ZEU-a u skladu s ulogom Komisije u zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici utvrđenoj u Ugovoru o Europskoj uniji
- poticati tješnju suradnju između Parlamentarne skupštine ZEU-a i Europskog parlamenta.

Vijeće ZEU-a, u dogovoru s nadležnim tijelima Europske unije, donosi potrebne praktične aranžmane.

B. Odnosi ZEU-a s Atlantskim savezom

4. Cilj je razviti ZEU kao sredstvo jačanja europskog stupa Atlantskog saveza. U skladu s tim ZEU je spreman razvijati bliske radne veze između ZEU-a i Saveza te jačati ulogu, odgovornosti i doprinose država članica ZEU-a u Savezu. To će se provesti na temelju potrebne transparentnosti i komplementarnosti između nastajućeg europskog sigurnosnog i obrambenog identiteta i Saveza. ZEU će djelovati u skladu sa stajalištima donesenima u Atlantskom savezu:

- države članice ZEU-a intenzivirat će svoju koordinaciju o pitanjima Saveza, koja predstavljaju važan zajednički interes s ciljem uvođenja zajedničkih stajališta usuglašanih u okviru ZEU-a u proces savjetovanja u Savezu, koji ostaje glavni forum za savjetovanje među njegovim članicama te mjesto za dogovore o politikama koje se odnose na obveze sigurnosti i obrane saveznika u okviru Sjevernoatlantskog ugovora.
- kad je to potrebno, usklađuju se datumi i mjesta sastanaka te radne metode
- uspostavlja se bliska suradnja između glavnih tajništava ZEU-a i NATO-a.

C. Operativna uloga ZEU-a

5. Operativna uloga ZEU-a jačat će se razmatranjem i utvrđivanjem odgovarajućih misija, struktura i sredstava koji posebice obuhvaćaju:

- ćeliju za planiranje ZEU-a
- užu vojnu suradnju komplementarnu Savezu, osobito u području logistike, transporta, obuke i strateškog nadzora
- sastanke načelnika stožera obrane ZEU-a
- vojne postrojbe odgovorne ZEU-u.

Ostali prijedlozi dalje će se razmatrati, uključujući:

- pojačanu suradnju u području naoružanja s ciljem stvaranja Europske agencije za naoružanje
- razvoj instituta ZEU-a u Akademiju za europsku sigurnost i obranu.

Aranžmani čiji je cilj snažnija operativna uloga ZEU-a bit će u cijelosti usklađeni s vojnim kapacitetima potrebnima da se osigura kolektivna obrana svih saveznika.

D. Ostale mjere

6. Kao posljedica gore određenih mjera te radi jačanja uloge ZEU-a sjedište Vijeća ZEU-a i Tajništva prelazi u Bruxelles.
7. Zastupljenost na Vijeću ZEU-a mora biti takva da Vijeće može neprekidno izvršavati svoje zadaće u skladu s člankom VIII. izmijenjenog Bruxelleskog ugovora. Države članice mogu se pozvati na formulu dvojnog zastupanja koja se sastoji od njihovih predstavnika u Savezu i u Europskoj uniji, a koju još treba razraditi.
8. ZEU primjećuje, u skladu s odredbama članka J.4 stavka 6. o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici Ugovora o Europskoj uniji, da će Unija odlučiti preispitati odredbe ovog članka radi promicanja cilja koji treba postaviti u skladu s utvrđenim postupkom. ZEU će ponovno razmotriti sadašnje odredbe u 1996. Pri tom ponovnom razmatranju uzet će se u obzir napredak i stečeno iskustvo te proširiti na odnose između ZEU-a i Atlantskog saveza.

II. Izjava Belgije, Njemačke, Španjolske, Francuske, Italije, Luksemburga, Nizozemske, Portugala i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, članica Zapadnoeuropske unije

„Države članice ZEU-a pozdravljaju razvoj europskog sigurnosnog i obrambenog identiteta. Odlučne su, vodeći pritom računa o ZEU-u kao obrambenoj sastavnici Europske unije i sredstvu jačanja europskog stupa Atlantskog saveza, postaviti odnos između ZEU-a i ostalih europskih država na nove temelje zbog stabilnosti i sigurnosti Europe. U tom duhu predlažu sljedeće:

Pozivaju se države članice Europske unije da pristupe ZEU-u pod uvjetima koji će se usuglasiti u skladu s člankom XI. izmijenjenog Bruxelleskog ugovora ili da postanu promatrači, ako tako žele. Istodobno se pozivaju ostale europske države članice NATO-a da postanu pridružene članice ZEU-a na način koji će im omogućiti puno sudjelovanje u aktivnostima ZEU-a.

Države članice ZEU-a pretpostavljaju da će se ugovori i sporazumi koji odgovaraju gore navedenim prijedlozima sklopiti prije 31. prosinca 1992.“

IZJAVA
O AZILU

1. Konferencija je suglasna da u kontekstu postupaka predviđenih člancima K.1 i K.3 odredaba o suradnji u područjima pravosuđa i unutarnjih poslova, Vijeće kao prioritetna razmatra pitanja koja se odnose na politike azila država članica radi donošenja zajedničkog djelovanja prije početka 1993. kako bi uskladili njihove aspekte u svjetlu programa rada i rasporeda sadržanih u izvješću o azilu koje je sastavljeno na zahtjev Europskog vijeća na sastanku u Luxembourg 28. i 29. lipnja 1991.

2. S tim u vezi Vijeće će na temelju izvješća do kraja 1993. razmotriti mogućnost primjene članka K.9 na ta pitanja.

IZJAVA
O POLICIJSKOJ SURADNJI

Konferencija potvrđuje sporazum država članica o ciljevima koji su bili temelj prijedloga njemačkog izaslanstva na sastanku Europskog vijeća koje se sastalo u Luxembourg 28. i 29. lipnja 1991.

Države članice su zasad suglasne razmatrati kao prioritetne nacрте koji su im podneseni na temelju programa rada i rasporeda usuglašanih u izvješću sastavljenom na zahtjev Europskog vijeća iz Luxembourg i spremne su predvidjeti donošenje konkretnih mjera u područjima kao što su ona koja predlaže njemačko izaslanstvo, a koje se odnose na sljedeće funkcije u razmjeni informacija i iskustava:

- potporu nacionalnim tijelima za istraživanje kriminala i sigurnost, osobito u koordinaciji istraga i operacija potraga

- stvaranje baza podataka

- središnju analizu i procjenu informacija kako bi se dobio uvid u stanje i identificirali istražni pristupi

- prikupljanje i analizu nacionalnih programa prevencije za prosljeđivanje državama članicama i za izradu strategija prevencije širom Europe
- mjere koje se odnose na daljnje osposobljavanje, istraživanje, forenzička pitanja i službe za provjeru ranije kažnjavanosti.

Države članice suglasne su najkasnije tijekom 1994. na temelju izvješća razmotriti treba li proširiti područje djelovanja takve suradnje.

IZJAVA

O SPOROVIMA IZMEĐU ESB-A I EMI-JA I NJIHOVIH SLUŽBENIKA

Konferencija smatra ispravnim da Prvostupanjski sud vodi postupak za tu vrstu sporova u skladu s člankom 168.a Ugovora o osnivanju Europske zajednice. Konferencija stoga poziva institucije da u skladu s tim prilagode odgovarajuća pravila.

Visoke su ugovorne stranke Ugovora o Europskoj uniji 1. svibnja 1992. u Guimarãesu (Portugal) usvojile sljedeću Izjavu:

IZJAVA VISOKIH UGOVORNI STRANAKA UGOVORA O EUROPSKOJ UNIJI

Visoke ugovorne stranke Ugovora o Europskoj uniji, potpisanog su u Maastrichtu dana sedmog veljače 1992.,

razmotrivši uvjete Protokola br. 17 navedenog Ugovora o Europskoj uniji koji je priložen tom Ugovoru i ugovorima o osnivanju Europskih zajednica,

ovime daju sljedeće pravno tumačenje:

Njihova je namjera bila, i još je uvijek, da Protokol ne ograničava slobodu putovanja između država članica ili, u skladu s uvjetima koje može sukladno pravu Zajednice utvrditi irsko zakonodavstvo, slobodu dobivanja ili dostupnost informacija u Irskoj koje se odnose na usluge zakonito dostupne u državama članicama.

Istodobno Visoke ugovorne stranke svečano izjavljuju da će u slučaju budućih ustavnih izmjena u Irskoj koje se odnose na predmet članka 40.3.3. Ustava Irske, a koje nisu u sukobu s prethodno izraženom namjerom Visokih ugovornih stranaka, nakon stupanja na snagu Ugovora o Europskoj uniji biti sklone izmijeniti navedeni Protokol kako bi proširile njegovu primjenu na te ustavne izmjene, ako to Irska zatraži.

Hecho en Maastricht, el siete de febrero de mil novecientos noventa y dos.

Udfærdiget i Maastricht, den syvende februar nitten hundrede og tooghalvfems.

Geschehen zu Maastricht am siebten Februar neunzehnhundertzweiundneunzig.

Έγινε στο Μάαστριχτ, στις επτά Φεβρουαρίου χίλια εννιακόσια ενενήντα δύο.

Done at Maastricht on the seventh day of February in the year one thousand nine hundred and ninety-two.

Fait à Maastricht, le sept février mil neuf cent quatre-vingt-douze.

Arna dhéanamh i Maastricht, an seachtú lá d'Fheabhra, míle naoi gcéad nócha a dó.

Fatto a Maastricht, addì sette febbraio millenovecentonovantadue.

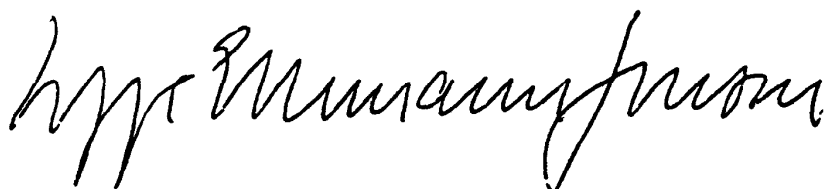
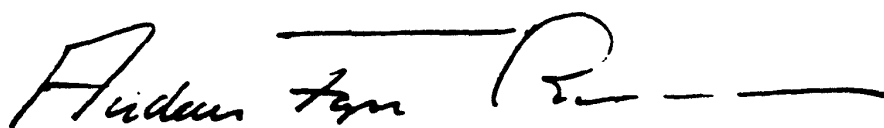
Gedaan te Maastricht, de zevende februari negentienhonderd twee-en-negentig.

Feito em Maastricht, em sete de Fevereiro de mil novecentos e noventa e dois.

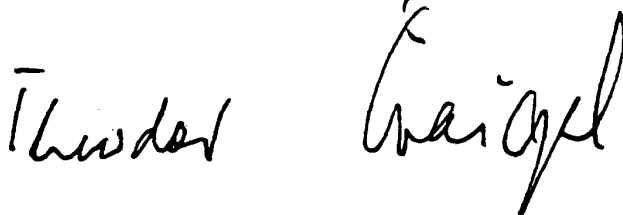
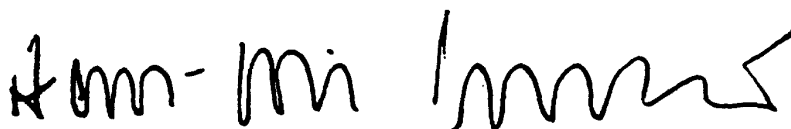
Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen

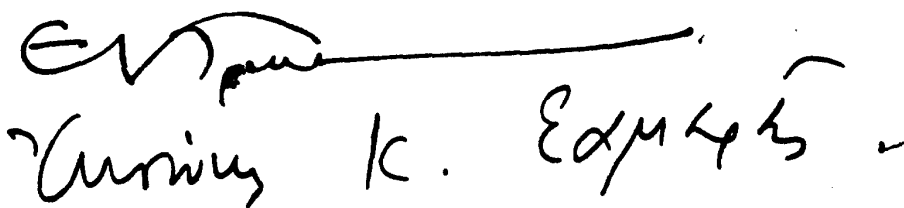
For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

Por Su Majestad el Rey de España

Rafael Ángel /
en francés

Pour le Président de la République française

PR Buisson
Roland Dumas

Thar ceann Uachtarán na hEireann
For the President of Ireland

Seamus Mallon.
Bertie Ahern.

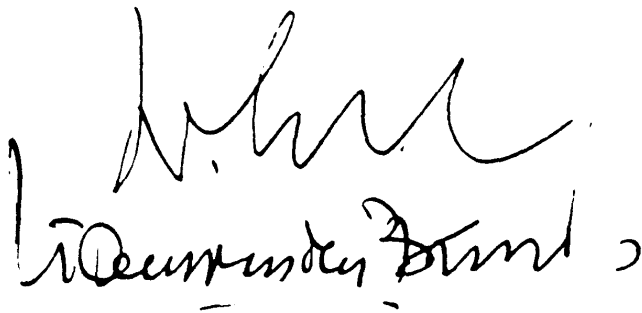
Per il Presidente della Repubblica italiana

Franco Cossiga
Sic De Michelis

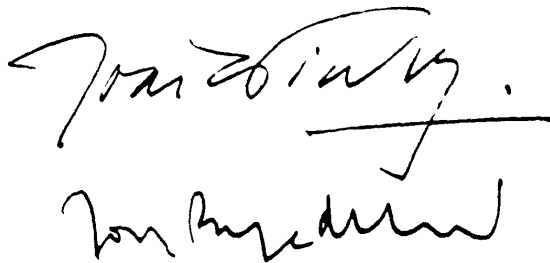
Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

A handwritten signature in black ink, consisting of a tall, thin vertical stroke on the left, followed by a series of loops and a horizontal line at the bottom.

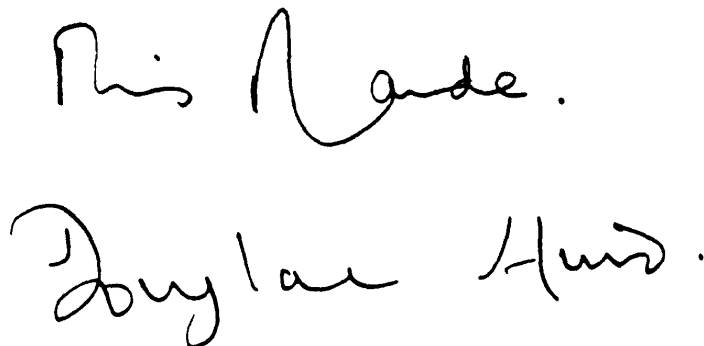
Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized initial 'W' followed by several loops and a horizontal line at the bottom.

Pelo Presidente da República Portuguesa

A handwritten signature in black ink, starting with a large, stylized initial 'J' followed by several loops and a horizontal line at the bottom.

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

A handwritten signature in black ink, consisting of the words 'His Grace' on the first line and 'Douglas Hurd' on the second line.